T.C.
MARMARA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İKTİSAT ANABİLİM DALI
ULUSLARARASI TİCARET VE PARA YÖNETİMİ BİLİM DALI

BREXIT SONRASI GÖÇMEN SAYISINDA AZALMANIN BİRLEŞİK KRALLIK EKONOMİSİNDE MAKROEKONOMİK GÖSTERGELERE ETKİSİ

Yüksek Lisans Tezi

YAŞARHAN GÖREN

İstanbul, 2021

T.C.
MARMARA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İKTİSAT ANABİLİM DALI
ULUSLARARASI TİCARET VE PARA YÖNETİMİ BİLİM DALI

BREXIT SONRASI GÖÇMEN SAYISINDA AZALMANIN BİRLEŞİK KRALLIK EKONOMİSİNDE MAKROEKONOMİK GÖSTERGELERE ETKİSİ

Yüksek Lisans Tezi

YAŞARHAN GÖREN
Danışman: PROF.DR. MEHMET ŞİŞMAN

İstanbul, 2021

GENEL BİLGİLER

Adı ve Soyadı	: Yaşarhan GÖREN
Ana Bilim Dalı	: İktisat
Programı	: Uluslararası Ticaret ve Para Yönetimi
Tez Danışmanı	: Prof. Dr. Mehmet ŞİŞMAN
Tez Türü ve Tarihi	: Yüksek Lisans, Kasım 2021
Anahtar Kelimeler	: Birleşik Krallık, Brexit, Göç, Göçmen

ÖZET

Birleşik Krallık en çok göçmene ev sahipliği yapan beşinci ülke konumundadır. Buna rağmen göçmenlerin entegrasyonu ve toplum tarafından kabulü yeterince sağlanamamış ve Avrupa Birliği üzerinden göçmen karşıtlığı oluşmuştur. Bu süreçte oluşan göçmen karşıtlığı, giderek artan Avrupa Şüpheciliği (Euroscepticism), ekonomik sebepler ve egemenlik konusu Birleşik Krallık'ı referanduma götürmüştür. Birleşik Krallık, 2016 yılında gerçekleştirilen referandum sonucunda %51,9 oy ile Brexit kararı almıştır.

Bu çalışma Brexit neticesinde, Puan Temelli Göç Sistemi vasıtasıyla İngiliz yetkililerin daha önce belirttikleri ve hedefledikleri gibi yıllık yüz bin net göçmen girişinin Birleşik Krallık ekonomisinde ne gibi etkiler yaratacağını incelemiştir. Avrupa Birliğinin genişleme politikalarının da etkisi ile Birleşik Krallık'ta net göçmen akışı hedeflenen rakamın yaklaşık üç katına kadar çıkmıştır. Göçmenlerin Birleşik Krallık ekonomisi üzerindeki etkilerin incelenmesi için Bütçe Sorumluluk Ofisi'nden (Office for Budget Responsibility) göçmenlerin kamu maliyesi üzerindeki etkileri, Birleşik Krallık Ulusal İstatistik Ofisi'nden (Office for National Statistics) Birlesik Krallık'ta göçmenlerin istihdamına ve ücretlerine yönelik veriler ve Göç Danışma Komitesi'nden (Migration Advisory Committee) göç ve

göçmenlere dair birçok nicel ve nitel veri alınmış olup çeşitli kamu özel enstitülerin ve kurumların çalışmalarından faydalanılmıştır. Çalışma kapsamında Birleşik Krallık'a gerçekleşen göçün teorisi oluşturulmuş ve Birleşik Krallık'ta göçmenlerin; temel ürün ve hizmetlerin fiyatlarını düşürdüğü ve/veya fiyat artışlarını sınırlandırdığı, konut fiyatlarında 'homophily'nin etkisi ile göçmenlerin kümelendiği bölgelerde konut fiyatlarının düştüğü, ayrıca kamu maliyesi olumlu net mali katkı yaptıkları, GSYİH büyümesine katkı sağladıkları ve ücretlerde ise daha belirsiz bir etkileri olmasıyla birlikte alt gelir gurubuna ait işçilerin ücretleri üzerinde azaltıcı etkileri olduğu bulunmuştur.

GENERAL KNOWLEDGE

Name and Surname	: Yaşarhan GÖREN
Field	: Economics
Programme	: International Trade and Monetary Management
Supervisior	: Prof. Dr. Mehmet ŞİŞMAN
Thesis Type and Date	: Master, November 2021
Keywords	: United Kingdom, Brexit, Immigration, Migrant

ABSTRACT

United Kingdom is the fifth country with the highest number of immigrants. Despite this, the integration of immigrants and their acceptance by the society could not be sufficiently ensured and anti-immigrant opposition emerged through the European Union. The anti-immigration opposition that emerged in this process, the increasing Euroscepticism, economic reasons and the issue of sovereignty led the United Kingdom to a referendum. As a result of the referendum held in 2016, the United Kingdom took the Brexit decision with 51.9% of the votes.

This study examines the impacts of a hundred thousand net immigrant inflows on the UK economy as a result of Brexit, as British officials have previously stated and targeted through the Points Based Immigration System. With the effect of the enlargement policies of the European Union, the net migrant flow in the UK has reached approximately three times the targeted figure. For the study of the effects of immigrants on the UK economy, data from the Office for Budget Responsibility on the effects of immigrants on public finances, data on employment and wages of immigrants in the UK from the Office for National Statistics and Immigration many quantitative and qualitative data on migration and immigrants have been

obtained from the Migration Advisory Committee and the work of various public private institutes and institutions has been utilized. Immigrants in the UK; While they reduce the prices of basic products and services and/or limit price increases, housing prices fall in areas where immigrants cluster with the effect of 'homophily' in housing prices, they also make a positive net financial contribution to public finances, contribute to GDP growth and have a more uncertain effect on wages. It has been found that there are reducing effects on the wages of workers belonging to the lower income group.

İÇİNDEKİLER

ÖZET ..... **I**

ABSTRACT ..... **III**

TABLO LİSTESİ ..... **VI**

ŞEKİLLER LİSTESİ ..... **VII**

KISALTMALAR ..... **IX**

1. GİRİŞ **2**

2. GÖÇ KAVRAMI, DÜNYADA VE BİRLEŞİK KRALLIKTA GÖÇ **4**

2.1. GÖÇ NEDİR? GÖÇ KAVRAMI 4
2.2. GÖÇ ÇEŞİTLERİ VE TEMEL GÖÇ NEDENLERİ 5
2.3. GÖÇ TEORİLERİ 9
2.3.1. Neo-Klasik Ekonominin Makro Göç Kuramı *10*
2.3.2. Neo-Klasik Ekonominin Mikro Göç Kuramı *11*
2.3.3. Yeni Ekonomi Kuramı *12*
2.3.4. Dünya Sistemi (Merkez-Çevre) Göç Kuramı *14*
2.3.5. Göç Sistemleri Kuramı *16*
2.3.6. İkiye Bölünmüş Emek Piyasası Kuramı *17*
2.4. BİRLEŞİK KRALLIK GÖÇÜNÜN TEORİK ÇERÇEVESİ 18
2.5. DÜNYADA VE BİRLEŞİK KRALLIKTA GÖÇ RAKAMLARI 26
2.5.1. Dünyada Göç *26*
2.5.2 Birleşik Krallıkta Göç *29*
2.6. PANDEMİ DÖNEMİNDE GÖÇMEN-BİRLEŞİK KRALLIK 35

3.GÖÇMENLERE KAMUOYU BAKIŞI:AVRUPA ŞÜPHECİLİĞİ VE YENİ GÖÇ SİSTEMİ ÜZERİNE **43**

3.1 GÖÇMENLERE KAMUOYUNUN BAKIŞI 43
3.2AVRUPA ŞÜPHECİLİĞİ (EUROSCEPTICISM) 50
3.3PUAN TEMELLİ GÖÇMEN SİSTEMİ ÜZERİNE DEĞERLENDİRME 53

4. BREXİT'İN VE GÖÇMENLERİN MAKROEKONOMİK GÖSTERGELER ÜZERİNDEKİ ETKİSİ **63**

4.1. GÖÇMENLERİN TEMEL FİYATLARA ETKİSİ 63
4.2GÖÇMENLERİN KAMU HARCAMALARI ÜZERİNE ETKİSİ 70
4.3GÖÇMENLERİN ÜCRET VE GAYRİSAFİ YURTİÇİ HASILA'YA ETKİSİ 80
4.4 GÖÇMENLERİN İSTİHDAM ÜZERİNE ETKİSİ 89

SONUÇ **100**

KAYNAKÇA **104**

TABLO LİSTESİ

Tablo 1: Eğitim durumu ve göçmen statüsü (çalışma çağındaki nüfus), 2016 31
Tablo 2: Göçmen Statüsüne Göre İstihdam, İşsizlik, Öğrenci ve Ekonomik Hareketsizlikte Yer Alma Oranı (Çalışma Çağındaki Nüfus), 2016 32
Tablo 3: Pandemi Sırasında Zorunlu ve Zorunlu Olmayan Mesleklerde Göçmenlere Yönelik Halkın Tutumu 38
Tablo 4: İngiltere'de Göçmenlerin Refah Programlarına Erişimi için Kamu Desteği 39
Tablo 5: Doğum Yerine Göre Sektörlerdeki Muhtemel Temel Çalışanların Payı (16 Yaş Üstü, Çalışanlar ve Serbest Meslek Sahipleri) 40
Tablo 6: Yeni Puan Temelli Göç Sisteminde Temel Kriterler ve Puanlandırma Yöntemi .. 57
Tablo 7: Puan Temelli Göç Sistemlerinin Karşılaştırılması (Birleşik Krallık-Avustralya) . 58
Tablo 8: Yeni Göç Sistemini Kilit Sektörlerdeki Mevcut AB Göçmenlerine Uygulanması 61
Tablo 9: Doğum Yerine Göre Sahip Olunan Konut Tipi Dağılımı, 2015 68
Tablo 10: Alternatif Net Göç Senaryoları Altında Mali Toplamların OBR Tahmini Sonuçları 73
Tablo 11: STA VE DTÖ Senaryosu Altında GSYİH Tahminleri 83
Tablo 12: STA VE DTÖ Senaryosu Altında Hane Başına GSYİH Etkisi Dair Beklentiler 84
Tablo 13: Norveç, İsviçre ve DTÖ Senaryosu Altında GSYİH ve Reel Tüketici Ücretleri Tahminleri 84
Tablo 14: İki Farklı Model Altında GSYİH, Kişi Başı GSYİH ve Ücretlere Etkisinin Tahmini 85
Tablo 15: Göçmelerin Yerlilerin Ücretlerine Etkisi (% Elde Edilen Kazanç Bazında Yüzdelik Dilim Olarak) 86
Tablo 16: Tüm AB Göçmenleri ve OECD Modelleri Bağlamında GSYİH, Refah ve Ücretler Temelli Kötümser, Merkezi ve İyimser Senaryolar 87
Tablo 17: Menşe Ülke Bazında Birleşik Krallık İşgücü Piyasası Özellikleri 90
Tablo 18: BK'da Verilen İş Vizelerinin Sayısı 96

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1: Ülkelerin Kişi başı SAGP doları Cinsinden GSMH Ortalamalarının BK'ya Oranı 20
Şekil 2: Dünya'daki ve BK'daki Göçmen Stokları ve Değişim Oranları, 1995-2015.....22
Şekil 3: Bireylerin Doğum Ülkelerine Göre Meslek Niteliği ve Cinsiyet Bazlı İşsizlik Oranları, (16-64 yaş), 2018. 25
Şekil 4: Dünyadaki Göçmen Sayısı ve Toplam Nüfusa Oranları (1995-2015).....27
Şekil 5: Birleşik Krallıktaki AB'li göçmenlerin milliyetleri bazında dağılımı (%), 2019. ...30
Şekil 6: Doğum Ülkelerine Göre İşçilerin Meslek Dağıtımı, 16-64 Yaş, 2018 33
Şekil 7: Doğum Ülkesi ve Cinsiyet Bazlı İşsizlik Oranları (%) 16-64 Yaş, 2018 34
Şekil 8: İngiliz Kamuoyunun AB Hakkındaki Görüşleri (%) 44
Şekil 9: Birleşik Krallık'taki Göçmenleri Sayısı Ne Olmalı.....46
Şekil 10: Brexit Sonrası Birleşik Krallık'a Yaşamak İçin Gelen AB Vatandaşlarından Hangi Meslek Grubundan Ve Ne Oranda Tercih Edilmektedir 48
Şekil 11: İngiliz İşverenlerin AB Vatandaşlarını İstihdam Etme Nedenleri (%) 50
Şekil 12: Birleşik Krallık'ta Kendisini "Avrupalı" Olarak Tanımlayanların Yüzdesi, 1996-2014.....52
Şekil 13: Birleşik Krallık Alınan ve Verilen Göç Sayıları, 1991-2019 (Bin Kişi).....54
Şekil 14: Avrupa Uzlaşma Planı (EUSS) Başvuru Sonuçları (%).....55
Şekil 15: 2016-2017 Döneminde Birleşik Krallık Vatandaşı Olmayanlar İçin Gelir Vergisi, Ulusal Sigorta Katkıları, Vergi Kredileri ve Çocuk Yardımı Ödemeleri (Milyar Sterlin) ...75
Şekil 16: Ortalama Bir Bireye Göre Birleşik Krallık'taki Her Bir Göçmenin ve Yerlinin Ortalama Net Mali Katkısı, 2016-2017 (Sorumlu Yetişkin Başına Sterlin).....76
Şekil 17: Kamu Kesiminin Net Borçlanmasına Bireyin Kökeni Bazında Katkısı, 2016-2017 77
Şekil 18: Birleşik Krallık Nüfus Yapısı ve Projeksiyonu (1967-2017-2067) 79
Şekil 19: Yerlilerin İşgücü Piyasasındaki Göçmenlerle Rekabetine Yönelik Farklı Görüşler 81
Şekil 20: İstihdam Oranlarında Göçmenlerin Payı, 2004-2020 91

Şekil 21: Emek Piyasasında Göçmenlere Bakış 92
Şekil 22: İşsizlik Oranları, 16-64 Yaş Arası, 2004-2020 93
Şekil 23: İngiliz Vatandaşı Olmayanlar için Ulusal Sigorta Numarası (NINo) Kayıtları 95
Şekil 24:Birleşik Krallık'taki Açık Pozisyon Sayısı, Mevsimsellikten Arındırılmış..... 97

KISALTMALAR

AB	Avrupa Birliği
AB-14	14 üyeli Avrupa Birliği **(**Avusturya, Belçika, Danimarka, Finlandiya, Fransa, Almanya, Yunanistan, İrlanda Cumhuriyeti, İtalya, Lüksemburg, Hollanda, Portekiz, İspanya, İsveç)
AB-8	8 üyeli Avrupa Birliği (Çekya, Estonya, Macaristan, Letonya, Litvanya, Polonya, Slovakya, Slovenya)
AB-2	2 üyeli Avrupa Birliği (Bulgaristan, Romanya)
ABD	Amerika Birleşik Devletleri
AEA	Avrupa Ekonomik Alanı
AET	Avrupa Ekonomik Topluluğu
BK	Birleşik Krallık
BREXIT	Birleşik Krallık'ın Avrupa Birliği'nden ayrılması
DTÖ	Dünya Ticaret Anlaşması
GSMH	Gayri Safi Milli Hasıla
GSYİH	Gayri Safi Yurtiçi Hasıla
IMO	Uluslararası Göç Örgütü
MAC	Göç Gözlem Komitesi
OECD	Ekonomik Kalkınma ve İş Birliği Örgütü
STA	Serbest Ticaret Anlaşması

1. GİRİŞ

1992 yılına kadar net göç veren bir ülke olan Birleşik Krallık bu tarihten sonra ise net göç alan bir ülke olmuştur. 1992'den bugüne yaklaşık 30 yıllık süreçte Birleşik Krallık'a büyük bir göç gerçekleşmiştir. Bu göç akınında AB'nin genişleme politikalarının çok önemli bir rol oynadığı bilinmektedir. Bu süreç içerisinde yükselen göçmen karşıtlığı ve Avrupa Şüpheciliği ise Birleşik Krallık'ı Brexit'e götürmüştür. 1 Ocak 2021 itibari ile Brexit'in fiili olarak gerçekleşmesi ve serbest dolaşım hakkının sonlamasıyla Birleşik Krallık yeniden kendi sınırlarında göçmen giriş-çıkışı konusunda tek hâkim unsur konumuna gelmiştir.

2016 yılında referandumdan Brexit kararının çıkması ile beraber ağırlıklı olarak, Brexit'in AB'nin geleceğini ve ekonomisini nasıl etkileyeceğine dair AB temelli çalışmalar yapılmışken, bu çalışma ise Brexit'i sadece Birleşik Krallık penceresinden değerlendirmekte olup hem Birleşik Krallık'ta Brexit'e kadar var olan yoğun göç girişinin teorik çerçevesini çizmekte hem de aynı zamanda Brexit'in Birleşik Krallık emek piyasasında yaratacağı değişikliği bu durumun belirlenen makro ekonomik göstergeler üzerindeki etkisini analiz etmektedir.

Birleşik Krallık'ta göç hem emek talebi hem de emek arzı noktasında çift yönlü olarak değerlendirilmiş olup emek talebi noktasında Dünya Sistemi göç kuramı ile ilişkilendirilirken, emek arzı noktasında ise göç teorilerinden Neo-klasik ekonominin mikro göç kuramı ile ilişkilendirilmektedir. Brexit ile beraber Birleşik Krallık'a göçmen girişinin keskin bir şekilde azalması, emek piyasasında işgücü arzını sınırlandıracak olup bu durumun makro ekonomik göstergeler üzerine etkisi değerlendirilmektedir.

Bu çalışma üç ana bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde göç olgusu, göç çeşitleri, göç teorileri, dünyada ve Birleşik Krallıkta göçe dair detayları ve salgın döneminde Birleşik Krallık'ta göçmenlere duyulan ihtiyacın değerlendirilmesi yapılmaktadır.

İkinci bölümde Birleşik Krallık vatandaşlarının göçmenlere karşı bakış açıları, göçmen tercihleri, Avrupa Şüpheciliği'nin ortaya çıkışı ve Birleşik Krallıkta yayılma süreci,

faaliyeleri ve son olarak Puan Temelli Göç Sistemi'nin detayları ve Birleşik Krallık vize sistemine getireceği yenilikler ve sistemin işleyişi hakkında değerlendirmeler yer almaktadır.

Son bölümde ise Brexit neticesinde göçmen sayısındaki keskin bir azalmanın, emek piyasasındaki işgücü arzını kısıtlaması ve göçmenlerin fiyatlar, kamu maliyesi, büyüme ve istihdam gibi göstergelere etkisi incelenmektedir. Göçmenlerin fiyatlar açısından ürün, hizmet ve konut fiyatlarına etkisine, kamu maliyesi açısından kamu harcamalarından aldıkları paya ve yaptıkları mali katkılara, büyüme açısından milli gelire ve ücretler üzerindeki etkisine ve son olarak ise istihdam açısından istihdam ve işsizlik oranlarına ve yerlilerin istihdamına etkisi değerlendirilmektedir.

2.GÖÇ KAVRAMI, DÜNYADA VE BİRLEŞİK KRALLIKTA GÖÇ

2.1. GÖÇ NEDİR? GÖÇ KAVRAMI

Disiplinler arası bir konu olarak ele alınan göç kavramı, modern bilimin çokça üzerinde araştırma yaptığı konulardan biridir. Göçün, insanlığın her döneminde yer alması ile birlikte son yıllarda giderek yaygınlaştığı görülmektedir. Göç kavramı özellikle 19. yüzyıldan itibaren çok fazla incelenmiş ve göç üzerine kuramlar oluşturulmuştur. Göç, tarihsel olarak büyük bir geçmişe sahiptir. Göç tarihinin insanlık tarihi ile başladığını söylemek yanlış olmayacaktır.[1] Göçün ilk olarak coğrafi sebeplerden yapıldığı bilinmektedir. İlkel dönemlerde yaşanan doğal afetler, kaynak yetersizliği, kuraklıklar, açlık sorunu, iklim değişiklikleri ve diğer uygarlıkların saldırıları göçü zorunlu kılan faktörler olarak ortaya çıkmaktadır.[2]

Modern göç ise 15. yüzyılda Batılı ülkelerin sömürgecilik faaliyetlerinin başlamasına dayandırılmaktadır. Sömürgeciliğin başlaması ile beraber Batı tarafından ihtiyaç duyulan emek gücü, köle ticareti ile karşılanmaya başlanmıştır. Afrika'dan çeşitli sömürge alanlarındaki tarlalara gönderilen zenciler Afrika'nın en önemli ihraç ürünü haline geldiler.[3] 19.yüzyılda ise sanayi devriminin gerçekleşmesi göç üzerinde büyük bir etki yaratmıştır. İngiliz, Fransız, Alman ve Hollandalılar kuzey Amerika'ya; İspanyol ve Portekizliler güney Amerika'ya yönelmiştir. Gönüllü ama gerçekte yoksulluk nedeniyle yaşanan zorunlu göçler sonucunda 1846-1890 yılları arasında 17 milyon kişi Avrupa'dan ayrılmış.[4] 20.yüzyılda ise Birinci ve İkinci Dünya Savaşları nedeniyle birçok zorunlu göç gerçekleşmiştir. Göç olgusal olarak ele alındığında salt bir göç tanımı elde edilememektedir. Göçün tanımı ve göç incelemelerinin boyutları göçü ele alan disiplin tarafından farklılaşmaktadır. Ortak disiplinlerde bile göç tanımı ve göçe bakış değişebilmektedir çünkü göçler homojen bir yapıda değillerdir. Göçler heterojen bir yapıdadır ve **"**nedenleri ve açığa çıkardığı sonuçları bakımından göç; ekonomik, kültürel, sosyal, politik ve güvenlik etmenleri bakımından çok

[1] Nermin Abadan Unat, **Bitmeyen Göç/ Konk İşçilikten ulus-ötesi Yurttaşlığa**, 2017: 1
[2] Deniz Özyakışır, **Göç Kuram ve Bölgesel Bir Uygulama** 2013: 11. 55
[3] Eric Williams, **Capitalism and Slavery**, Virginia: The University of North Carolina Press, 1944, s.51-52.
[4] Gülay Toksöz, **Uluslararası Emek Göçü**, İstanbul Kitabı 2006: s.14.

boyutlu bir olgu olarak karşımıza çıkmaktadır.”.[5] Kısacası her göç o günün şartlarına has ve kendi iç dinamiklerine sahiptir. Bugüne kadar yapılmış olan tüm göç tanımların tek ortak noktası göçün bir hareketlilik, bir yer değişimi içermesi gerektiğidir, bu hareketliliğe sebep olan etmenler ise birbirlerinden farklıdır.

Göçün tanımı Uluslararası Göç Örgütü (IOM) tarafından çıkarılan Göç Terimler Sözlüğünde şu şekilde yapılmıştır; Bir kişinin veya bir grup insanın uluslararası bir sınırı geçerek veya bir Devlet içinde yer değiştirmesi. Süresi, yapısı ve nedeni ne olursa olsun insanların yer değiştirdiği nüfus hareketleridir. Buna, mültecilerin, yerinden edilmiş kişilerin, ekonomik göçmenlerin, aile birleşimi gibi farklı amaçlarla hareket eden kişilerin göçü de dâhildir.[6] ‘Göç, geniş bir anlam yüklenerek ifade edilirse, daha iyi yaşam beklentisi nedeniyle bireyler ya da toplulukların yaşadıkları ortamları bırakıp geçici veya sürekli olarak yeni yerleşim yerlerine gitmeye karar verme eylemidir.[7] Bir diğer tanım ise Göç, ekonomik, siyasi, ekolojik, bireysel ve demografik nedenlerle, bir yerden başka bir yere yapılan kısa, orta ve uzun vadeli geri dönüş veya sürekli yerleşim hedefi güden coğrafi, toplumsal ve kültürel bir yer değiştirme hareketidir.[8] Görüldüğü üzere literatürde birçok göç tanımı yer almaktadır. Her bir tanımda göçün farklı bir yapısı ele alınmış ve bu doğrultuda tanımı yapılmıştır. Yukarıdaki tanımlamalardan da yola çıkarak göçü genel anlamda; bireyler veya gruplar tarafından sosyoloji, ekonomi, coğrafi, siyasi veya kültürel sebeplerden dolayı yapılan, geçici veya kalıcı süreli olma niteliği taşıyan bir yer değiştirme hareketi olarak tanımlabilir.

2.2.GÖÇ ÇEŞİTLERİ VE TEMEL GÖÇ NEDENLERİ

Göç; hareketleri, nedenleri ve ortaya çıkan sonuçları bağlamında sınıflandırmalara ve türlere ayrılmaktadır. Sınıflandırmalara geçmeden önce göçmen, mülteci ve sığınmacı gibi kavramların tanımlamalarının yapılması ve bu sıfatların kimler için kullanılabileceğinin

[5] Fikret Elma, Ahmet Şahin, **Suriye’den Türkiye’ye göç ve açığa çıkan temel sorun alanları**. Turkish migration conference 2015 selected proceedings London: Transnational Press London. 2015, s.431.
[6] Uluslararası Göç Örgütü, **Göç Terimleri Sözlüğü**, 2013, no:31, s.35.
[7] Vedat Pazarlıoğlu,Yönetim ve ekonomi, Celal Bayar Üniversitesi İ.İ.B.F, **İzmir Örneğinde İç Göçün Ekonometrik Analizi,** Manisa, 2007, s.2.
[8] Sedat Murat, **Doğum Yerlerine Göre İstanbul Nüfusu ve İç Göçler**, Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi, 2007 No: 53, https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/9281 (7 Nisan 2020), s.94.

incelenmesi gerekmektedir. Uluslararası Göç Örgütü tarafından hazırlanan Göç Terimleri Sözlüğüne göre: 'Göçmen terimi genellikle, bireyin göç etme kararını, zorlayıcı dış faktörlerin müdahalesi olmaksızın kendi özgür iradesiyle ve 'kişisel uygunluk' sebepleriyle aldığı tüm durumları kapsar şekilde açıklanmıştır. Dolayısıyla bu ifade, maddi ve sosyal koşullarını iyileştirmek ve kendileri ve ailelerine ilişkin beklentilerini geliştirmek amacıyla başka bir ülkeye veya bölgeye hareket eden kişiler ve aile fertleri için geçerli kabul edilmiştir. Birleşmiş Milletler göçmeni, sebepleri, gönüllü olup olmaması, göç yolları, düzenli veya düzensiz olması fark etmeksizin yabancı bir ülkede bir yıldan fazla ikamet eden bir birey olarak tanımlar. Bu tanım kapsamında, turist veya iş adamı statüsüyle daha kısa sürelerde seyahat eden kişiler göçmen olarak değerlendirilmemektedir. Ancak yaygın kullanım, tarım ürünlerinin ekimi veya hasadı için kısa sürelerde seyahat eden mevsimsel tarım işçileri gibi kısa dönemli göçmenlerin bazı türlerini de kapsar.'[9] Tanımdan da anlaşıldığı üzere göç eden kişiler olarak göçmenler, göç kararlarını herhangi bir zorunlu neden ve baskı olmadan özgür iradeleri ile almaktadırlar. Göç kararın altında yatan sebep ise çoğunlukla daha iyi yaşam standartlarını elde etme isteğidir.

Mülteci ise "Irkı, dini, tabiyeti, belirli bir sosyal gruba mensubiyeti ve siyasi görüşleri yüzünden haklı bir zulüm korkusu nedeniyle vatandaşı olduğu ülkenin dışında bulunan ve söz konusu korku yüzünden, ilgili ülkenin korumasından yararlanmak istemeyen kişi". [10] Mülteci sıfatı ile göç eden kişiler, yukarıda bahsi geçen sebeplerden biri ve/veya birkaçından dolayı vatandaşı oldukları ülkede bulunmaya devam etmekte haklı bir korku yaşamış kişilerdir. Burada göçmen kavramının aksi olarak göç kararı özgür irade ile değil dış faktörlerin baskısı, zorlaması neticesinde alınmıştır. Kısaca bu insanlar ülkelerinden ayrılan/ayrılmak zorunda kalan insanlardır. Sığınmacı kavramı ise 'Zulüm veya ciddi zarardan korunmak amacıyla, kendi ülkesi dışında bir ülkede güvenlik arayışında olan ve ilgili ulusal ya da uluslararası belgeler çerçevesinde mültecilik statüsüne ilişkin yaptığı başvurunun sonucunu bekleyen kişidir. Olumsuz bir karar çıkması sonucunda bu kişiler

[9] Göç Terimleri Sözlüğü, 2013, no:31, s.35
[10] Göç Terimleri Sözlüğü, s.65

ülkeyi terk etmek zorundadırlar, eğer kendilerine insani ya da diğer gerekçeler temelinde ülkede kalma izni verilmemişse, bu kişiler ülkede düzensiz veya kanuna aykırı bir durumda bulunan herhangi bir yabancı gibi sınır dışı edilebilirler.' [11] Mültecilik statüsü için başvurusunu yapmış bir kişi, başvuru süreci sonuçlanana kadar geçen sürede sığınmacı olarak adlandırılmaktadır. Sığınmacı ve mülteci kavramları ile kıyaslandığında göçmen kelimesinin yarattığı çağrışımlar daha olumlu bir içerikte gözükebilir ancak gönüllü olarak gerçekleştirilen göçlerde dahi göçmen sıfatıyla göç eden kişi, sosyokültürel uyum süreci bakımından birçok zorlukla karşılaşabilir. Göçmen, mülteci veya sığınmacı her şeyden önce ev sahibi ülkelerde birer "yabancı" olarak görülmektedir.[12]

Göç nedenlerine ve gerçekleştirilme şekillerine göre birçok kategoride sınıflandırılmaktadır. Yasal yollar vasıtasıyla gerçekleşen göç **düzenli/yasal göç** iken resmi otoritelerin belirledikleri çerçevenin dışına çıkan ve kaçakçılık gibi yasadışı işlemlerle göç edenlere **düzensiz/yasadışı** göç denilmektedir. Mesafe ölçütü baz alınarak, ülke sınırları içinde gerçekleştirilen **göç ulusal/iç göç** olarak adlandırılırken ülkenin ulusal siyasi sınırlarının dışına yapılan göç ise **uluslararası/dış göç** olarak adlandırılmaktadır. Herhangi bir zorlama altında kalmadan daha iyi bir yaşam standardı elde etmek amacıyla yapılan göç **gönüllü göç** iken siyasal, sosyal veya ekonomi gibi nedenlerle ve zorlama neticesinde yapılan göç ise **zorunlu göç** olarak adlandırılır. Göç eden kişilerin eğitimi bakımından, iyi eğitimli ve beşerî sermayeleri yüksek kişiler tarafından yapılan göç **beyin göçü** olarak nitelendirilirken, iyi eğitimli olmayan kişiler tarafından yapılan göç ise **vasıfsız göç** olarak nitelendirilir. Kişi sayısı ya da insan yoğunluğu bakımından incelendiğinde, bir birey tarafından yapılan göç **bireysel göç** olarak adlandırılırken, birden çok kişi ve kalabalık nüfuslarca yapılan göç ise **kitlesel göç** olarak adlandırılmaktadır. Süre bakımında belirli bir süreliğine yapılan göç **geçici göç**, dönüşün düşünülmediği temelli göçlere ise **kalıcı/sürekli göç** denilmektedir.

[11] Göç Terimleri Sözlüğü, s.74

[12] Türkan Erdoğan, Kavramsal ve Kuramsal Açıdan Göç Olgusu Alaattin Aköz; Doğan Yörük; Haşim Karpuz Editörler) **Geçmişten Günümüze Göç** içinde (15-44) Konya: Anadolu Ofset, 2019, s.28-29.

Yukarıda belirtilen birçok açıdan göçler sınıflandırılabilmektedir. Bireylerin ve/veya toplulukların göçlerini sınıflandırdıktan sonra göçe neden olan faktörleri inceleyebiliriz. Her göç kendine özgü nedenlerden oluşabilir ve bu konuda kesin sınırlar çizilemeyebilir. Bu konuda yapılan araştırmalar neticesinde uluslararası literatürde sıklıkla karşılaşılan ve genel geçer göç sebepleri:

1. Ülkelerin sahip oldukları farklı demografik özellikler
2. Bölgeler arası gelir farklılıkları
3. Kapitalizm ekonomik devresel krizleri
4. Ekonomilerin küresel olarak yeniden yapılanmaya zorlanması

Göç hareketlerinin sebepleri hakkında bir değerlendirmede, Uluslararası Göç Örgütü tarafından her yıl hazırlanan Dünya Göç Raporu'nda yapılmıştır. 2013 yılındaki Dünya Göç Raporunun birinci bölümünü hazırlayan Frank Laczko ve Rudolf Anich bireyin göç etme kararını motive eden faktörleri sıralamışlardır. Bu faktörler:

- **Ekonomik Faktörler:** Ülkelerarasındaki yaşam standardında ve ücretlerde büyüyen bir boşluk olduğu ve göçmenlerin daha yüksek yaşam standartları, daha iyi ekonomik büyüme ve daha çok istihdam fırsatlarının bulunduğu ülkelere mıknatıs gibi çekildiğini ifade edilmiştir. (Çekici faktöre karşılık gelir.)
- **Yönetim ve Kamu Hizmetleri:** Yolsuzluk, kaliteli eğitimin yetersizliği ve sağlık hizmetleri teşvik eden 'itici faktörlerdir'.
- **Demografik Dengesizlikler:** Doğurganlık oranlarının düşmesi ve yaşam sürelerinin birçok yüksek gelirli ülkede yükselmesi, gelişmiş ve gelişmekte olan bölgeler arasında emek arzı ve talebinden dengesizlik oluşmasına katkı sağlar.
- **Çatışma:** 2020 yılında Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği'nce (UNCHR), 26,4 milyon mülteci bulunmaktadır ve yerlerinden edilen insanların sayısı 82,4 milyona ulaşmıştır. (UNCHR, 2020) Çatışmalar etnik ya da dini yapıda olabileceği gibi ayrıca ekonomik eşitsizliğin ve doğal kaynaklardaki rekabetin sonucu da olabilir.

- **Çevresel Faktörler:** Depremler, endüstriyel kazalar, seller, toprak/kıyı erozyonları ve sıcaklık gibi çevresel faktörler sonucunda hareket eden insan sayısı artmaktadır. Çevresel faktörlerin sebep olduğu nüfus akışları belirgin olarak iç göç şeklinde ortaya çıkmaktadır.
- **Uluslararası Ağlar:** Hedef ülkelere örgütlü göçmen topluluklarının ortaya çıkışı, sosyal ve kültürel olarak bir 'çekici faktör' oluşturmaktadır. Yurtdışındaki aile üyeleri ağı, diğerleri için göç süreçlerini kolaylaştırdığı daha fazla teşvik edici niteliktedir ve bu tür göçler birçok sanayileşmiş ülkede yasal göç akışlarının büyük bir kısmını oluşturur. [13]

2.3.GÖÇ TEORİLERİ

Göç teorileri, göçe neden olan faktörleri, göçün yapısını, göç öncesi koşulları ve göç sonrası hem göçmen hem de gittiği ülkede oluşan toplumsal ve sosyal durumları açıklamaya çalışmaktadır. Göçün nedenlerini anlamak için zaman içinde göçe çeşitli bilimsel disiplenlerden bakan çeşitli göç teorileri oluşturulmuştur. Georg Ravenstein göç olgusunu açıklamak için ilk göç teorisini ortaya çıkaran kişidir. 1871 ve 1881 yılları arasındaki İngliz nüfus sayımlarını analiz ederek çalışmalarda bulunmuştur.[14] Göç teorileri hakkında ortak kanı ise çeşitli göç hareketlerini tek başına açıklayabilecek bir kuramın her zaman söz konusu olamayabileceğidir. Bunun sebebi her göçün kendine özgü konjoktürde gelişmesi ve her bir göçün kendi iç dinamiklerinin olması ve homojen yapıda olmamasıdır. Göç olgusu disiplinlerarası bir kavramdır. Göç teorileri, tarihsel olarak içinde bulundukları dönemin koşullarına göre şekillenmişlerdir. 19.yüzyılın sonlarına doğru ortaya çıkan Ravenstein'ın Göç Kanunları, göçe neden olarak bireysel faktörleri işaret ederken, 1970'li yıllarda Merkez Çevre kuramına göre ise göç, dünyanın içinde bulunduğu ekonomik sistem neticesinde gelişmiş ülkelerin, gelişmekte olan ülkelerdeki vasıflı işgücüne olan ihtiyacı neticesinde gerçekleştiğini belirtmiştir.

[13] International Organization for Migration, **World Migration Report 2013,** Cenevre, 2013, s..33-34.
[14] Cemal Yalçın, **Göç Sosyolojisi**, Ankara: Anı Yayıncılık 2004, 25.

2.3.1. Neo-Klasik Ekonominin Makro Göç Kuramı

Neo-klasik iktisat teorisinden etkilenen kuram göçü makro ve mikro düzeyde yaklaşımlara dayandırır. Makro boyutta göçü, sermayenin ve emeğin eşit olmayan şekilde dağılmasına dayandırmaktadır. Bu eşitsizliğin sonucu olarak yaşam standardı farklılıkları oluşur ve bu durumda göçmenler işlerin, ücretlerin ve diğer ekonomik faktörlerin en avantajlı olduğu yerlere göç edeler. Zaman içerisinde ülkeler arasındaki ücret farklılıklarının giderek azalması ise göçü yavaşlatır veya sonlandırır.[15]

Kurama göre, göçe emek arz ve talep dengesinde bulunan coğrafi farklılık sebep olmaktadır. Teoriye göre emek fazlalığı bulunan ülkelerde emek ucuz, sermaye fazlalığı bulunan ülkelerde ise emek, ücret açısından yüksek bir durumda şekillenir ve bu durumda emek, ücretlerin düşük olduğu ülkeden yüksek olduğu ülkeye hareket eder. Bu hareket neticesinde emek piyasasında bolluk yaşayan ülkede emek piyasası daralırken, emek piyasasında kıtlık yaşayan ülkede emek piyasası genişleyecektir ve böylece farklı piyasalar arasında denge noktası oluşacaktır. Bu durum sermaye akışları noktasında da aynı şekillenecektir yani sermayenin kıt olduğu bir ülkede, sermaye yatırımlarının getirisi sermaye bolluğu olan bir ülkeye kıyasla daha fazla olduğu için sermaye fazla olan ülkeden az olana doğru hareket edecektir.

Lewis (1966) ‘uluslararası göçün, gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerdeki işgücü piyasası dengesizliğinin ve ücret farklılıklarının bir sonucu olduğunu savunmaktadır. ’Lewis’e göre zengin ve fakir ülkeler arasında emek ve sermaye kaynaklarında görülen faktörel donanım farklılıkları neticesinde emek arzı ve talebi arasında ücret dengesizliği meydana gelir. Bu durumda emek fakir ülkeden zengin ülkeye hareket etmektedir.

[15] Gülay Toksöz, **Uluslararası Emek Göçü**, İstanbul Kitabı 2006: s.16-17.

Neo-klasik Ekonominin Makro Göç kuramının varsayımları [16]:

1. Uluslararası göçün ana sebebini ülkeler arasındaki ücret farkı oluşturur.

2. Ücret farklılığının olmadığı herhangi bir durumda emek hareketinden yani göçten de söz etmek mümkün olmayacaktır.

3. Vasıflı/nitelikli emeğin göçü ile vasıfsız emeğin göçü farklı bir nitelik taşımaktadır.

4. Uluslararası göç üzerindeki en önemli ve belirleyici etmen işgücü piyasalarıdır.

5. Hükümetlerin uluslararası göçü denetlemek istiyorlarsa, gönderen ve alan ülkelerdeki işgücü piyasasını düzenlemek ve belirleyici olmak durumundalardır.

Neo-Klasik Ekonominin Mikro Göç Kuramı

Bu kuramda, neo-klasik ekonomin makro göç kuramından farklı olarak piyasalar ve piyasalar arasındaki dengesizlik yerine birey baz alınır. Göçün gerçekleşmesine sebep olan piyasalar arasındaki farklılık değil bireyin kendi faydasını düşünmesini ve ona göre tercih yapmasıdır. İnsanı rasyonel bir varlık olarak değerlendiren kuram, insan tarafından kendi beşerî sermayesine nerede daha büyük bir katkı sağlanıyorsa göçün oraya yapılacağını söylemektedir. Bu noktada bireyin fayda maliyet analizi yaparak kendisi için en karlı seçimi yaptığı belirtilmektedir. Bu doğrultuda sadece yüzeysel bir fayda maliyet analizi değil, göç etmeyi düşündüğü ülke için yolculuk giderlerinden yapılacak olan dil masrafına kadar kapsamlı bir fayda maliyet analizi sonucunda göç kararı alınmaktadır.

[16] Douglas S. Massey, Joaquin Arango, Graeme Hugo, Ali Kouaouci, Adela Pellegrino, J. Edward Taylor, **Theories of International Migration: A Review and Appraisal**, Population and Development Review, 1993,Vol:19, No:3 https://www.researchgate.net/publication/270203247_Theories_of_International_Migration_A_Review_and_Appraisal (8 Mart 2020) s.433-434.

Neo-klasik Ekonominin Mikro Göç Kuramının varsayımları şöyledir;

1. Bu teoriye göre uluslararası göç, bireysel olarak maliyet/fayda analizi sonucunda fayda oluşursa gerçekleşir.
2. Bireyin beşerî sermayesi; yabancı dil bilgisi, eğitim düzeyi ve deneyimleri gibi unsurlar gidilecek ülkede bireyin istihdam edilme oranını artıran etmenlerdir.
3. Ülkeler arasında ücret ve istihdam alanlarında farklılıkları neticesinde uluslararası göç söz konusu olmaktadır.
4. Uluslararası göçün ortaya çıkış noktası işgücü piyasalarında oluşan dengesizliklerdir.
5. Ülkeler arasında var olan ücret farkı artması durumunda o ülkeye göç hareketinde de bir artış meydana gelir.
6. Göçün maliyetlerini düşürücü ve kazançlarını artırıcı, bireysel, teknolojik ve toplumsal gelişmeler uluslararası göçü hızlandıracaktır.
7. Hükümetler, göç alan ülkelerde istihdam ve kazanç yüzdelerini kısıtlayarak, göç veren ülkelerde de ücretleri ve şartları iyileştirerek insan hareketliliğini kontrol eder.[17]

2.3.2. Yeni Ekonomi Kuramı

O.Stark tarafından 1990'lı yıllarda geliştirilen bu teori, göç araştırmalarının merkezine bireysel bağımsızlık yerine karşılıklı bağımlılığı yerleştirmekte, göçü ortaya çıkaran süreçte göçmenin ailesinin rolünü dikkate almaktadır.[18]

Yeni ekonomi kuramına göre göç, göç eden etmeyen iş birliği içinde kolektif bir yapıda karar alınarak gerçekleşir. Bu kuramda tek bir kişinin özgür iradesinden bahsetmek söz konusu değildir, daha çok aile ve hane halkı birlikte karar almaktadır. Bu karar verilirken bireysel tercihler değil hanenin/ailenin toplam faydası maksimize edilmeye çalışılır. Bu kuramda tek amaç daha fazla gelir elde etmek değildir aynı zamanda gelirlerin çeşitlendirilmesi, farklı sektörlerden ve ülkelerden sağlanarak riskin en aza indirilmesi

[17] Douglas S. Massey ve diğerleri, s.435-436.
[18] E. Deniz Ela Özcan, 'Çağdaş Göç Teorileri Üzerine Bir Değerlendirme', İş ve Hayat Dergisi, 2016, Vol:2, No:4, https://dergipark.org.tr/tr/pub/isvehayat/issue/29036/310477 (8 Şubat 2021) s.201.

amaçlanmaktadır. Aile kendi ülkesinde herhangi bir siyasi ve ekonomik istikrarsızlığın patlak vermesi durumunda gelirinin tamamını kaybetmeyi önlemek için aile içinden birinin başka bir ülkeye göç etmesini ve oradan kazanç sağlamasını uygun görebilir. Bu kurama göre göçe neden olan üç önemli finansal etken vardır[19] :

Diğergâmlık: Aile bağı nedeniyle kişinin yalnız kendi değil aile bireylerinin de çıkarlarını düşünerek o doğrultuda göç kararı vermesidir.

Güvence: Gelir şoklarını aşmak için sosyal gelişim

Yatırım: Bir göç planının parçası olarak anavatanda gerçekleştirilmeye çalışılan varlık birikimi.

Yeni Ekonomi Kuramının varsayımları[20] :

1. Göç araştırmalarında yalnızca birey değil hane halkı, aile, üretim ve tüketim birimlerinin her biri dikkate alınır.
2. Uluslararası göç sadece ülkeler arasında ücret farkı olduğu zaman değil ailelerin bulundukları ülkedeki riskleri minimize etmek amacıyla gelirlerini çeşitlendirmek istedikleri zamanda gerçekleşebilir.
3. Uluslararası göç ülkeler arasındaki ücret farklılığı ortadan kalksa bile göç son bulmayabilir, diğer piyasa değişkenleri de dengelenmelidir.
4. Hükümetlerin emek piyasasındaki denetimi göçün kontrol altında tutulması için yeterli değildir.
5. Hükümetler tarafından çıkarılan gelir dağılımı etki eden politikalar ve yeni ekonomik aktiviteler hane halkının göç etme isteğinde farklı sonuçlar doğurur. (Ekonomik teşvik paketlerinden yeteri kadar yararlanamayan bir aile göç etmeyi tercih edebilir.)

[19] Rudi Robinson, Transnational Migrant Communities: Their Potential Contribution to Canada's Leadership Role and Influence in a Globalized World, **Beyond the State-Bounded Immigration Incorporation Regime,** Ottawa: The North-South Institute, 2005, s.7.
[20] Douglas S. Massey ve diğerleri, s.439-440.

2.3.3. Dünya Sistemi (Merkez-Çevre) Göç Kuramı

Bu kuram, 'Merkez Çevre kuramı' ya da 'Bağımlılık Okulu' olarak da adlandırılmaktadır ve Samir Amin, Immanuel Wallerstein, Andre Gunder Frank gibi bir çok düşünür tarafından geliştirilmiştir.[21] Dünya merkez (core) ve çevre (periphery) olmak üzere iki gruplu olarak kurgulanırken, aralarında değişen ilişkiye göre yarı çevre (semi periphery) ülke grubu da bulunmaktadır. Merkez ülkeler sermaye ve teknolojiye sahip olması ile beraber uluslararası ticarete yön veren gelişmiş ülkelerden oluşurken, çevre ülkeler ise genellikle merkez ülkelere hammadde ve işgücü sağlayan azgelişmiş veya gelişmemiş ülkelerden oluşur, yarı çevre ülkeler ise merkez ülkeler ile yarı çevre ülkeler arasında tampon görevi gören gelişmekte olan ülkelerden oluşmaktadır. Merkez-çevre yapısı ilk olarak Mezopotamya'da erken hanedan döneminde ortaya çıkmışken[22] modern anlamda merkez-çevre yapısı 16.yy. ile feodalizmin çökmesi ve kapitalizme geçişle beraber başlamıştır.

Merkez-çevre ile kastedilen üretim sürecinin kârlılık derecesidir. Çevresel ürünlerin üreticilerden merkeze özgü ürünlerin üreticilerine sürekli bir artı-değer akışı vardır.[23] Burada 'artı-değer'den kastedilen kâr yani diğer bir anlamıyla sermayedir. Merkez-çevre ve merkez-merkez ilişkilerinde de sermaye birikimi süreci işlemektedir. Burada sermaye politik ve iktisadi olarak zayıf konumda bulunan çevre ülkelerden merkez ülkelere doğru akmaktadır.

Bu teoriye göre göçün ana sebebi, kapitalist (merkez) metropol devletlerle onların çevresini oluşturan (az gelişmiş/çevre) devletler arasındaki bağımlılık ilişkileridir. Kapitalist (merkez) ülkelerin demografik durumu ve sermaye birikimi arasındaki ters orantı işçi göçüne yol açmıştır. Yani kapitalist ülkelerde sermaye bol olmakla beraber emek kıt bir varlık olarak yer almaktadır. Bir toplumun demografik yapısı kanunlar çerçevesinde oluşan bir süreç değil, aksine sosyal değişmenin ve sermaye birikiminin bir fonksiyonudur.[24]

---

[21] Savaş Çağlayan, 'Göç Kuramları, Göç ve Göçmen İlişkisi', Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 2006, No:17, https://dergipark.org.tr/tr/pub/musbed/issue/23522/250638 (9 Şubat 2021) s.78.

[22] K. Ekholm, J. Friedman, Der. Andre.G. Frank, Barry K. Gills, **Dünya Sistemi- Beş Yüzyıllık mı, Beş Bin Yıllık mı?** 2003, s.147

[23] Immanuel Wallerstein, **Dünya Sistemleri Analizi- Bir Giriş**, 2014, s.59

[24] Mehmet Gezgin, 'İşgücü Göçü Teorileri', Sosyoloji Konferansları, 1991, No:23, https://dergipark.org.tr/tr/pub/iusoskon/issue/9545/119207 (9 Şubat 2021) s.37.

Diğer bir deyişle merkez ülkeler ucuz işgücü ve pazar bakımından çevre ülkelere ihtiyaç duymaktadır. Wallerstein'a göre uluslararası göçün kökeni, ulusal ekonomilerde meydana gelen ikili pazar yapısı değil 16.yy'dan itibaren genişleyen dünya pazarıdır. Bu sistemi göçü ulusal pazarları aşan ve ekonomik bağlamda küreselleşmenin bir sonucu ve kapitalist sistemin getirisi olarak değerlendirmektedir. Bu sistemde göç çevre ülkelerden merkez ülkeye hareket eder ve böylece merkez ülkelerde üretim maliyetleri düşmektedir. Çevre ülkelerdeki vasıflı işçiler merkez ülkelerdeki nitelikli işçi açığını kapatırken, vasıfsız işçiler ise hizmet ve emek yoğun sektörlerde, yerel halkın statü ve ücret kaygısı nedeniyle tercih etmediği işlerde daha düşük bir ücrete çalışarak merkez ülkelerin vasıfsız eleman ihtiyacını karşılamaktadır.

Dünya Sistemi göç kuramının ilkeleri[25];

1. Küreselleşen ekonomi kapsamında kapitalizmin çevre ülkelere yeni pazarlar, hammadde ve emek arayışı içinde sızarak, var olan yapıları, sermaye birikiminin mantığı içinde dünya piyasasına entegre etmesi, bu bölgelerde var olan sosyal ve ekonomik yapıları bozar ve insanları geleneksel geçim yollarından yoksun bırakarak göçe zorlar.
2. Kapitalist sistemin etkisine altına giren çevre ülkelerde, kırsal bölgelerde rekabete ayak uyduramayan küçük ve orta ölçekli firmalarda çalışanlar kentlere veya ülke dışına göç etmek durumunda kalır.
3. Uluslararası emek göçü, uluslararası mallarla sermaye akışını ters yönde izlemektedir.
4. Bu teoride uluslararası göç küreselleşmeden kaynaklandığına göre göçü sınırlandırmak veya kontrol altına almak isteyen hükümetler uluslararası firmaları finans faaliyetlerini ve yatırım alanlarını denetlemektedir.

[25] F. Güllüpınar, 'Göç Olgusunun Ekonomiği-Politiği ve Uluslararası Göç Kuramları Üzerine Bir Değerlendirme', Yalova Sosyal Bilimler Dergisi, 2012, No:4, https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/800901 (10 Şubat 2021) s. 71-72

2.3.4. Göç Sistemleri Kuramı

Bu kuram uluslararası ilişkiler çerçevesinde, ekonomik ve politik temelli olarak geliştirilmiş bir teoridir. Kurama göre iki veya daha fazla ülke karşılıklı bir şekilde göçmen değişimi ile bir göç sistemi oluştururlar. Bu ilişki yakın iki ülke arasında kurulabileceği gibi, birbirileriyle aralarında uzak mesafeler bulunan ülkeler ve bölgeler arasında da gerçekleşebilir. Meksika ve Amerika Birleşik Devletleri arasındaki göç ve göçmen ilişkisi, yakın bir coğrafya üzerinden kurulan göç sistemi ilişkisine örnekken; Batı Afrika ve Fransa arasındaki göç ve göçmen ilişkisi de uzak coğrafya arasında kurulan, göç sistemleri ilişkisine iyi birer örnek olabilirler.[26]

Faist'e göç sistemleri kuramının üç ana niteliği bulunmaktadır (2003: 82-83):

1. Göç sistemleri kuramı göç sistemlerindeki süreçler üzerine yoğunlaşır. Göç hareketi tek seferlik bir hareket-defalık bir olay değildir. Bir kez başlarsa, bir sürece dönüşerek, sürekli kendini yenileyerek devam eder.
2. Göç sistemleri kuramları insanlardan ziyade ülkeler arasındaki bağlar (mesela ticaret ve güvenlik anlaşmaları, mal, hizmet, bilgi gibi) ve bağlantıların varlığı üzerine oluşturulmuştur. Bir göç sistemi birbirine insan akışı ve karşı-insan akışlarıyla bağlı iki veya daha fazla ulus-devlet içerir. Bu bağlar genellikle göç akınlara başlamadan önce kurulmuştur. Tersine göçlerle zaman içinde anayurt tekrardan göç alan bir ülkeye dönüşebilir.
3. Göç sistemi kuramcıları toplumsal ağ kuramını güçlü bir şekilde uygulanmıştır. Göç sürecine katılan bireyler, ulus devletler arasındaki ekonomik eşitsizlikler ve göç alan ülkelerin kabul etme politikaları, hane halkları, ailelerin kalış ve gidiş alternatifleri gibi engelleri aşmak için stratejiler geliştirirler. Bu engellerin aşılmasında en önemli faktör, ulus aşırı toplumsal ağlardır.

[26] Savaş Çağlayan, 'Göç Kuramları, Göç ve Göçmen İlişkisi', Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 2006, No:17, https://dergipark.org.tr/tr/pub/musbed/issue/23522/250638 (9 Şubat 2021) s.82.

2.3.5. İkiye Bölünmüş Emek Piyasası Kuramı

Bu teori küresel emek piyasasında kendi içinde bütünlük gösteren çeşitli alt piyasalar olduğu varsayımına dayanmaktadır. İşgücü piyasasının, birbirinden farklı işlerin bulunduğu ve farklı işçi grupların istihdam edildiği birincil ve ikincil işgücü piyasalarından oluştuğu varsayımına dayanmaktadır.[27]

Bu teoriye göre uluslararası emek göçünü belirleyen faktör gelişmiş ülkelerin işgücü talepleridir. Gelişmiş ülkeler güçlü sanayi yapılarından dolayı devamlı ve artan bir göç ihtiyacı ile karşılaşmaktadır. Bu durum gelişmiş ülkelerde iki tür piyasanın ortaya çıkmasına sebep olmaktadır. Birincil piyasalar sermayenin ve makinenin yoğun olarak kullanıldığı işler iken ikincil piyasalar ise emeği yoğun olarak kullanan işlerdir. Birincil piyasa iyi eğitimli, beşerî sermayesi yüksek, işverenler tarafından yatırım yapılan nitelikli çalışanlardan oluşurken, ikincil piyasada ise daha çok vasıfsız göçmenler yer almaktadır. İkincil piyasadaki işler gelişmiş ülkelerde ekonominin karakteri yerli işgücünün kabul etmek istemeyeceği -örneğin; sosyal statüsü sebebiyle- düşük vasıflı işlere yönelik bir talep oluşturur. Dolayısıyla bu işleri doldurabilmek için göçmenlik de arzu edilir ve gerekli bir hale gelir.[28]

Bu durumda ülkedeki ikincil piyasadaki işlerde göçmen yoğunluğunun ve hakimiyetinin ortaya çıkmasına sebep olmaktadır. İkincil piyasadaki çalışanlar, işlerin kötüye gittiği ve ekonomik kriz dönemlerinde işten kolay bir şekilde kovulabilmektedir ya da ücretlerinde kesintiye gidilebilmektedir. Bu teoride göç, arzdan ziyade işgücü talebi koşulları tarafından yönlendirilmektedir.

---

[27] Yücel Uyanık, 'Dualist (İkili) İşgücü Piyasası Teorisi', Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 1999, Vol:1, No:3, https://dergipark.org.tr/tr/pub/gaziuiibfd/issue/28357/301517 (8 Şubat 2021) s.1

[28] E. Deniz Ela Özcan, 'Çağdaş Göç Teorileri Üzerine Bir Değerlendirme', İş ve Hayat Dergisi, 2016, Vol:2, No:4, https://dergipark.org.tr/tr/pub/isvehayat/issue/29036/310477 (8 Şubat 2021) s.199.

2.4. BİRLEŞİK KRALLIK'A GÖÇÜN TEORİK ÇERÇEVESİ

Öncelikle her bir teorinin kendi bakış açısı vardır ve her teori kendi başına değerli olabilir fakat bütün bir göç meselesini açıklamaya yeterli olmayabilir. Bazı göçlerin birden fazla göç teorisi ile açıklanması son derece olağan olması gibi bazı göçler ise tek bir teori üzerinden açıklanabilir. Örnek olarak literatürde Türklerin Alman toplumu ile kurduğu göç 'İlişkiler Ağı' (Network) teoremi üzerinden açıklanmaktadır.

BK'ya gerçekleşen göçün teorik çerçevesi iki nokta üzerinden incelenecek ve iki farklı göç teorisi ilişkilendirilmiştir. Bunlardan ilki emek talebi diğeri ise emek arzıdır. BK'ya göçü, emek talebi noktasında Dünya Sistemi (Merkez-Çevre) göç kuramı ile açıklayabiliriz. Merkez ülkeler hammadde, yeni pazar ve ucuz emek noktasında çevre ülkelere ihtiyaç duyarken çevre ülkeler ise kapitalist gelişimini tamamlama noktasında merkez ülkelere ihtiyaç duymaktadır. Wallerstein'a göre üretim maliyetlerini oluşturan üç bileşenden biri ücretlerdir. Merkez ve sağcı güçler üretim maliyetinin üç bileşeninden biri olan ücret seviyelerini azaltmaya çalıştılar.[29] Dünyada en fazla göçmene ev sahipliği yapan beşinci ülke olan BK hem emek talebi ihtiyacını karşılama noktasında hem de üretim maliyetleri üzerindeki ücretin payının azaltmak noktasında dışarıdan gelen göçe ihtiyaç duymaktadır.

BK'ya göç çok büyük bir oranda Dünya Sistemi göç teorisinin varsaydığı gibi gelişmekte olan ama gelişimi henüz tamamlayamamış ülkelerden gerçekleşmektedir. BK'da, Polonya ve Romanya'dan gelen göçmenler AB'li göçmenlerin %36'sını oluştururken, AB dışından gelen göçün %15'ten fazlasını yine Hindistan ve Pakistan gibi henüz gelişimini tamamlayamamış ülkeler oluşturmaktadır. Marksist teoriye göre sermaye birikimi giderek daha fazla âtıl işgücünün ortaya çıkmasına neden olmaktadır. Burada emek kontrol mekanizmasında sermaye-emek kompozisyonunda değişimin, sermaye birikimine yönelimin sonucunda giderek daha az işçiye ihtiyaç duyulur bu da yedek sanayi ordusunu oluşturur.[30] BK gibi kapitalist gelişimini tamamlamış merkez ülkelerdeki 'iç yedek ordu'yu tamamlayan üçüncü dünyadaki devasa 'dış yedek ordu' çokuluslu sermayenin üretimine uluslararası bir

[29] Immanuel Wallerstein, **Dünya Sistemleri Analizi- Bir Giriş**, 2014, s.150
[30] Ö. Selçuk Esmen, Kapitalist Kentleşme ve Marksist Yedek Sanayi Ordusu: Analitik Bir Bakış, İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, Cilt: 13, Haziran 1999 s.166-171.

boyut kazandırabilmesinin temelini oluşturmuştur.[31] Sermayenin var olduğu ama ucuz emek kıtlığının yaşandığı BK'da emek ihtiyacı çevre ülkelerden karşılamakta ve bu durum özellikle emek yoğun işlerde üretim maliyetlerini düşürerek kârı diğer bir anlamı ile sermayeyi artırmaktadır.

BK'ya göçü emek arzı noktasında ise Neo-klasik Mikro Kuramı ile açıklayabiliriz. Bu kuramda makro göç kuramından farklı olarak piyasalar arasındaki dengesizlik yerine birey baz alınır. Göçün gerçekleşmesine sebep olan piyasalar arasındaki farklılık değil bireyin kendi faydasını düşünmesini ve ona göre tercih yapmasıdır. İnsanı rasyonel bir varlık olarak değerlendiren kuram, insan tarafından kendi beşerî sermayesine nerede daha büyük bir katkı sağlanıyorsa göçün oraya yapılacağını söylemektedir. Bu noktada bireyin fayda maliyet analizi yaparak kendisi için en karlı seçimi yaptığı belirtilmiştir. Bu doğrultuda sadece yüzeysel değil, göç etmeyi düşündüğü ülke için yolculuk giderlerinden yapılacak olan dil masrafına kadar kapsamlı bir fayda maliyet analizi sonucunda ya gitmeyi düşündüğü ülkeler arasından birini tercih eder ve göçer ya da kendi ülkesinde kalmaya devam eder.

Polonya, Romanya ve Litvanya AB'nin Beşinci genişlemesi ile AB'ye üye olan ülkelerdendir. 2015 yılı verilerine göre bu üç ülke BK'daki AB göçmen nüfusunun %42'sini oluşturmaktaydı. Bu oranda yaklaşık 1,5 milyon AB'li göçmene denk gelmektedir. Kuramın; ücret farklılığı göçü oluşturan bir unsurdur varsayımına ispatlar nitelikte veri oluşturulmuştur. 2009-2019 yılları arasında bahsi geçen ülkelerdeki Polonya, Romanya ve Litvanya'da Kişi başına SAGP[32] doları cinsinden GSMH ortalaması, aynı dönemde BK Kişi başına SAGP doları cinsinden GSMH ortalamasının %61,6'sını oluşturmaktadır. Söz konusu ülkelerden herhangi birinden BK'ya göç eden bir birey ortalama olarak %38,4'lük bir refah artışı yaşayacaktır (SAGP cinsinden). %38,4'lük bir oran büyük bir orandır ve bireyleri göçe yönlendirmek için kendi başına bile önemli bir etken olarak düşünülebilir.

[31] John Bellamy Foster, Robert W. Mcchesney, R. JamiI Jonna, 'The Global Reserve Army of Labor and the New Imperialism',2011 s.2.

[32] SAGP: Ülkeler arasındaki fiyat düzeyi farklılıklarını ortadan kaldırarak farklı para birimlerinin satın alma güçlerini eşitleyen bir değişim oranını ifade etmektedir.

Bu refah artışını daha iyi vurgulamak gerekirse, Polonya'da asgari saatlik ücretle çalışan bir birey bir saatlik kazancıyla 539 gram sığır eti, Litvanya'da asgari saatlik ücretle çalışan bir birey bir saatlik kazancıyla 554 gram sığır eti, Romanya'da ise asgari saatlik ücretle çalışan bir birey bir saatlik kazancıyla 532 gram sığır eti alabilmektedir buna karşın BK'da asgari saatlik ücretle çalışan bir birey bir saatlik kazancıyla 927 gram sığır eti alabilmektedir. Polonya, Romanya veya Litvanya'dan bir birey kendi ülkesinde asgari saat ücreti ile 532-554 gram sığır eti alırken, aynı ülkelerden BK'ya göç eden herhangi bir birey ise %38,4'lük refah artışı ve ile beraber, BK'da bir asgari saatlik ücret kazancıyla 927 gram sığır eti alabilecektir.[33]

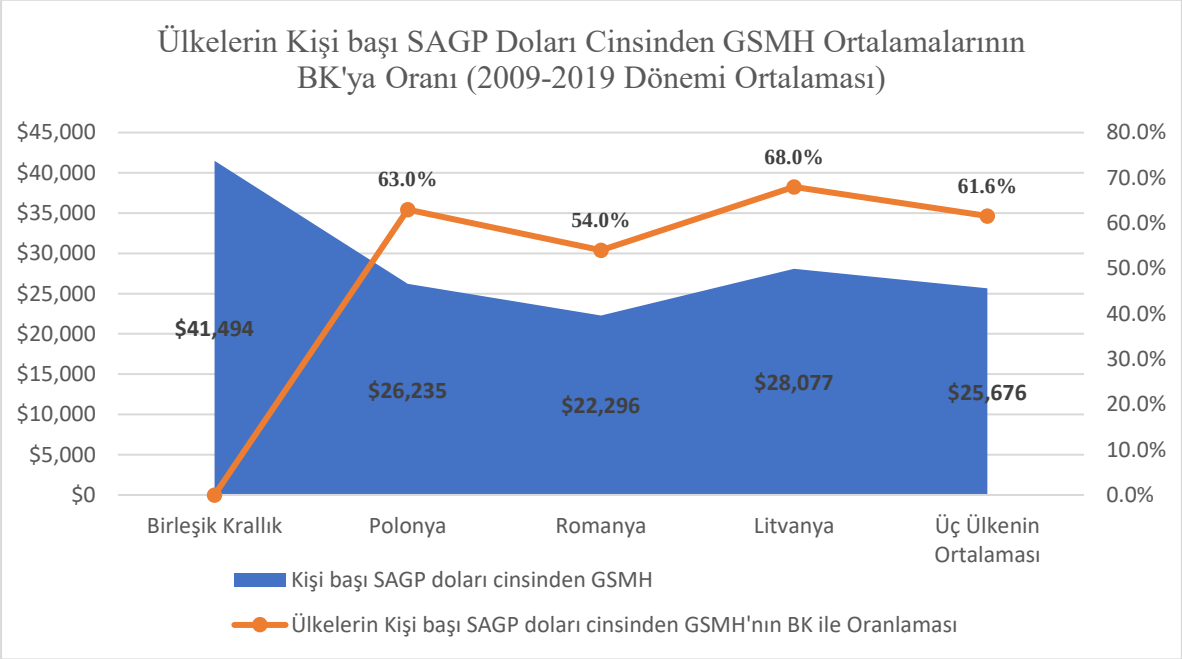

Şekil 1: Ülkelerin Kişi başı SAGP doları Cinsinden GSMH Ortalamalarının BK'ya Oranı

Kaynak: Dünya Bankası 2019 yılı verilerinden hareketle oluşturulmuştur.

https://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.PCAP.PP.CD?locations=PL-LT-GB-RO-IN-PK (8 Haziran 2020)

[33] https://www.numbeo.com/cost-of-living/country_price_rankings?displayCurrency=EUR&itemId=121&region=150 (29.01.2021.)

Diğer yandan BK, AB dışından göçü en fazla Hindistan ve Pakistan'dan almaktadır. 2015 yılı verilerine göre yaklaşık 750 bin Hindistanlı ve 450 bin Pakistanlı göçmen bulunmaktadır. Bu sayılar AB dışından gelen göçün yaklaşık %15'inin oluşturmaktadır. Kişi başına SAGP doları cinsinden GSMH'lara bu iki ülke için bakıldığı takdirde Hindistan gelen bir göçmenin yaklaşık 7 kat, Pakistan'dan gelen bir göçmenin ise yaklaşık 9 kat bir refah atış beklentisi vardır. BK'da serbest dolaşım hakkına rağmen yaklaşık 3,7 milyon AB göçmeni varken 6,2 milyon AB dışı göçmen vardır. Bu iki göçmen grubu arasındaki sayıca büyük farkın çeşitli sebepleri olabileceği gibi refah artışındaki beklenti farklılıkları da sayıca farkı açıklamada önemli bir gösterge olarak yer alabilir.

BK tarih boyunca önemli göç destinasyonlarından biri olmuştur. Her zaman yüksek miktarlarda göç girişi ve göç çıkışı olmuştur. BK 1992 yılından net göç veren ülke konumunda iken o tarihten itibaren çok keskin bir şekilde net göç alan ülke konumuna geçmiştir. Hem dünyadaki hem de BK'daki göçmen sayıları giderek artmaktadır ama burada bir noktada çok belirgin bir şekilde BK'daki göçmen artışı Dünya'daki göçmen artışından çok daha yüksek seyretmiştir. Kuramın; Göçün maliyetlerini düşürücü ve kazançlarını artırıcı, bireysel, teknolojik ve toplumsal gelişmeler uluslararası göçü hızlandırır varsayımı ile uyumlu olan 2004 AB'nin beşinci genişlemesi gerçekleşmiştir. Beşinci AB genişlemesi bugün BK'nın sayıca sahip olduğu AB göçmenlerinin yaklaşık yarısın (1,5 milyondan fazla göçmen) geldiği ülkeleri AB'ye üye yapmıştır. Kuramın varsaydığı gibi bu genişleme üye ülkeler arasındaki göçün maliyetlerini düşürücü, kazançlarını artırıcı, bürokrasi azaltıcı yönüyle birçok kolaylık sağlayarak göçü artıran bir toplumsal gelişme olarak gerçekleşmiştir.

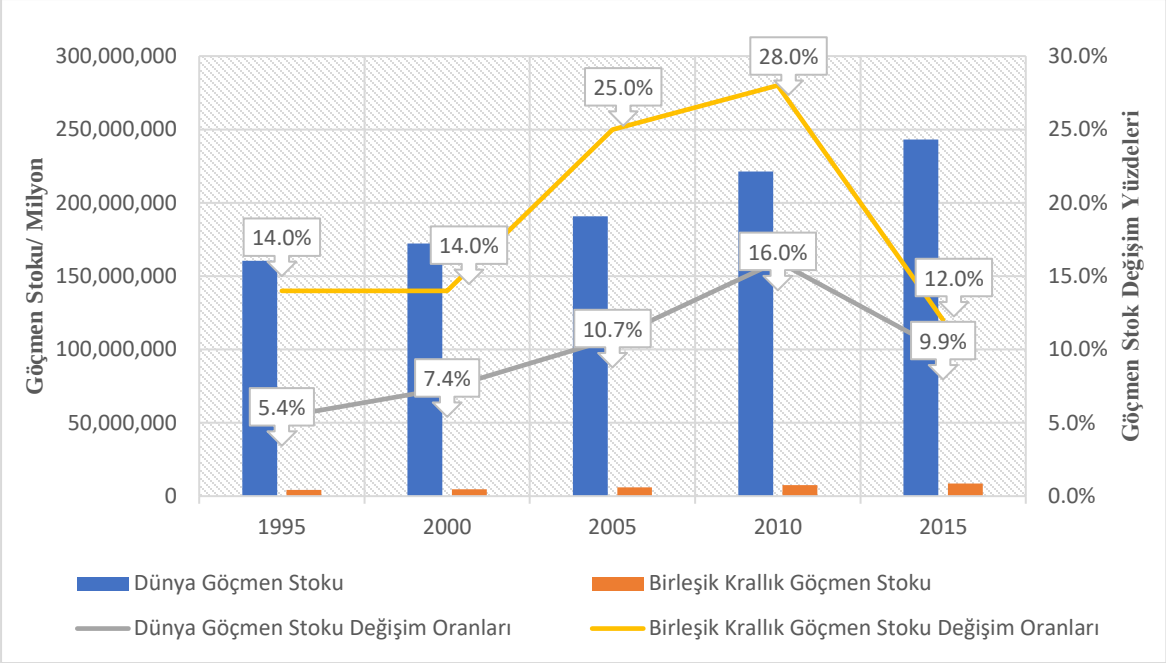

Şekil 2: Dünya'daki ve BK'daki Göçmen Stokları ve Değişim Oranları, 1995-2015

Kaynak: Dünya Bankası verilerinden hareketle oluşturulmuştur.

https://data.worldbank.org/indicator/SM.POP.TOTL?locations=GB-1W (11 Haziran 2020)

Beşinci genişleme öncesi dönemde, örnek olarak 1995-2000 arası dönemde BK'daki göçmen artışı %14 oranında gerçekleşirken aynı dönemde dünyadaki göçmen artışı %7,4'tür. Bu dönemde BK'daki göçmen artışı dünyadaki göçmen artış oranında yaklaşık %7 daha yüksek gerçekleşmiştir. İki taraf arasındaki artış oranında fark beşinci AB genişlemesinin etkisi ile beraber 2005 yılında keskin bir şekilde yükselmektedir. 2000-2005 arası dönemde BK'daki göçmen artışı %25 oranında gerçekleşirken aynı dönemde dünyadaki göçmen artışı %10,7'dir ve dünya ile BK arasında %14,3 oranında artış oranı farkı vardır yani 2000-2005 arası dönemde BK, dünya ortalamasına kıyasla %14,3 daha fazla göç akışına maruz kalmıştır. Beşinci Genişlemenin etkisi 2005-2010 döneminde de kendini hissettirmekle beraber 2010-2015 döneminde ise referandum söylemleri ve göç karşıtlığının artması ile beraber şiddetini belirgin bir şekilde kaybetmiştir.

Göçü, göç eden birey perspektifinden düşünmek gerçekleşen göçü anlamaya yardımcı olmaktadır. Bireyler göç kararını alırken birçok kriteri değerlendirir ve göç ile beraber sağlayacağı fayda kendini tatmin eden bir boyuta ulaşırsa göç kararını almaktadır. Bu noktada göçmenleri maddi olarak kısıtlı varlıkları olan bireyler olarak değerlendirirsek göç ülkesindeki masrafları (ulaşım masrafı, yol masrafı, dil masrafı vb.) göçmenler için önemli bir etkendir. Kuramın; uluslararası göç, bireysel olarak fayda/maliyet analizi sonucunda fayda oluşursa gerçekleşir varsayımı ile örtüşmektedir. Beşinci AB genişlemesi ile yeni üye ülkelerde var olan emek fazlalığına AB'nin getirilerinden biri olan emeğin serbest dolaşımı hakkı tanınmıştır. Bu durumda AB içinde göçmenler içinde özellikle dil faktörüyle BK (Almanya ve Fransa gibi ülkelere kıyasla) tercih edilir bir konuma gelmiştir. Göçmenler, anadillerin sonra kendileri için en baskın olan ikinci dile doğru çekilme eğilimindedirler.[34]

BK çoğu göçmen için dil öğrenme süreci ve masrafı ile karşılaşmayacağı AB içindeki tek ülke konumundadır. AB'nin Almanya, Fransa gibi diğer gelişmiş ekonomilerinde dil toplum içinde yer edinmede önemli bir etken olduğu için göç edilen toplumun dilini bilmeme, toplum tarafından kabul görme ve istihdam konularında göç eden bireyin çeşitli zorluklar yaşaması olasıdır. BK'da konu hakkında yapılan bir çalışmaya göre dil yeterliliği ile istihdam ve kazanç arasında bağ bulunmaktadır. Dil akıcılığı istihdam olasılığını %22 artırırken, %18-20 oranında daha fazla kazanç avantajı sağlayabilmektedir.[35] Bu durum BK'da göçmenlerin %35'ten fazla AB göçmenlerinden oluşmasını açıklamaktadır. AB içindeki emek fazlalığı dil ve coğrafi sebeplerle BK'yı göç ülkesi olarak seçmektedir.

BK'ya AB dışından gelen göç değerlendirildiğinde AB dışından en fazla göçmen Hindistan ve Pakistan gelmektedir. Hindistanlı ya da Pakistanlı bir bireyin BK'ya ya da Avustralya'ya göç etmesi arasında coğrafi uzaklık ve dil bakımından pek bir fark

[34] Barry R. Chiswick, Paul W. Miller, 'Language Choice Among Immigrants in a Multi-lingual Destination', Journal of Population Economics, 1994, Vol:7, s.119-131 https://www.jstor.org/stable/20007427?seq=1 (03 Şubat 2021).
[35] Christian Dustmann, Francesca Fabbri, 'Language Proficiency and Labour Market Performance of Immigrants in The UK', The Economic Journal, Vol:113, No:489, https://www.jstor.org/stable/3590195?seq=1 (03 Şubat 2021) s.714.

bulunmamakla beraber Hindistan ve Pakistan'ın İngiliz Milletler Topluluğu'nun üyeleri olmaları BK'yı seçmelerinde önemli bir etken olabilir.

Göçmen için göç ülkesindeki istihdam olanakları da önemli bir ölçüttür. Göçe sebep olan temel kaygılardan biri de maddi zorluklar olduğu bilinmektedir ki bu da göçün neden görece fakir ülkelerden zengin ülkelere doğru yapıldığını açıklamaktadır. 2019 yılı rakamlarına göre küresel göçün %74,2'si yani 202 milyonu 20-64 yaş arasındadır yani her dört göçmenden üçü çalışma çağındadır. 2016 yılı verilerine göre BK'nın çalışma çağındaki nüfusun %17,9 'unu göçmenler oluşturmaktadır. Göçmenin istihdamı içinse kuramın varsayımına göre; Bireyin beşerî sermayesi, yabancı dil bilgisi, eğitim düzeyi ve deneyimleri gibi unsurlar gidilecek ülkede bireyin istihdam edilme oranını artırmaktadır. Hintli göçmenler BK'da göçmenler arasındaki Polonyalılardan sonra en kalabalık ikinci grubu oluşturmaktadır. Hintli göçmenler göçmen gruplar arasında yüksek eğitim seviyesi ile de dikkat çekmektedir.[36] Hindistan vatandaşları, Haziran 2020 ile sona eren yılda verilen vasıflı çalışma vizelerinin %48 ile neredeyse yarısını oluşturmuştur.[37]

[36] Sheetal Sharma, 'Immigrants in Britain: A Study of the Indian Diaspora', Diaspora Studies, 2012, Vol:5, No:1, https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/09739572.2013.764123 (3 Nisan 2020) s.36

[37] Office for National Statistics, **Migration Statistics Quarterly Report: August 2020**, Londra, 2020, s.13.

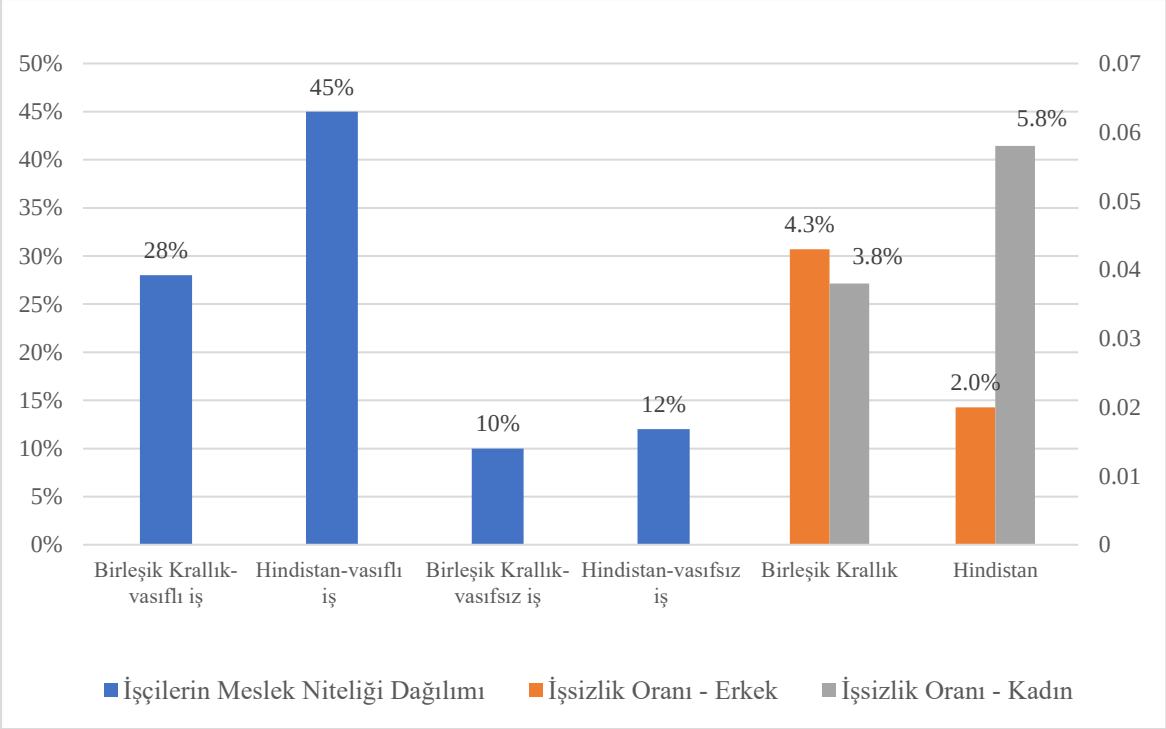

Şekil 3: Bireylerin Doğum Ülkelerine Göre Meslek Niteliği ve Cinsiyet Bazlı İşsizlik Oranları, (16-64 yaş), 2018.

Kaynak: Briefing: Migrants in the UK Labor Market: An Overview, The Migration Observatory, 2019.

https://migrationobservatory.ox.ac.uk/wp-content/uploads/2019/07/Briefing-Migrants-in-the-UK-labour-market-overview.pdf (16 Haziran 2020).

Hindistanlı göçmenlerin yüksek eğitimli bireylerden oluşmasının bir göstergesi olarak BK'da, İngilizler de dahil olmak üzere vasıflı işlerde çalışma oranı en yüksek olan bireyler %45 ile Hindistanlılardır. Hindistan'dan BK'ya göç eden bir göçmen %45 olasılıkla vasıflı bir işte istihdam edilecektir. Bu oranı bir İngiliz için bile %28'de kalmaktadır. Bir diğer gösterge ise işsizlik oranıdır. Hindistanlı erkek bir göçmen, BK içinde İngilizler de dahil olmak üzere %2 ile en düşük işsizlik oranına sahiptir. İngiliz bir erkeğin BK'da işsiz kalma oranı ise %4,3 ile Hindistanlı erkek bir göçmenin iki katından fazladır. Ayrıca yine AB göçmenlerinin istihdamda olma oranının İngilizlerden daha yüksek olduğunu belirtmek

gerekir. Teorinin varsayımı doğrultusunda beşerî sermayesi (eğitim seviyesi, dil becerisi, deneyim vb.) yüksek bir göçmenin göç ülkesinde istihdam dışında kalma oranı düşüktür.

Başta da belirtildiği üzere bir göçü bütünüyle tek bir göç teorisi ile açıklamaya çalışmak yeterli olmayabilir. Her göç kendi dinamiklerini oluşturur ve farklı teoriler ile kesişen noktaları barındırabilmektedir. Tezin konusu dahilinde BK'ya göçün emek arzı özelinde bir değerlendirme yapıldığında ise bu göç yukarıda belirtilen nedenler, gerçekleşen durumlar ile varsayımların uyuşması sebebiyle Neo-Klasik Ekonominin Mikro Göç kuramı ile açıklanmaya çalışılmıştır.

2.5. DÜNYADA VE BİRLEŞİK KRALLIKTA GÖÇ RAKAMLARI

2.5.1. Dünyada Göç

2000 yılında 174 milyon olan göçmen rakamı 2010 yılında 221 milyona 2020 yılında ise yaklaşık 281 milyon ulaşmıştır. Bu sayı dünya nüfusunun %3,6'ine karşılık gelmektedir. Göçmenler halen dünya nüfusunun küçük bir yüzdesine karşılık gelirken, doğduğu ülkede ikametgahını sürdüren insanların toplam nüfus içindeki payı %96,4'tür. Dünya üzerinde her 28 kişiden biri göçmendir. Avrupa 87 milyon ve Asya 86 milyon göçmenle küresel göçmen stokunun %61'ine ev sahipliği yaparken, Kuzey Amerika 59 milyon göçmenle küresel göçmen stokunun %21'sine, Afrika %9'una, Latin Amerika ve Karayipler %5'ine ve Okyanusya küresel göçmen stokunun %3'üne ev sahipliği yapmaktadır. [38]

[38] International Organization for Migration, **World Migration Report 2020**, Cenevre, 2020, s.24

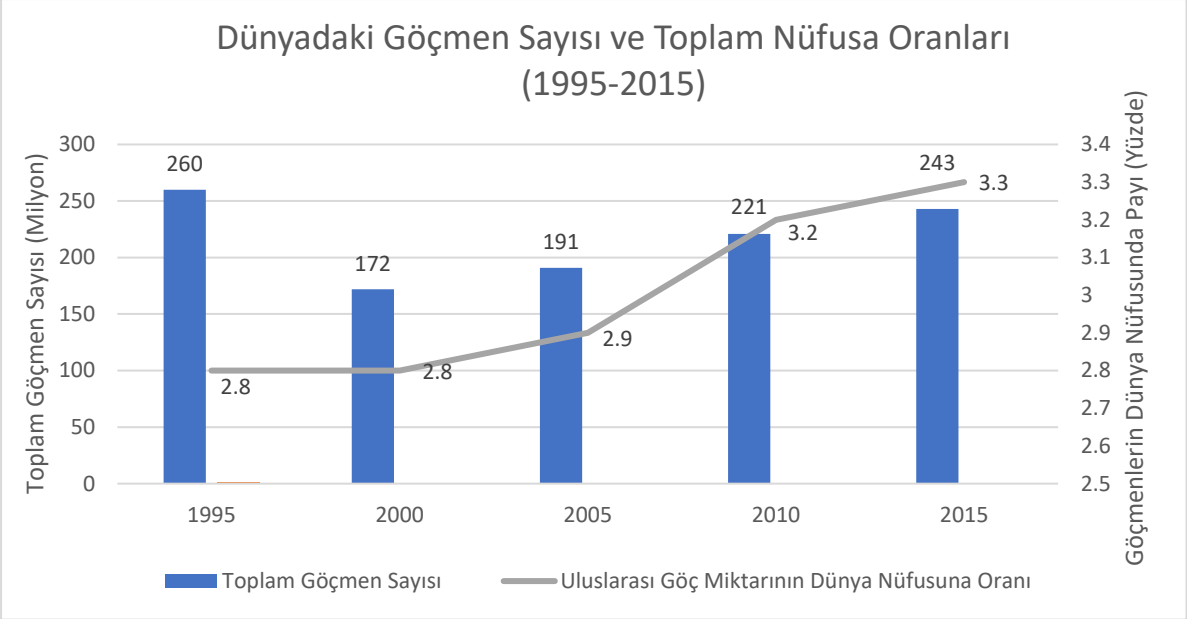

Şekil 4: Dünyadaki Göçmen Sayısı ve Toplam Nüfusa Oranları (1995-2015)

Kaynak: Dünya Bankası verilerinden hareketle oluşturulmuştur.

https://data.worldbank.org/indicator/SM.POP.TOTL.ZS (24 Haziran 2020)

2019 yılında tüm göçmenlerin üçte ikisi başlıca yirmi ülkede yaşamaktadır. Amerika Birleşik Devletleri, 1970'ten beri uluslararası göçmenler için başlıca ülke konumundadır.[39] 1970'te ABD'de yaşayan yabancı doğumlu nüfus 12 milyondan az iken 2019 yılında bu sayı 51 milyon kişiye yaklaşmıştır. Bu demek oluyor ki, ABD tek başına küresel göçmen stokunun yaklaşık %19'unu oluşturmaktadır. Göçmenler tarafından tercih edilen ikinci ülke konumunda ise Almanya bulunmaktadır. Almanya'daki göçmen sayısı 2000 yılında 8,9 milyondan 2019 yılında 13,1 milyona yükselmiştir. Almanya'yı yine yaklaşık 13 milyonla izleyen Suudi Arabistan üçüncü, Rusya 12 milyonla dördüncü ve BK 10 milyonla en çok göçmen bulunan ülkeler sıralamasında beşinci sırada yer almıştır. En çok göç veren ülkeler ise sırasıyla 17,5 milyonla Hindistan, 11,8 milyonla Meksika, 10,7 milyonla Çin, 10,5 milyonla Rusya ve 8,4 milyonla Suriye ilk beş sırada yer almışlardır. [40]

[39] International Organization for Migration, **World Migration Report 2020**, Cenevre, 2020, s.25.
[40] United Nations, Department of Economic and Social Affairs, **International Migration 2019**, New York, 2019, s.13.

Küresel göç içinde kadının göç yüzdesi 2019 yılında %47,9 olmuştur, bu oran 2000 yılında %49,3'tü. Kadınların göç içindeki payı bölgesel olarak büyük farklar göstermektedir. Kadının göç içindeki payının en çok olduğu bölge %51,8 ile Kuzey Amerika olurken, kadının göç içindeki payının en düşük olduğu bölgeler ise %35,5 Kuzey Afrika ve Batı Asya olmuştur. Uluslararası göçmenlerin 2019 yılında yaş ortalaması 39 olmuştur. En genç göçmenler 30,9 yaş ortalaması ile Sahra-altı Afrika'da yaşarken en yaşlı göçmenler 43,5 yaş ortalaması ile Kuzey Amerika'da bulunmaktadır. Her yedi uluslararası göçmenden biri 20 yaşının altıdadır. 2019 yılında 20 yaş altındaki göçmen sayısı 38 milyona ulaştı bu da toplam göçmen stokunun %13,9'una denk gelmektedir. 2019 yılında küresel göçün %74,2'si yani 202 milyonu 20-64 yaş arasında olup çalışma çağındaki göçmen grubunun içinde yer almaktadır. Eğer diğer bir değişle açıklamak gerekir ise 2019 yılında her dört göçmenden üçü çalışma çağındaki göçmenlerden oluşmaktaydı. 2019 yılında 65 yaş ve üzeri ise yaklaşık 32 milyon uluslararası göçmen vardı ve bu da göçmen stokunun yaklaşık %12'sine denk gelmektedir.[41]

Uluslararası göçmenleri göç ettikleri ülkelerin gelir gruplarına göre sınırlandırılırsa 2019 yılında göçmenleri neredeyse üçte ikisi 176 milyon civarı göçmen yüksek gelirli ülkelere göç etmiştir. Toplam göçmen stokunun yaklaşık üçte biri 82 milyon kişi orta gelirli ülkelerde göçmen olarak bulunurken 13 milyon kişi ise düşük gelirli ülkelerde göçmen konumundadır.[42]

Küresel göçün bir diğer boyutu ise göçmenler tarafından kendi ülkelerine gönderdikleri havalelerdir. 2000 yılında 76$ milyar seviyesinde olan gelişmekte olan ülkelere havale tutarı, 2018 yılında göçmen havaleleri 689$ milyar ulaşmıştır. 2018 yılında en yüksek havale akışı 173$ milyar ile Avrupa ülkelerine gerçekleşirken en düşük havale hareketi 4$ milyar ile Okyanusya'ya gerçekleşmiştir. Havale işlemlerinin köken ülkelere katkısı yadsınamaz; Çin hariç düşük ve orta gelirli ülkelere yapılan havaleler o ülkelerdeki Doğrudan

[41] **International Migration 2019,** New York, 2019, s.14-16
[42] **World Migration Report 2020**, Cenevre, 2020, s.26.

Yabancı Yatırımları aşmıştır.[43] Göçmenlerin kendi menşee ülkelerine yaptıkları döviz katkılarının yanı sıra küresel büyümeye de olumlu katkılar yapmaktadır. Göçmenler 2015 yılında küresel GSYİH'ya yaklaşık 6,7$ trilyon katkıda bulunmuştur bu da yüzde 9,4 gibi bir rakama karşılık gelmektedir. Bu rakam kendi ülkelerinde üreteceklerinden 3 milyar $ daha fazladır.[44]

2.5.2. Birleşik Krallıkta Göç

BK, Dünya Göç Raporuna göre 10 milyon göçmenle dünyada en çok göç alan beşinci ülke konumundadır. 1990-2015 yılları arasında net göçmen akışı yıllık bazda 50.000 kişi seviyesinin altından 300.000 kişi seviyesinin üzerine çıkmıştır. BK'da yıllık bazda net göçmen sayısının altı katına yükselmesi büyük oranda 2004 yılında AB'nin genişleme politikasına dayandırılmaktadır. 2004 yılında AB, Orta ve Doğu Avrupa (CEE) ülkelerine doğru genişlemiş ve üye sayısını artırmıştır. 2004'te katılan üye devletlerde kişi başına gelir ortalama olarak BK'daki kişi başı gelirin %60'ına denk gelmektedir, bu sebeple AB-8 ülkelerinden gelen bir göçmenin BK'dan alacağı asgari ücret bile kendi ülkesinde kazanacağı ücretin çok üstündedir. Bu durumun sonucunda BK, Orta ve Doğu Avrupa ülkelerinin vatandaşları için bir çekim noktasına dönüşmüştür ve A8 ülkelerinden Birleşik Krallığa çok yoğun bir göç akışı gerçekleşmiştir.

BK içindeki Orta ve Doğu Avrupa ülkelerinden gelen göçmenlerin sayısı 2004 ile 2014 yılları arasında 7 kat artmıştır. Bu süreçte bin kişi başına düşün net göçmen sayısı 2003'te 3,3 iken, 2008'de son 70 yılın en yüksek oranı olan 7'ye yükselmiştir, 2019 yılı itibari ile 3,5'tir.[45] 1995'te BK'da yaşayan AB'li göçmen sayısı 0,9 milyon iken, 2004 yılındaki genişlemenin de büyük etkisiyle bu sayı 2015 yılında 3,3 milyon civarına ulaşmıştır ve bu süre zarfında AB'li göçmenlerin nüfus içindeki payı da %1,5'ten, %5,3'e yükselmiştir. AB'li göçmenler, BK'daki tüm göçmenlerin %35'ine denk gelmektedir. AB'li göçmenler içindeki

[43] **World Migration Report 2020**, Cenevre, 2020, s.174.

[44] McKinsey Global Institute, '**People on the Move: Global Migration's Impact and Opportunity**'. 2016, s.1.

[45] U.K. Net Migration Rate 1950-2020, https://www.macrotrends.net/countries/GBR/united-kingdom/net-migration#:~:text=The%20current%20net%20migration%20rate,a%200.64%25%20decline%20from%202017 (22 Nisan 2020)

en büyük göçmen grubunu Polonyalılar oluştururken İrlandalılar AB'li göçmenler içinde ikinci en büyük göçmen grubunu oluşturmaktadır. Aşağıdaki grafikte görüldüğü üzere BK'daki, AB'li göçmenler içinde baskın bir Polonyalı göçmen oluşumu vardır ve neredeyse her dört AB'li göçmenden biri Polonyalıdır.

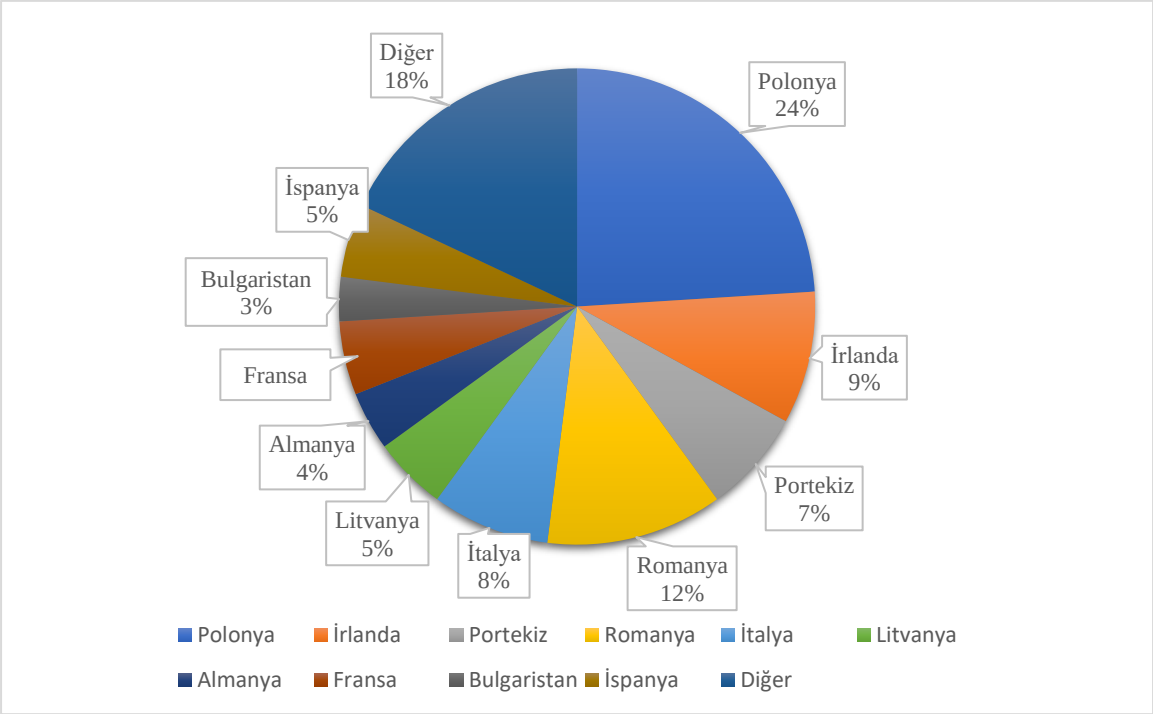

Şekil 5: Birleşik Krallıktaki AB'li göçmenlerin milliyetleri bazında dağılımı (%), 2019.

Kaynak: Briefing EU Migration to and from the UK (8 Haziran 2021)

https://migrationobservatory.ox.ac.uk/resources/briefings/migrants-in-the-uk-an-overview/

BK'da, AB dışındaki ülkelerin de hesaba katılması durumunda en çok göçmen yine Polonya'dan gelirken, ikinci sırada 750.000 civarı göçmen ile Hindistan ve ardından 450.000 civarı göçmen ile Pakistan üçüncü sırada yer almaktadır. 2016 yılında Birleşik Krallığın çalışma çağındaki nüfusu 41 milyon kişiydi. 41 milyonun, 33,6 milyonunu BK doğumlu bireyler tarafından oluşurken 7,4 milyonu ise göçmenler tarafından oluşmuştur. 2016 yılında BK'da göçmenlerin çalışma çağı nüfusundaki payı %17,9'dur. Bu göçmenlerin ise 2,5 milyonu AB'li göçmenlerden oluşurken, AB'li göçmenlerin çalışma çağında yer alan 'tüm

göçmenler' içindeki payları %33,7 olarak gerçekleşmiştir.[46] Çalışma çağındaki AB göçmenleri çoğunlukla çalışma çağındaki BK vatandaşından daha gençtir. BK'da çalışma çağındaki nüfus içinde BK vatandaşları 40 yaş ortalamasına sahipken, AB'li göçmenler 38 ve A-8 ülkelerinden gelen göçmenler 34 yaş ortalamasına sahiptir.

Göç Danışma Komitesi (MAC) raporuna göre Orta ve Doğu Avrupa ülkelerinden gelen göçmenler, BK'daki istihdam edilen nüfusun %3'üne karşılık gelmektedir (Temmuz, 2014).

Tablo 1: Eğitim durumu ve göçmen statüsü (çalışma çağındaki nüfus), 2016

Eğitim Seviyesi / Yaş	BK Doğumlular	AB Göçmenleri	AB-8 Göçmenleri	Tüm Göçmenler
Yüksek / 21 yaş ya da yukarısı	%24	45%	38%	46%
Orta / 17-20 yaş	%33	42%	53%	36%
Düşük / 16 yaş ya da altı	%43	13%	8%	18%

Kaynak: CEP analysis of Labour Force Survey. / Immigration and the UK Economy the UK, The London School of Economics and Political Science, CEP. https://cep.lse.ac.uk/pubs/download/ea039.pdf (3 Temmuz 2020).

Tabloda görüldüğü üzere BK vatandaşlarının içinde yüksek eğitimlilerin oranı %24'te iken AB göçmenleri neredeyse bu oranı ikiye katlamış, yüksek eğitimlilerin oranı %45 olarak gerçekleşmiştir. A8 ülkelerinden gelen göçmenlerle de kıyaslayınca yine BK vatandaşları yüksek eğitime sahip olma oranında A8 ülkelerinden gelen göçmenlerin bir hayli gerisinde kalmaktadır. BK vatandaşları arasında düşük eğitim alan bireylerin oranı %43 gibi

[46] Jonathan Wadsworth, "Immigration in the UK Economy", 2017, London School of Economics and Political Science, Centre for Economic Performance, https://cep.lse.ac.uk/pubs/download/ea039.pdf (14 Nisan 2020).

çok büyük bir oranken bu oran A8 ülkelerinden gelen göçmenlerin içinde sadece %8 olmuştur. Eğitim verileri göstermektedir ki, BK'ya göç eden göçmenler, ortalama olarak bir BK vatandaşından daha iyi eğitimlidir.

Tablo 2: Göçmen Statüsüne Göre İstihdam, İşsizlik, Öğrenci ve Ekonomik Hareketsizlikte Yer Alma Oranı (Çalışma Çağındaki Nüfus), 2016

	BK DOĞUMLU	**AB GÖÇMENLERİ**	**AB-8 GÖÇMENLERİ**	**TÜM GÖÇMENLER**
ÇALIŞAN	% 73,3	%78	%80,1	%70,7
İŞŞİZ	%3,3	%3,2	%2,5	%3,9
ÖĞRENCI	%8,3	%6,4	%5,8	%7,6
EKONOMİK HAREKETSİZLİK*	%16,2	%12,4	%11,6	%17,8

***:** Herhangi bir ekonomik aktivite içinde yer alamayan bireyler.

Kaynak: CEP analysis of Labour Force Survey. / Immigration and the UK Economy the UK, The London School of Economics and Political Science, CEP. https://cep.lse.ac.uk/pubs/download/ea039.pdf (3 Temmuz 2020).

Tablo 3'te görüldüğü üzere hem AB göçmenlerinin hem de AB-8 göçmenlerinin çalışma durumunda olması yanı istihdamı BK vatandaşlarına göre daha yüksektir ama bütün göçmenlerin ortalamasına bakıldığı zaman istihdam oranı BK vatandaşlarından daha düşük bir orandadır bunun sebebi AB üyesi olmayan belirli ülkelerden göç eden kadınların işgücüne düşük katılımından gerçekleşmektedir.[47] Yine hem AB hem de AB-8 göçmenleri Ekonomik Hareketsizlik içinde olmada BK vatandaşlarına göre daha iyi bir oran yakalarken, tüm göçmenlerle kıyaslayınca BK doğumlular daha fazla ekonomik aktivite içinde yer almıştır.

[47] Wadsworth, s.6.

Göç Gözlemevi'nin (The Migration Observatory) yaptığı bir çalışmada BK'da çalışanlar doğum ülkelerine göre ve yaptıkları işlerin becerilerine göre incelenmiştir. Bu rapora göre: Doğum ülkelerine göre işçilerin çalıştıkları işler arasında çok büyük farklılıklar vardı. Hindistan, Doğu ve Güneydoğu Asya ve AB-14 ülkelerinde doğan göçmenlerin yüksek vasıflı mesleklerde olma olasılığı BK doğumlulardan daha yüksekken, yeni AB üyesi ülkelerde doğan göçmenlerin düşük vasıflı mesleklerde olma olasılığı daha yüksektir. Bir bütün olarak alınan göçmenlerin mesleki dağılımı, 2018 yılındaki BK vatandaşlarına benzerlik göstermektedir. Hem göçmenlerin hem de BK vatandaşların büyük bir çoğunluğu, uzman yardımcılığı, idari işler, satış asistanlığı ve bazı bakım işleri gibi meslekleri içeren orta vasıflı işlerde çalışıyordu.

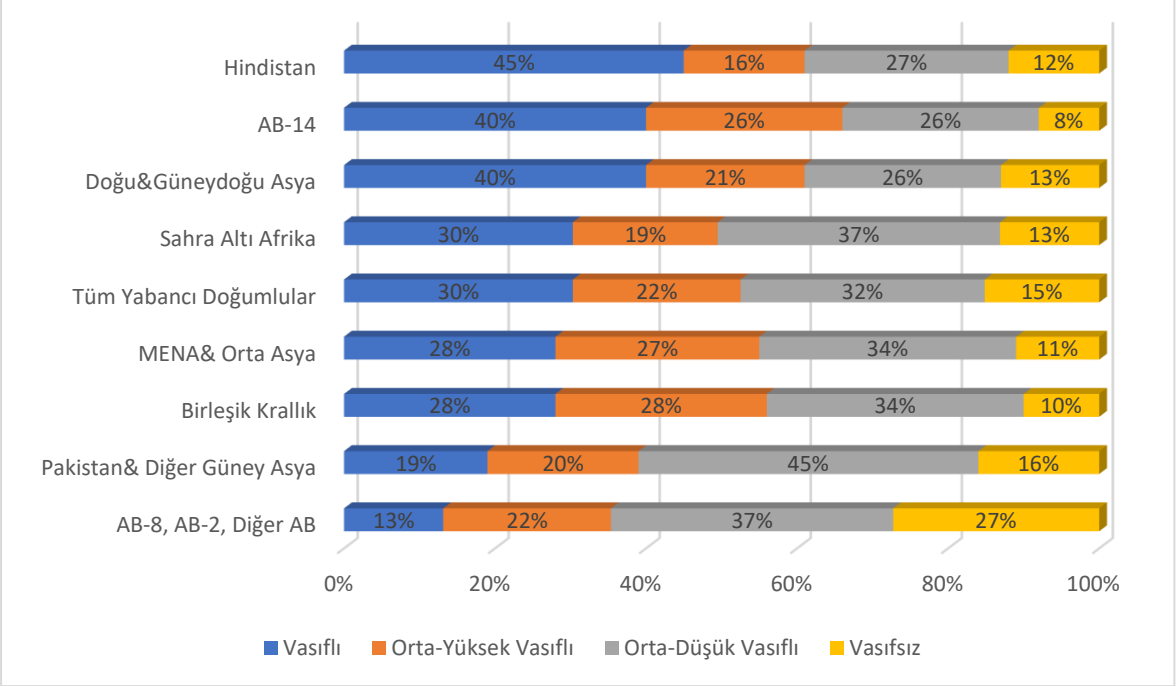

Şekil 6: Doğum Ülkelerine Göre İşçilerin Meslek Dağıtımı, 16-64 Yaş, 2018

Kaynak: Briefing: Migrants in the UK Labor Market: An Overview, The Migration Observatory, 2019.

https://migrationobservatory.ox.ac.uk/wp-content/uploads/2019/07/Briefing-Migrants-in-the-UK-labour-market-overview.pdf (16 Haziran 2020).

Şekil 7'de görüldüğü üzere bir A8 doğumlu göçmen %13 olasılıkla vasıflı bir işte istihdam edilecek iken, bir Hindistan doğumlu göçmen %45 olasılıkla vasıflı bir işte (IT uzmanı, yazılımcı vb.) istidam edilecektir. Yine tabloda görüldüğü üzere bir Hindistan ya da AB-14 ülkelerinden birinde doğan birinin BK'da vasıfız bir işte çalışması sırasıyla %12 ve %8 gibi oldukça düşük bir ihtimaldir. Orta ve düşük vasıflı işlerde Pakistanlı veya diğer Güney Asya ülkelerinden birinin çalışma olasılığı %45 ile en yüksekken, vasıfsız işlerde A8, A2 ve diğer AB ülkelerinden göç eden birinin çalışma olasılığı %27 ile en yüksektir.

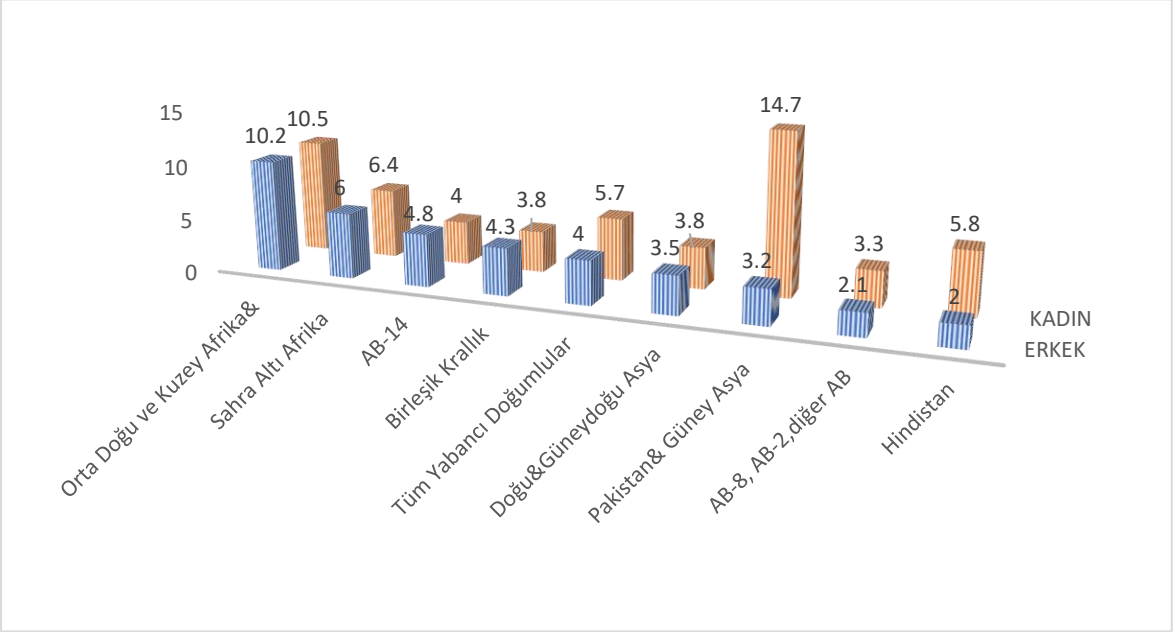

Şekil 7: Doğum Ülkesi ve Cinsiyet Bazlı İşsizlik Oranları (%) 16-64 Yaş, 2018

Kaynak: Briefing: Migrants in the UK Labor Market: An Overview, The Migration Observatory, 2019.

https://migrationobservatory.ox.ac.uk/wp-content/uploads/2019/07/Briefing-Migrants-in-the-UK-labour-market-overview.pdf (16 Haziran 2020).

Şekil 8'de BK'daki İşsizlik oranları hem bireylerin doğum ülkeleri temelli hem de cinsiyet temelli incelenmiştir. BK'daki erkek göçmenlerin işsizlik ortalaması %4,0 olarak gerçekleşirken kadın göçmenlerde ise bu oran %5,7'dir. BK için bu oran erkeklerde %4,3

iken kadınlar %3,8 ile erkeklerden daha az bir işsizlik oranına sahiptir. Hindistanlı göçmen bir erkek, BK içindeki tüm erkek bireylerden daha fazla istihdam edilme olanağına sahiptir. Hindistanlı erkek göçmenlerin işsizlik oranı sadece %2 ile en düşük orana sahipken, MENA& Orta Asya ülkelerinden gelen erkek göçmenlerde bu oran %10,2 ile en yüksek seviyededir. Kadın göçmenlerde ise en yüksek işsizlik oranı %14,7 ile Pakistan ve diğer Güney Asya ülkelerinden gelen göçmeler tarafından oluşurken, en düşük işsizlik oranı ise %3,3 ile AB-8, AB-2 ve diğer AB ülkelerinden gelen göçmenler tarafından oluşturulmaktadır.

BK göçmenlerle ilgili bir diğer araştırma ise göçmenlerin BK'daki kalma süreleri baz alınarak yapılmıştır. Bu araştırmaya göre 1995 ile 2011 yılları arasından göçmenlerin BK'da kalma süreli 24 yıldan 12 yıla keskin bir şekilde düşüş göstermiştir. Dahası Birleşik Krallıkta beş yıldan az kalan göçmenlerin sayısı 1995'te %16 iken bu oran 2011 yılında %24'e yükselmiştir.[48] Bu durum BK'nın zaman içinde göçmen politikasında yapmış olduğu sıkılaştırmalara işaret etmektedir.

2.6. PANDEMİ DÖNEMİNDE GÖÇMEN-BİRLEŞİK KRALLIK

2019 yılının aralık ayından ilk kez Çin'in Wuhan şehrinde görülen korona virüs çok kısa zamanda tüm dünyayı etkisi altına alarak küresel ekonomiye büyük bir darbe indirmiştir. Küresel ticaretin büyük aktörlerinden olan ABD ve Avrupa bölgesi için açıklanan 2020 yılı büyüme rakamları da bu durumu desteklemektedir. Buna göre ABD 2020'de %3,5 oranında daralma yaşarken, Euro bölgesindeki daralma %6,8 olarak gerçekleşmiştir. Salgın döneminde küresel havalelerde de sert düşüş olması beklenmektedir. Dünya Bankası 2020 yılında göçmenler tarafından düşük ve orta gelirli ülkelere gönderilen havalelerin yaklaşık %19,7 düşüş ile birlikte 445$ milyara gerileceği beklemektedir. En yüksek düşüşün %27,5

[48] Dustmann Christian, Tommaso Frattini, **"The Fiscal Effects of Immigration to the UK"**, 2013, University College London, Centre for Research and Analysis of Migration (CReAM), Londra, s.18.

Avrupa ve Orta Asya'da gerçekleşmesi beklenirken en az düşüşün ise %13 ile Doğu Asya ve Pasifik'te gerçekleşmesi beklenmektedir [49].

2020 yılının ikinci çeyreğinde salgın kısıtlamalarının etkisiyle %20,4 küçülen BK, üçüncü çeyrekte salgın koşullarının hafifletilmesi ile beraber bir önceki çeyreğe oranla %16 büyümesine rağmen son çeyrekte sadece %1 büyüyebilmiş ve 2020 yılı ortalamasında ise %9,9 oranında daralmıştır.

Bu salgın sadece ekonomik olarak değil birçok alanda küresel sorunlara yol açmıştır. Salgından en çok etkilenen bireyler ise göçmenler olmuştur. Birçok göçmen hem kilit sektörlerde (key industries) çalışması hem de sağlık hizmetlerine erişimde yaşadığı aksaklıklardan dolayı salgında daha savunmasız bir durumda kalarak en çok etkilenen grupların arasında yer almıştır. COVID-19 öncesi dönemde 2018 ve 2020 yılları arasında Uluslararası Göç Organizasyonu tarafından Göç Yönetişim Göstergeleri (MGI) kapsamında 51 ülke değerlendirilerek yapılan analize göre söz konusu ülkelerin üçte birinin, göçmenlik durumlarına bakılmaksızın hem vatandaşlara hem de göçmenlere aynı sağlık hizmetlerine erişimi sağladığını gösterdi. Ankete katılan ülkelerin yarısında, sağlık hizmetlerine eşit erişim, göçmen statüsüne bağlı olarak değişmektedir. Ayrıca, ülkelerin yüzde 12'si göçmenlere yalnızca bazı sağlık hizmetlerine ve acil sağlık hizmetleri erişim sağlamaktadır.[50] Singapur'da 19 Haziran 2020'ye kadar teyit edilen virüs vakalarının %95'ini göçmenler oluşmaktaydı bu da salgın döneminde göçmenlerin düştükleri savunmasız durumu ispatlar niteliktedir.

Salgın sürecinde birçok ülkede doğrudan salgınla mücadele veren sağlık personellerinin tedariki önemli bir hal aldı, salgının hızlı bir şekilde yayılması sonrasında sağlık personellerinin sayısı yetersiz kalmaya başlamış ve sağlık alanında çalışacak insanlara

[49] The World Bank, 'World Bank Predicts Sharpest Decline of Remittances in Recent History', https://www.worldbank.org/en/news/press-release/2020/04/22/world-bank-predicts-sharpest-decline-of-remittances-in-recent-history (22.04.2020).
[50] Solon, 'COVID-19: Demography, Economics, Migration and the Way Forward', Migration Policy Practice Covid-19: A New Challenge for Migration Policy 2020, vol. X, No.2, https://www.disinfobservatory.org/wp-content/uploads/2020/05/MPP-COVID.pdf (8 Mayıs 2020), s.29.

duyulan ihtiyaç yükselmiştir. ABD, BK, Almanya gibi birçok gelişmiş ülke sağlık personeli ihtiyacının önemli bir kısmını hali hazırda göçmenler üzerinden karşılamaktadır. Journal of the American Medical Association'da yayınlanan ankete göre ABD'de her 6 sağlık çalışanından 1'i göçmendir. Doktorların %29'u, hemşirelerin %16'sı, eczacıların %20'si ve ev bakım çalışanlarının %23'ü göçmenlerden oluşmaktadır. BK'da ise doktorların %30,4 göçmenler tarafından oluşmaktadır. Bunların %21,4 AB dışı göçmenlerden oluşurken %8,7'si AB'li göçmenlerden oluşmaktadır. Hemşire ve evde bakım çalışanlarının da %19,6'sı göçmenlerden oluşmaktadır. AB dışı hemşire ve evde bakım çalışanlarının payı %13,8 olurken AB'li hemşire ve evde bakım çalışanlarının payı ise %5,8'dir.[51]

Birçok gelişmiş ülke, göçmen alımında vasıflı göçmenleri vasıfsız göçmenlere tercih etmektedir. BK'da yapılan çalışmalar da göstermektedir ki, İngiliz vatandaşları da göçmen olarak vasıflı göçmenleri, vasıfsız göçmenlere oranla daha çok tercih etmektedir. Her ne kadar vasıflı göçmenler toplum tarafından ilk tercih edilen göçmenler olsa da bakım evleri çalışanları, gıda üretimi ve dağıtım hizmetleri gibi düşük vasıflı işlerde çalışan vasıfsız göçmenlerin, özellikle salgın döneminde yaşamın normal seyrinin sürdürülmesinde önemi ortaya çıkmıştır. BK'da salgının yıkıcı etkilerinin yaşandığı günlerde hükümet tarafından ülkenin acil durumlarla başa çıkmasında, toparlanmasında ve yaşamın idamesinde muhakkak gerekli görülen bazı meslekler halk nezdinde de daha değerli bir hal almıştır. Salgın süreci ile beraber göçmenlerin vasıflı olması kadar mesleğinin zaruriyeti de değerlendirme yaparken ön plana çıkmaya başlamıştır. Öyle ki yapılan ankete göre düşük vasıflı bir iş olan kamyon şoförlüğü yüksek vasıflı bir iş olan satış direktörü veya yönetici asistanından halk tarafından daha fazla kabul görmeye ve ülke ekonomisinde daha olumlu katkısı olduğu düşünülmeye başlanmıştır. Aynı şekilde bir laboratuvar teknisyeni bir mühendisten, bir orta okul öğretmeni de bir bilişim uzmanından daha fazla kabul görmektedir.

[51] Carl Baker, House of Commons Library, **NHS Staff from Overseas: Statistics**, https://researchbriefings.files.parliament.uk/documents/CBP-7783/CBP-7783.pdf (20 Eylül 2021)

Tablo 3: Pandemi Sırasında Zorunlu ve Zorunlu Olmayan Mesleklerde Göçmenlere Yönelik Halkın Tutumu

		BK'ya Kabul	**BK Ekonomisi Üzerinde Etkisi**
		1=kesinlikle kabul edilmemeli 7=kesinlikle kabul edilmeli	**1=çok olumsuz 7=çok olumlu**
Zorunlu Meslekler	**Zorunlu Mesleklerin Ortalaması**	4,9	4,8
	Doktor	5,8	5,6
	Laboratuvar teknisyeni	5,1	5,1
	Orta okul öğretmeni	5,1	5,0
	Yaşlı bakım	5,0	4,7
	Kamyon şoförü	4,4	4,6
	Et paketçisi	4,0	4,2
Zorunlu Olmayan Meslekler	**Zorunlu Olmayan Meslekler Ortalaması**	4,3	4,5
	Mühendis	5,0	5,2
	Bilişim Uzmanı	4,6	4,8
	Satış direktörü	4,2	4,5
	Yönetici asistanı	4,2	4,4
	Depo çalışanı	4,0	4,1
	Garson	3,9	4,1

Tablo 3: Pandemi Sırasında Zorunlu ve Zorunlu Olmayan Mesleklerde Göçmenlere Yönelik Halkın Tutumu (Tablonun devamı).

Kaynak: The Migration Observatory, Briefing: Public Attitudes to Labour Migrants in the Pandemic: Occupations and Nationality, (22 Ağustos 2021)

Ankette zorunlu meslek grubu hem göçmen çalışanların BK'ya kabulü noktasında hem de ekonomi üzerindeki pozitif etkileri noktasında görece daha fazla yüksek vasıflı çalışanın bulunduğu zorunlu olmayan meslek grubundan daha yüksek puan almıştır. Salgın ile beraber anlaşılmaktadır ki halkın göçmen işçilere bakışı yalnızca söz konusu göçmenin mesleğinin yüksek ya da düşük vasıfla olmasına göre değil aynı zamanda söz konusu mesleğin acil bir felaket durumunda hayatın idamesi üzerinde önemi de göçmenleri değerlendirirken göz önünde bulundurulmaktadır. BK'da, hükümet tarafından belirlenmiş olan zorunlu meslek grupları arasında yer alması ile düşük vasıflı meslekli göçmenlere salgın

öncesi dönemlere nazaran daha ılımlı bir bakış olduğunu söylenebilir. Toplumda zorunlu meslek sahibi göçmenlere bu ılımlı bakış anket çalışmasına da yansımıştır. BK'da temel sağlık ve refah programları olan; ulusal sağlık sistemi (NHS) temel bakım, evrensel kredi ve konut yardımına erişim noktasında zorunlu mesleklerde çalışan ve zorunlu olmayan mesleklerde çalışan göçmenler baz alınarak bir anket çalışması yapılmıştır.

Tablo 4: İngiltere'de Göçmenlerin Refah Programlarına Erişimi için Kamu Desteği

1-7 ölçeğinde ortalama (1=kesinlikle erişmemeli | 7=kesinlikle erişmeli)

		Ulusal Sağlık Sistemi Temel Bakım	*Evrensel Kredi*	*Konut Yardımı*
Zorunlu işlerde göçmenler	Varışta erişim	4,5	3,4	3,4
	5 yıl sonra erişim	5,5	4,7	4,8
Zorunlu olmayan işlerde göçmenler	Varışta erişim	4,2	3,2	3,2
	5 yıl sonra erişim	5,4	4,6	4,6

Kaynak: The Migration Observatory, Briefing: Public Attitudes to Labour Migrants in the Pandemic: Health and Welfare, (20 Ağustos 2021)

Temel olarak İngilizler her iki göçmen grup için de temel sağlık ve refah programlarına ülkeye varır varmaz değil varıştan beş yıl sonra erişmesini daha uygun bulmaktadır. Her iki erişim türünde de zorunlu meslek sahibi göçmenlerin, zorunlu olmayan meslek sahibi göçmenlere göre ulusal sağlık sistemi, evrensel kredi ve konut yardımına daha kolay erişimi beklenmektedir.

Salgın döneminde BK hükümeti korona virüsle mücadele için Mart 2020'de kilit çalışanlar (key workers) ve kilit sektörler (key industries) listesi yayınladı[52] ve bu işçilerin ve sektörlerin çalışmalarına devam edilmesi teşvik edildi. Bu dönemde özellikle sağlık personeli

[52]Critical Workers and Vulnerable Children Who Can Access Schools or Educational Settings, https://www.gov.uk/government/publications/coronavirus-covid-19-maintaining-educational-provision/guidance-for-schools-colleges-and-local-authorities-on-maintaining-educational-provision (14 Eylül 2020).

gibi yüksek vasıflı işlerde çalışanlar başta olmak üzere, kargo, fırın, market gibi birçok temel sektörden düşük vasıflı olarak nitelendirilen çoğu çalışan da işlerinin başındaydı.

BK'da birçok temel sektörde vasıfsız göçmenlerin sayısı bir hayli yüksektir. Birleşik Krallık'taki işgücünün yaklaşık %33'ü temel işçilerdir ve bunların tahminen %45'i düşük veya orta-düşük vasıflı işlerde çalışmaktadır (Ulusal İstatistik Ofisi, 2020). Aşağıdaki tablo sektörlerdeki göçmenlerin hem temel işçiler hem de tüm çalışanlar içindeki payını göstermektedir.

Tablo 5: Doğum Yerine Göre Sektörlerdeki Muhtemel Temel Çalışanların Payı (16 Yaş Üstü, Çalışanlar ve Serbest Meslek Sahipleri)

Sektör	Her sektördeki temel çalışanların payı (%)	Göçmenlerin temel işçiler arasında olası payı (%)			Tüm çalışanlar içinde göçmenlerin payı (%)		
		AB'li göçmenler	AB dışı göçmenler	Tüm göçmenler	AB'li göçmenler	AB dışı göçmenler	Tüm göçmenler
Sağlık	95.1	5.2	13.4	18.6	5.2	13	18.2
Birincil Sektör	74.2	4.9	4	8.9	5.3	3.9	9.2
Sosyal Hizmet/Evde Bakım	72.9	5.2	11.5	16.7	5.1	10.6	15.7
Eğitim	69.1	4.7	7.4	12.1	4.8	7.6	12.4
Bilgi iletişimi	49.4	7	17.1	24.1	6.7	14.3	21
Kamu Yönetimi	49.4	2.7	6.1	8.8	3	5.5	8.5
Taşıma ve Depolama	43.7	10.2	8.5	18.7	11.2	12.5	23.7

Tablo 5: Doğum Yerine Göre Sektörlerdeki Muhtemel Temel Çalışanların Payı (16 Yaş Üstü, Çalışanlar ve Serbest Meslek Sahipleri (Tablonun devamı)

Finans, Sigorta ve Emlak	**28.2**	**13.6**	**9.5**	**23.1**	**10.3**	**7.4**	**17.7**
İmalat	**24**	**4**	**11.7**	**15.7**	**5**	**10.1**	**15.1**
Profesyonel ve Bilimsel	**18.5**	**8.2**	**9.9**	**18.1**	**6.9**	**9.4**	**16.3**
Perakende	**17.2**	**4.1**	**9.7**	**13.8**	**5.2**	**7.5**	**12.7**
İnşaat	**8.9**	**5**	**8.6**	**13.6**	**6.6**	**4.6**	**11.2**
Ağırlama ve Konaklama	**3.5**	**16.1**	**22**	**38.1**	**11.5**	**13.7**	**25.2**
Tüm Sektörler	**38.2**	**6.2**	**9.9**	**16.1**	**6.9**	**8.9**	**15.8**

Kaynak: Labour Force Survey 2019 (ortalama 4 çeyrek, sadece 1.ve 5.Dalgalar), From Low-Skilled to Key Workers: The Implications of Emergencies for Immigration Policy, Oxford Review of Economic Policy. https://academic.oup.com/oxrep/article/36/Supplement_1/S382/584065 (6 Eylül 2020).

Tabloda görüldüğü üzere BK'da başta konaklama olmak üzere taşıma-depolama ve destek hizmetleri-yönetim alanında çalışan göçmenlerin sektörlerdeki payı %20-25 arası değişmektedir. Sağlık sektöründe de bu oran tıpkı ABD'de olduğu gibi önemli ölçüde yüksektir. ABD'de sağlık sektöründe çalışanların payı %16,6'dır, bu oran BK'da %18,2 olarak gerçekleşmiştir. Bu durum hem vasıflı hem de vasıfsız göçmenlerin BK ekonomisinde sahip olduğu önemi ve ülkenin göçmenlere olan ihtiyacını bir göstergesidir. BK'da göçmen işçilere duyulan ihtiyaç bu kadar yüksekken yapılan bir çalışmaya göre 1 Ocak 2021 tarihinde yürürlüğe girmiş olan 'Puan Temelli' göçmen vize sistemi eğer 2020 yılında uygulanmış olsaydı tam zamanlı temel mesleklerde çalışan AB doğumluların yaklaşık %53'ü ve AB

doğumlu olmayanların %42'sinin önerilen beceri gereksinimini veya maaş eşiğini karşılamadığını yani göçmen olarak BK'da yer alamayacağı belirtilmiştir.[53] 'İngiliz şirketler, yeni göçmen sisteminin işgücü açığı oluşturacağını zaten belirtmekteydi, şimdi salgınla beraber kamuoyunda yeni göç sisteminin koşullarının hafifletilmesi ya da uygulama tarihinin ertelenmesi yönünde beklentiler olmasına karşılık' [54] hükümetten her iki konuda da herhangi bir adım gelmedi.

Salgın beraber özellikle gelişmiş ülkeler, göçmenlerin kendi ekonomileri ve sağlık sistemleri için ne kadar önemli olduğunu noktasında farkındalıkları artmıştır. Hem siyasi taraftan yöneticilerin hem de vatandaşların göçmenlere bakışlarının daha olumlu yöne evirildiği görülmektedir. Salgın boyunca başta doktorlar ve hemşireler gibi (doktorlar ve hemşireler daha yüksek hastalık enfeksiyonu risklerine katlanırlar) sağlık personelleri olmak üzere, birçok temel/kritik sektörde milyonlarca göçmenin korona virüsle mücadelesine tanıklık edilmiştir. Uluslararası Af Örgütü göre şu ana kadar 79 ülkede 3.000'den fazla sağlık çalışanı COVID-19'a yakalandıktan sonra hayatını kaybetti. Af Örgütü'nün gözlemlerine göre, şu ana kadar en yüksek sayıda sağlık çalışanı vefatının yaşandığı ilk ülke 545 vefatla Rusya olurken ikinci sırada 540 vefatla Birleşik Krallık yer almaktadır.[55] Göçmenlerin BK sağlık sektöründeki istihdam oranı düşününce burada yüzlerce göçmen ayrım yapmadan tüm İngilizlerinin hayatını kurtarmak için mücadele verirken hayatlarını kaybettiler, bu durumun toplumda olumlu bir yansıması olması beklenmektedir.

---

[53] Fernández-Reino, M., Sumption, Madeleine, Vargas-Silva, Carlos**, 'From Low-Skilled to Key Workers: The Implications of Emergencies for Immigration Policy'**, Oxford Review of Economic Policy 2020, Oxford University Press,https://www.semanticscholar.org/paper/From-Low-Skilled-to-Key-Workers%3A-The-Implications-Fern%C3%A1ndez-Reino Sumption/35976d61fa61591e0a5dd359f178b0664b1dd84a (11 Mayıs 2020).

[54] Financial Times, "Pandemi Put UK Immigration Policy Under Pressure", Financial Times, 21 Nisan 2020, https://www.ft.com/content/3da866dd-4ef1-4473-a8f5-a72ca31bee48 (12 Mayıs 2020).

[55]Amnesty International UK, https://www.amnesty.org.uk/press-releases/uk-among-highest-covid-19-health-worker-deaths-world (13 Ekim 2021)

3.GÖÇMENLERE KAMUOYU BAKIŞI: AVRUPA ŞÜPHECİLİĞİ VE YENİ GÖÇ SİSTEMİ ÜZERİNE

3.1 GÖÇMENLERE KAMUOYUNUN BAKIŞI

BK'yı, Brexit referandumuna götüren en temel etmenlerden birisi ülkede Avrupa şüpheciliğinin (Euroscepticism) giderek artmasıdır. Bu terim ilk defa 1986 yılında The Times gazetesinde yayınlanan bir makale ile İngiliz sözlüklerine girmiştir.[56] Daha sonra Maastricht Antlaşması ile birlikte parasal birlik, dış politika vb. konularda AB'nin üstlendiği sorumluluk ile ulusal egemenliğe ait olduğu düşünülen yetki ve yetkinliklerin AB'ye bırakılması ile derinleşen AB bütünleşmesi sonucunda Avrupa şüpheciliği daha geniş kitlelere yayılmıştır. 2004 ve 2007 yıllarındaki AB genişlemelerin ardından 2008 yılındaki küresel finansal kriz ile birlikte, AB'de ekonomik sorunların baş göstermesi ve siyasi boyuta da yansıması neticesinde AB bütünleşmesi sorgulanmaya devam edilmiştir. 2011 yılında Suriye iç savaşının da etkisiyle Avrupa şüphecileri göçmen sorunu üzerinden Avrupa karşıtlığı kampanyalarını güçlendirmişlerdir. Mayıs 2015'te yapılan bir anket çalışmasına göre İngilizlerin dörtte biri zaten AB birleşmesinin çok ileriye gittiğini düşünmekteydiler, bu da nüfusun en az dörtte birinin muhtemelen referandumda Brexit'i destekleyeceği anlamına gelmekteydi. Katılımcıların %17'si kendisini ölçeğin ortasında konumlandırarak, AB ile mevcut entegrasyon seviyelerinin doğru olduğunu belirtmişlerdi. Ankette diğer %17 oranında katılımcıların ise AB ile entegrasyonun daha fazla ilerlemesi ya da yeterince ilerlemiş olduğu hakkında herhangi bir fikirlerinin bulunmadığını belirtmişlerdi.

[56] Startin, Nicholas, "Have We Reached A Tipping Point? The Mainstreaming of Euroscepticism in the UK", International Political Science Review. 2015, Vol. 36(3), https://www.researchgate.net/publication/277908724_Have_we_reached_a_tipping_point_The_mainstreaming_of_Euroscepticism_in_the_UK (29 Mayıs 2020), s.312–313.

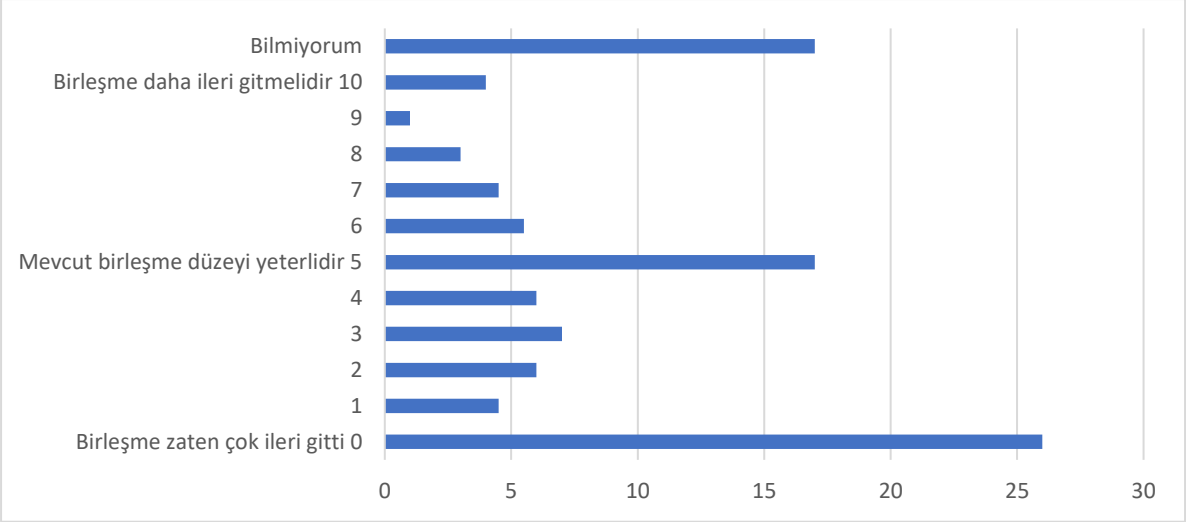

***** 1-4 AB ile birleşmenin yeterince ileriye gittiğini savunanlar

***** 6-9 AB ile birleşmenin daha ileriye gitmesi gerektiğini savunanlar

Şekil 8: İngiliz Kamuoyunun AB Hakkındaki Görüşleri (%)

Kaynak: Post-Election Wave 6 of the 2014–17 British Election Study Internet Panel.

Referandum öncesinde hem Avrupa şüpheciliği hem de göçmenler üzerinden azımsanmayacak oranda AB'ye mesafeli bir bakış oluşmuştur. AB'ye mesafeli bakışının en temel sebeplerinden birinin göç olduğu ise yapılan çeşitli çalışmalar neticesinde ortaya konulmuştur. Bu konu hakkında Aralık 2015'te Eurobarometer tarafından yapılan çalışmada BK vatandaşlarının %61'i göçü AB'nin karşılaştığı en önemli sorun olarak belirtmiştir. Avrupa ülkelerinin bu konuda ortalaması ise %58 olarak gerçekleşmiştir. Göçün, AB'nin karşılaştığı en önemli sorun olduğu yalnızca BK vatandaşları tarafından değil AB'nin büyük çoğunluğu tarafından da kabul görmüştür.[57] Ülkedeki göçmen karşıtı kampanyaların başlıca aktörlerinde biri olan, aşırı sağ olarak nitelendirilen BK Bağımsızlık Partisi'nin (UKIP) Avrupa şüpheciliği ile göçmen karşıtı kampanyaları ve David Cameron'ın seçim kampanyası olarak AB referandumu gerçekleştirme sözü vermesi sonucunda BK 1975'ten sonra ikinci

[57] European Commission, Standard Eurobarometer 82 "Public opinion in the European Union, 2015, s.40.

defa 2016 yılında AB referandumuna gitmiştir. AB referandumu neticesinde %48,1 AB'de kalma oyu çıkarken %51,9 AB'den ayrılma oyu ile birlikte Brexit kararı çıkmıştır. [58]

Referandumdan sonra bireylerin referandumda oylarına etki eden faktörler hakkında çalışma yapılmıştır. Çalışmaya göre %21 ile ekonomi insanların oy kullanırken en çok göz önünde bulundurduğu faktör olurken, %20 ile göç ikinci sırada ve %17 ile egemenlik en çok göz önünde bulundurduğu üçüncü faktör olmuştur.[59] Birçok BK vatandaşı kendi iş fırsatlarını çaldıkları ve ücretlerinin düşürdükleri iddia ederek göçmenleri ülkelerinde görmek istemediğini belirtmektedir fakat nedenler bununla sınırlı kalmamaktadır, etnik ve kültürel farklılık, işverenler için ucuz emek fırsatı yaratma, sosyal yardımlardan fazla faydalanarak bütçeye yük olma, emlak piyasasında fiyatların yükselmesi neticesinde barınmanın pahalılaşması ve suç sayısı/işleme oranında artışına neden olmak gibi konulardan dolayı göçmenlere karşı bir önyargılı bakış hakimdir.

Hepsinden öte göçmenlere tepkiler daha temel niteliklere göre de değişmektedir. AB'nin ve BK vatandaşlarının göçmenlere tepkileri, göçmenlerin ülkesine, ten rengine, diline ve dinine göre değişkenlik gösterdiği ortaya konmuştur. Örneğin BK'da insanlar, beyaz olmayan ve kültürel olarak farklı olan mülteci ve göçmenlere sürekli karşı çıkmaktadırlar.[60] Avrupa Sosyal Araştırması'nın (European Social Survey) bu konuda bir çalışmasında ise bireyler en çok kendi ırkından ve etnik grubundan olan göçmenlerin ülkelerine girişine izin verirken ikinci en çok izin verilen grup Yahudiler olmuştur. Roman/Çingene ve Müslümanlar göçmenler ise en az izin verilen ilk iki grubu oluşturmuşlardır.[61] Araştırmalara göre BK vatandaşları, göçmenleri daha çok Avustralya, Yeni Zelanda, ABD ve Batı Avrupa'dan gelmesini istemektedir. Bahsi geçen ülkelerin hepsinde hem dil olarak hem de etnik bağlamda

---

[58] The Electrol Comission, **Results and Turnout at the EU Referendum**, https://www.electoralcommission.org.uk/who-we-are-and-what-we-do/elections-and-referendums/past-elections-and-referendums/eu-referendum/results-and-turnout-eu-referendum, (14 Temmuz 2020)

[59] Kirby Swales, Understanding the Leave vote, s.13.

[60] Helen Dempster, Karen Hargrave, **Understanding Public Attitudes Towards Refugees and Migrants**, Clatham House-Overseas Development Institute, 2017, https://euagenda.eu/upload/publications/untitled-92767-ea.pdfs.11, (2 Haziran 2020) s.11

[61] European Social Survey, **'Attitudes towards Immigration and their Antecedents: Topline Results from Round 7 of the European Social Survey'**, 2014, s.6.

Birleşik Krallık ile aralarında bir bağ bulunmaktadır. OECD'nin bu konuda çalışmasında, insanlar farklı etnik kökenlerden gelen bireylerden daha fazla sosyal ve ekonomik katkı beklediklerini de belirtmişlerdir.

Göçü hem AB hem de ülkeleri adına en önemli problemlerden biri olarak gören BK vatandaşları göçmen seviyesinin azalması ya da aynı kalması sorusunda ise neredeyse ikiye bölünmüş durumdadırlar. 2019 yılında Göç Gözlemevi (The Migration Observatory) tarafından yapılan çalışmada vatandaşların %39'u göçmen seviyesinin aynı kalması gerektiğinin düşünürken, %44'ü göçmen seviyesinin azaltılmasını istediğini belirtmiştir. (Ankete göre göçmen sayısı 'çok' azaltılsın diyenlerle, göçmen sayısı 'az' azaltılsın diyenlerin oranı %22 ile birbirine eşit çıkmıştır.) Buna karşılık göçmen seviyesinin artmasını isteyenlerin oranı ise sadece %17'ye olarak gerçekleşmiştir. Anket verilerine göre BK vatandaşlarının en az %83'ü göç konusunu dikkate aldığı, konuyu sorun ya da potansiyel tehdit olarak düşündüğü anlaşılmaktadır. Bireylerin %44'ü zaten göçmenlerin sayıları azalmalı derken %39'da sayıların sabit kalması gerektiğini belirtmekte ve göçmenlerin sayılarında daha fazla bir artış istemediğini söylemektedir.

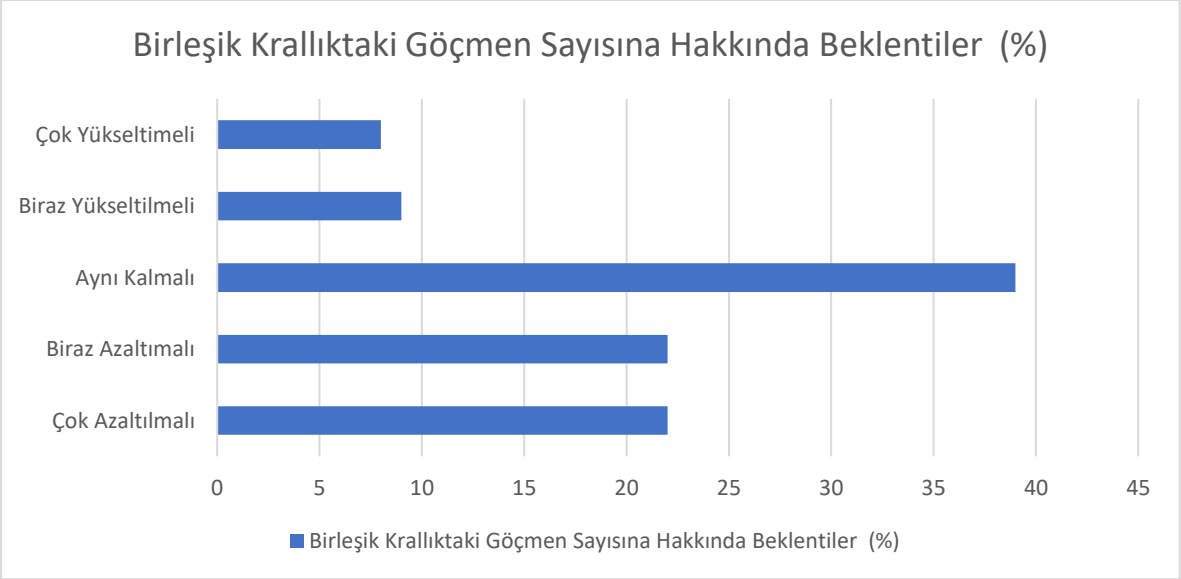

Şekil 9: Birleşik Krallık'taki Göçmenleri Sayısı Ne Olmalı

Kaynak: Briefing: UK Public Opinion toward Immigration: Overall Attitudes and Level of Concern, The Migration Observatory, 2019. https://migrationobservatory.ox.ac.uk/resources/briefings/uk-public-opinion-toward-immigration-overall-attitudes-and-level-of-concern/ (2 Ekim 2020).

BK gibi gelişmiş, yaş ortalaması ve yaşlı nüfus oranının yüksek olduğu ülkelerde göçmenler piyasa hareketliliğin sürdürülmesi ve çıktıların artırılması sağlamak için önemli bir gerçektir. BK'da politika yapıcılar da bu farkındalıkla göç akışını durdurmak değil sadece yıllık bazda 100 bin kişinin altına indirmeyi hedeflediklerini belirtmişlerdir. Yukarıda da belirtildiği gibi her göçmen aynı oranda tepki görmemektedir. BK'da vatandaşlar, hangi tür/grup, hangi ülkelerden ve hangi sektörlerden göçmenleri görmek istediklerini belirtmişlerdir. 2017 yılında şubat ayında yapılan bir çalışmaya göre BK vatandaşları, %52 ile vasıflı/nitelikli işler yapan ve %40 ile eğitim için ülkelerine gelen göçmenlerin sayısının yükselmesini isterken, %44 ile vasıfsız/rutin iş yapan ve %33 ile aile birleşim (maddi destekten yoksun) için gelen göçmenlerin ise sayısının azaltılmasını istediklerini belirtmişlerdir.[62] BK vatandaşlarının neredeyse yarısı Brexit sonrasında AB'den BK'ya gelen doktor ve hemşirelerin sayısında artış görmek istemektedirler. Ankete katılanların neredeyse yarısı (%49 oran ile) hem bilgisayar ve yazılım uzmanı olarak hem de mevsimlik işler için gelenlerin sayısının aynı kalmasını gerektiğinin belirtirken, %37 ile gelen sayısının en çok azaltılmasının istendiği grup ise bankacılar olmuştur.

[62] Ipsos MORI/King's College London, Immigration Poll, 2007 https://www.ipsos.com/sites/default/files/2017-04/kings-college-polling-club-immigration-2017.pdf (2 Ekim 2020), s.8.

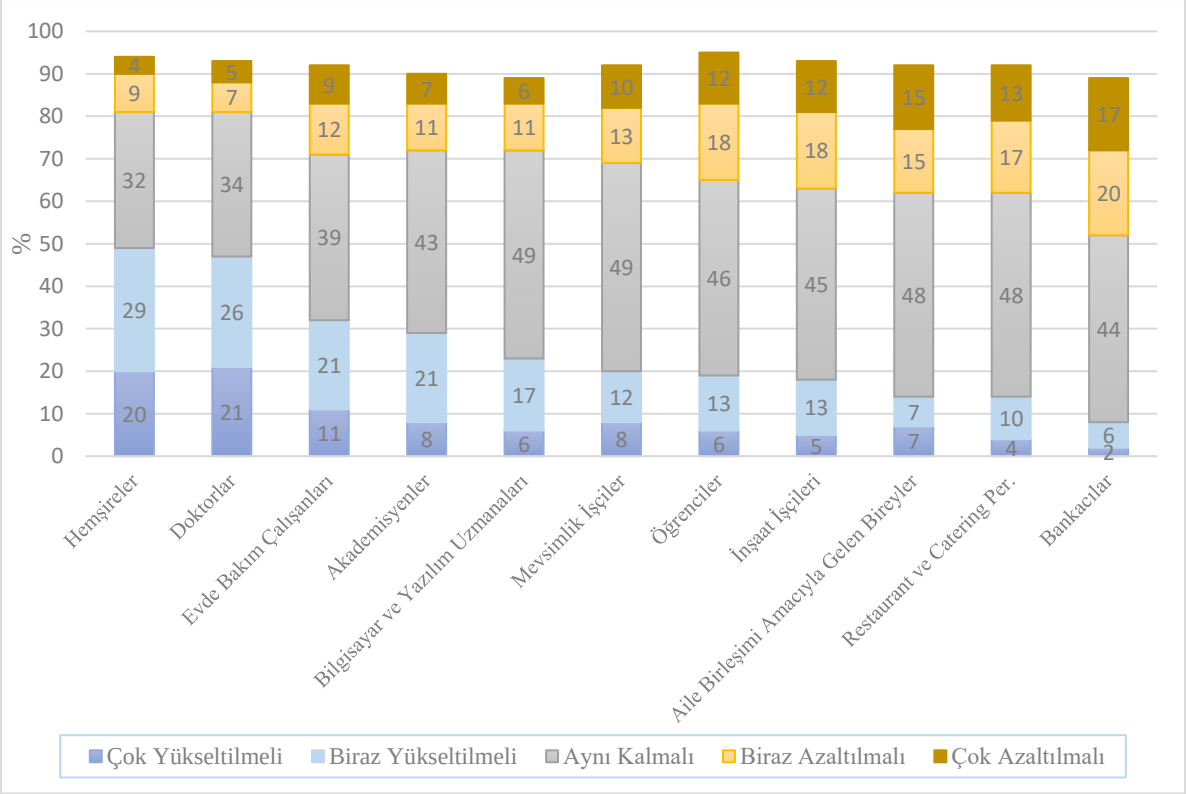

Şekil 10: Brexit Sonrası Birleşik Krallık'a Yaşamak İçin Gelen AB Vatandaşlarından Hangi Meslek Grubundan Ve Ne Oranda Tercih Edilmektedir

Kaynak: Attitudes Towards Immigration, Ipsos Morı, Wave 9 Longitudinal Survey August 2019.

https://www.ipsos.com/sites/default/files/ct/news/documents/2019-11/public-attitudes-towards-immigration-survey-for-imix-nov-2019.pdf (7 Ekim 2020).

Hali hazırda BK'da sağlık çalışanlarının %12'si göçmenlerden oluşturmaktadır. Göçmenleri %6 ile yarısı AB'li göçmenlerden oluşurken diğer yarısı AB dışından gelen göçmenlerden oluşmaktadır.[63]

[63] Office for National Statistics, International Migration and the Healthcare Workforce, 2019, https://www.ons.gov.uk/peoplepopulationandcommunity/populationandmigration/internationalmigration/articles/internationalmigrationandthehealthcareworkforce/2019-08-15 (7 Ekim 2020), s.3.

Yapılan anket ve çalışmaların incelenmesi beraberinde anlaşılmaktadır ki BK vatandaşlarının önemli bir kısmında göçmenler hakkında belirli bir olumsuz bakış bulunmaktadır. Bunula beraber istedikleri ve/veya daha az karşı oldukları göçmen kalıpları da vardır. BK vatandaşları öncellikle ülkelerine gelecek göçmenlerin vasıflı ve iyi eğitim almış bireyler olmasını ve vasıflı işlerde çalışmalarını beklemektedir. İkinci olarak, Avustralya, Yeni Zelanda, Amerika Birleşik Devletleri gibi ülkelerden gelen ve aralarında etnik ve kültürel farklılıkların az olduğu bireyleri göçmen olarak daha kolay kabul etmektedirler. Yine bazı sektörlerde yeterli emek gücü yetişmediği için o sektörden gelen veya o yetkinliğe sahip bireyleri göçmen olarak görmek istedikleri gruplar içinde öne çıkmaktadır.

Bilindiği üzere birçok BK vatandaşı göçmenlere işlerini aldıkları ve kendilerinin işsiz kalmalarına neden oldukları için tepki göstermektedir. Bu noktada işverenlerin bu konu hakkında ne düşündüğü, neden göçmenleri istihdam ettikleri ve göçmenlere bakışı önem arz etmektedir. 1060 kurum ile yapılan bir anketi raporuna göre, genel olarak BK'da işverenlerin neredeyse üçte ikisi (%65) BK vatandaşı olmayan bireyleri istihdam ettiğini belirtmiştir. Bu da on firmadan yaklaşık altısının (%59) BK vatandaşı olmayan AB'den bireyleri, on firmadan dördünün ise BK vatandaşını olmayan AB dışından bireyleri istihdam ettiğini anlamına gelmektedir.[64] BK'da işverenlerin yoğun bir şekilde göçmenleri istihdam ettiği görülmektedir. Bunun sebebi birçoklarına göre ucuz emektir ve göçmenlere, BK vatandaşlarına kıyasla daha düşük saatlik ücretler ödendiği belirtilmektedir. Aynı ankette işverenlere neden AB vatandaşlarını istihdam ettikleri sorulduğunda her dört çalışandan birinin verdiği cevap; özellikle düşük vasıflı işlerle için BK vatandaşlarının arzının yetersiz olduğunu belirtmişlerdir. AB'li vatandaşları istihdam etmelerinin bir tercih olmadığı, daha ziyade özellikle düşük vasıflı işlerindeki pozisyonu doldurmak için yeterli BK vatandaşı bulamadıklarını ifade etmişlerdir. %24 ile en çok verilen ikinci cevap ise AB'li bireylerin

[64] CIPD - National Institute of Economic and Social Research, Facing the Future: Tackling post-Brexit Labour and Skills Shortages, **Policy Report**, 2017, https://www.cipd.co.uk/Images/facing-the-future_2017-tackling-post-Brexit-labour-and-skills-shortages_tcm18-24417.pdf (9 Ekim 2020), s.17.

daha iyi iş etiğine ve motivasyona sahip olduklarını belirtmektedir. Uyruğu dikkate almıyoruz diyenlerin cevabı da %16'dır.

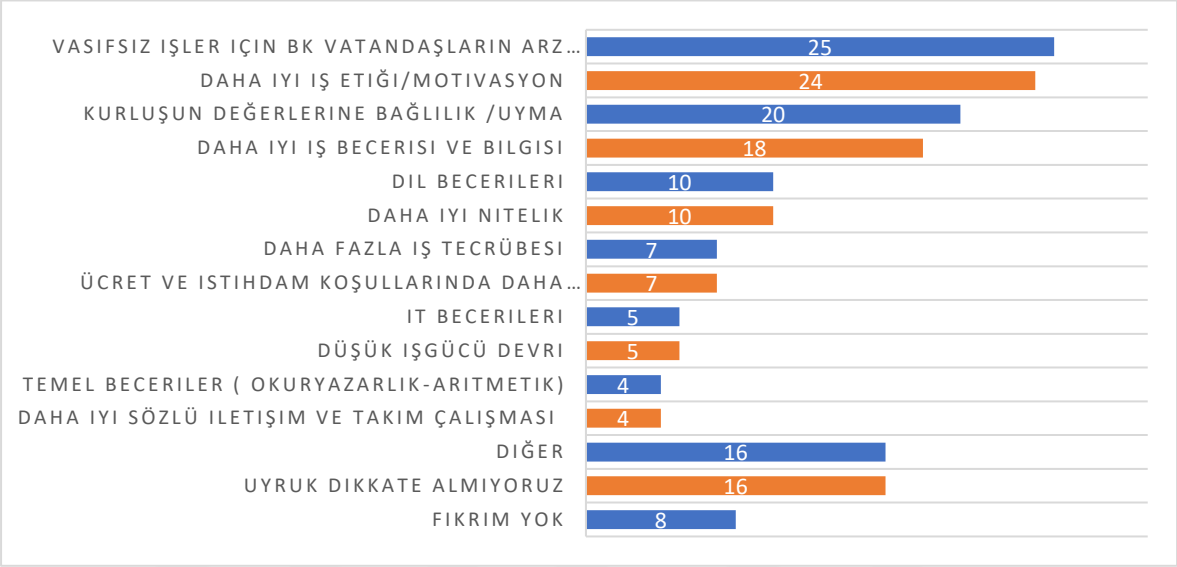

Şekil 11: İngiliz İşverenlerin AB Vatandaşlarını İstihdam Etme Nedenleri (%)

Kaynak: Facing the Future: Tackling Post-Brexit Labor and Skills Shortages, CIPD-National Institute of Economic and Social Research, 2017. https://www.cipd.co.uk/Images/facing-the-future_2017-tackling-post-Brexit-labour-and-skills-shortages_tcm18-24417.pdf (9 Ekim 2020).

3.2AVRUPA ŞÜPHECİLİĞİ (EUROSCEPTICISM)

Avrupa şüpheciliği her ne kadar 1986 yılında 'The Times' gazetesinde yayımlanan bir makale ile İngiliz sözlüklerine girse de olgusal olarak Avrupa şüpheciliği çok daha eskilere dayanmaktadır. Öyle ki 1960 yıllarında başında Avrupa hakkında endişelerinden bahseden bir roman, BK'daki ki ilk Avrupa şüpheli roman olarak kayıtlara geçmiştir. 'Hayvanat Bahçesinde Yaşlı Adam' (1961) Angus Wilson tarafından yazılmış, romanda 1970'lerin başına kadar Avrupa topluluğuna katılmayan İngiltere'nin, Avrupa topluluklarının ortak askerleri tarafından işgal edildiği anlatılmaktadır.[65] 3 Ekim 1962 yılında Hugh

[65] Menno Spiering, 'A Cultural History of British Euroscepticism', Hampshire: Palgrave Macmillan, 2015, s.13.

Gaitskell'in parti konferansı sırasında dile getirdiği 'Biz Avrupalı Değiliz' (We are not Europeans) söylemi etrafında çokça destek bulmuş ve Avrupa şüpheciliğin temellerini atmıştır, bu olay sonrası Hugh Gaitskell bir kesim tarafından ilk Avrupa şüpheci olarak adlandırılmıştır. 1969 yılında Fransa'da De Gaulle'nin cumhurbaşkanlığından ayrılmasından sonra 1973'te BK'nın AB'ye girişi ile beraber şüphecilik olgusu ve söylemleri artarak ve farklı şekillerde tezahür etmiştir

Çeşitli medyaların kuruluşlarının da desteği ile oluşturulan başarılı kampanyalar ve bu konuda siyasi söylevlerin de artması ile beraber 1975 yılında ilk AB referandumu yapılmıştır ve referandumdan %67 ile AB ile yola devam çıkmıştır. BK'nın AB ile bütünleşmesi Margaret Thatcher'ın 1986 yılında 'Avrupa Tek Senedi'ni ve Başbakan John Major'un 1992 yılında Maastricht anlaşmasını imzalamasıyla gerçekleşmiştir. Başbakan Margaret Thatcher'ın, Jacques Delors isteklerini: AB'nin gücünü artırma, bakanlar kurulunun senato olmasını talebine karşılık 1990 yılında meclisteki o ünlü 'hayır, hayır, hayır' (no, no, no) konuşması AB ile tam bütünleşmeye karşı olan çevrelerce büyük ilgi uyandırmış ve destek bulmuştur.

Kimi uzmanlar tarafından ise BK'da ortaya çıkan ve yayılan Avrupa şüpheciliğini kimlik sorunu üzerinden ele almaktadır. Bu noktada 1. ve 2. Dünya Savaşlarında, Avrupa'daki birleşme hareketinin öncülerinden biri olan Almanya'ya karşı savaşılması, İngiliz imparatorluğunun çöküşü ve İngiltere'nin Avrupa'da orta-üst seviyesinde bir ülke konumuna indirgenmesiyle bir kimlik krizinin ortaya çıktığını ve bu da Avrupa'ya karşı şüphecilik ve soğuk kalma durumunu ortaya çıkarttığını belirtmektedirler.[66] Eurobarometer tarafından yapılan bir çalışmada Avrupalı olma hissini soruldu. Vatandaşlarının %93'ü kendini Avrupalı hisseden Lüksemburg en ön sırada gelirken onu %88 ile Almanya ve %87 ile İspanya takip etti. Vatandaşlarının kendilerini en az Avrupalı hissettiği ülkeler ise %52 ile Bulgaristan ilk sırada yer alırken onu %57 ile İtalya ve Yunanistan ve %58 ile de BK ve

[66] Spiering Menno, 'British Euroscepticism', Harmsen Robert (Ed.), **Euroscepticism: Party Politics, national Identity and European Integration** içinde (127-150), Amsterdam; Rodopi Press 2004, s.142.

Çekya takip etti.[67] BK, AB üyesi olup da kendini en az Avrupalı olarak hisseden/tanımlayan ülkelerden biridir ki bu da ülkedeki Avrupa bütünleşmesine duyulan ilginin azlığını önemli bir tezahürüdür. Bu konu hakkında bir çalışmada NatCen sosyal araştırma kurumu tarafından yapılmıştır.

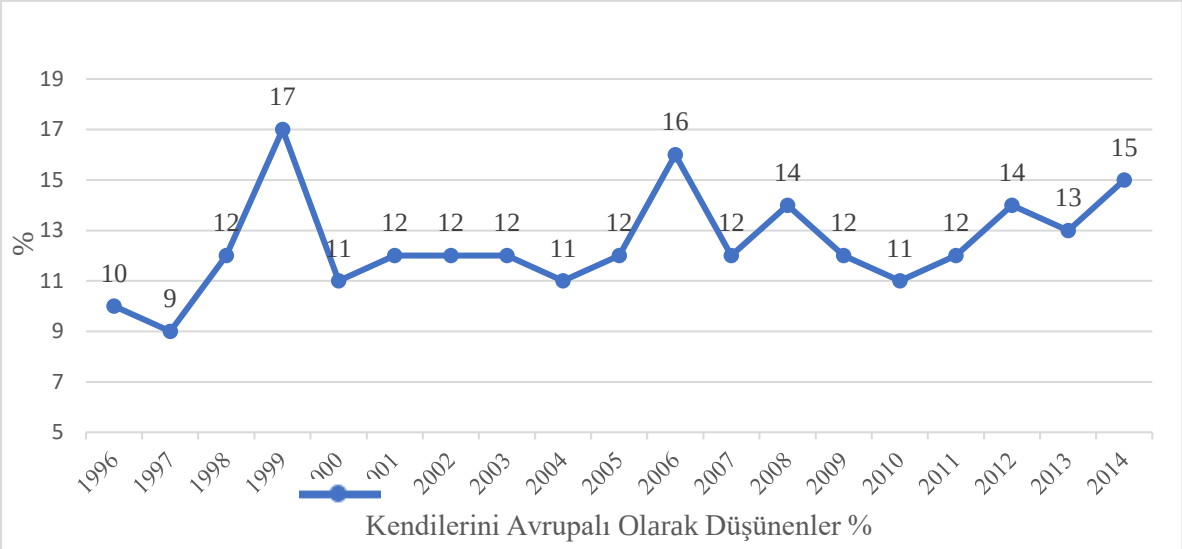

Şekil 12: Birleşik Krallık'ta Kendisini "Avrupalı" Olarak Tanımlayanların Yüzdesi, 1996-2014

Kaynak: British Social Attitudes 32, NatCen Social Research, 2015. https://www.bsa.natcen.ac.uk/media/38972/bsa32_fullreport.pdf (10 Ekim 2020).

Bu ankette kendinizi 'Avrupalı olarak tanımlıyor musun?' diye sorulmuş, anketin yapıldığı ilk yıl olan 1996 yılında BK'da her 10 kişiden 1'i kendini Avrupalı olarak tanımlarken ,en yüksek oran ise %17 ile 1999 yılında gerçekleşmiştir.[68] Bu çalışmalarda ortaya çıkan bir gerçek ise temmuz 2013 yılında AB'ye üye olan Hırvatistan haklının %70'i kendini Avrupalı olarak değerlendirirken, AB'ye 1973 yılında üye olan BK vatandaşlarının

[67] Standard Eurobarometer 91 "Public opinion in the European Union", European Comission,2019, https://ec.europa.eu/commfrontoffice/publicopinion/index.cfm/survey/getsurveydetail/instruments/standard/surveyky/2253 (13 Haziran 2020)

[68] John Curtice ve Rachel Ormston, British Social Attitudes 32, London: NatCen Social Research, 2015, s.38.

sadece %33'ü kendini Avrupalı olarak değerlendirmektedir ki bu da BK özelinde bir kimlik sorununun yaşandığının bir göstergesi olarak değerlendirebilir.

Avrupa şüpheciliğinde körükleyen üç önemli unsur bulunmaktadır. Bunlardan birincisi Maastricht anlaşması, ikincisi 2004 yılındaki AB genişlemesi ve son olarak ise 2008 finansal krizi yer almaktadır. Maastricht ile beraber bir isim değişikliği meydana gelmiş ve organizasyon topluluktan yerine birliğe dönüşmüştür (Bu nedenle Maastricht antlaşmasının diğer bir adı da Avrupa Birliği Antlaşması'dır). Anlaşma ile topluluk ticari bir bloktan daha çok ekonomik ve siyasi bir birliğe evrilmesi amaçlanmıştır, bu durum siyasi tartışmaların körüklenmesi Avrupa şüphecilerinin seslerinin yükselmesi ve daha geniş kitlelere yayılmasına neden olmuştur. İkinci olarak 2004 yılında AB genişlemesi, bu genişlemeye ile AB'ye 10 yeni ülke katılmıştır. Bu durum Avrupa üzerinde olumsuz görüşün ve şüphelerin artmasına neden olmuştur. Bu kuşkular 2007 yılındaki Bulgaristan ve Romanya'nın AB'ye katılması ile devam etmiştir. İngilizlerin, bu ülkelerden ülkelerine çok fazla göçmen akışı gerçekleşeceği ve bunun kendi vatandaşları üzerinde işsizlik ve gelir baskısı yaratacağını düşünmüştür. Genişleme de Avrupa üzerinde şüphenin ve güvensizliğin artmasına neden olmuştur. Son olarak 2008 yılındaki küresel kriz ile birlikte artan geçim sıkıntı ve özellikle bazı ülkelerde işsizliğin aşırı yükselmesi neticesinde ortak para birimi olan Euro'ya ve Avrupa Birliğine duyulan güven zayıflamıştır.

3.3PUAN TEMELLİ GÖÇMEN SİSTEMİ ÜZERİNE DEĞERLENDİRME

Puan Temelli Sistemler (Points-Based System) Avustralya'da ve diğer bazı ülkelerde vasıflı göçmen işçileri seçmek için başvuru sahiplerini eğitim, dil becerileri ve iş deneyimi gibi özelliklerine göre sıralamanın veya önceliklendirmenin bir yoludur. BK hükümeti de 1 Ocak 2021 tarihinden itibaren 'Puan Temelli Göç Sistemi'nin uygulamaya başladı. Brexit gerçekleşmeden önce de AB dışından gelenler üzerine uygulanan bir göçmen sistemi vardı. 31 Aralık 2020 tarihi itibariyle BK'nın AB üyeliği son bulmuş ve Avrupa Serbest Dolaşım (Free Movement) uygulamasından çıkmıştır. 1 Ocak 2021 tarihi itibariyle yenilenmiş puan temelli göç sistemi AB ülkelerinden göçmenler de dahil her ülke vatandaşları için uygulanmaya başlanmıştır. Brexit'in en temel sebeplerinden biri olan göç-

göçmen karşıtlığının bir getirisi olarak yeni göç sistemi oluşturulmuştur. BK'da hükümetler net göçmen sayısı konusunda defalarca hedeflerinin 100 bin ve altı olduğunu vurgulasa da bu sayıyı yakalayamamışlardır. Öyle ki 2019 yılında bile BK'nın net göçmen sayısı 270.000 olmuştur, bu hedeflenenin neredeyse 3 kat üzerinde bir sayıdır. BK 1992 yılından net göçmen veren bir ülke durumundayken, o yıldan itibaren net göçmen alan ülke konumuna geçtiğini belirtmek gerekmektedir. BK'da politikacıların göçmen girişlerini istedikleri düzeye indirememelerin başlıca faktörü AB vatandaşlarına yönelik serbest dolaşım hakkı bulunmasıdır, bu hak doğrultusunda istenen vasfında altında birçok AB vatandaşı BK'ya göç etmiştir ve yasal olarak bu göç hareketleri engellenememiştir.

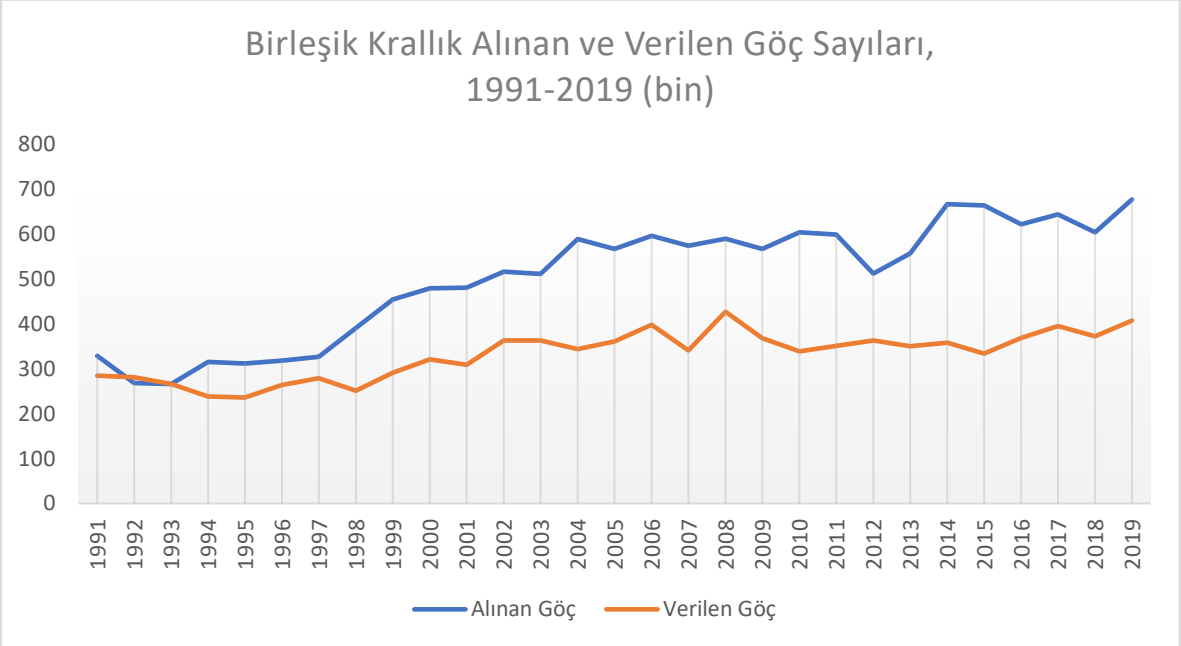

Şekil 13: Birleşik Krallık Alınan ve Verilen Göç Sayıları, 1991-2019 (Bin Kişi)

Kaynak: Migration Observatory (https://migrationobservatory.ox.ac.uk/resources/briefings/long-term-international-migration-flows-to-and-from-the-uk/) (21 Ekim 2020).

Brexit kararı sonrası en çok merak edilen konu ise AB vatandaşlarının BK'daki durumu olmuştur. AB ve BK arasında 'Avrupa Birliği Uzlaşma Planı' (The EU Settlement

Scheme) anlaşması yapılmıştır. Bu plana göre BK'da yaşayan AB, AEA (Avrupa Ekonomik Alanı) ve İsviçre vatandaşları 30 Haziran 2021'e kadar bu plana başvurarak BK'da yaşamaya devam etmek istediklerini bildirme hakkına sahipti. Eğer başvuru tarihinde söz konusu göçmen BK'da 5 yıl ve üzeri zamandır kesintisiz ikametini sürdürüyorsa doğrudan kalıcı yerleşim hakkı, eğer 5 yılın altında bir süredir ikamet durumu söz konusu ise geçici (pre-settled) yerleşim hakkı verilmektedir ve 5 yılın tamamlanması sonrasında göçmen kalıcı yerleşim statüsü almak için başvuru yapabilmektedir. Göçmenler bu uzlaşma programından yararlanabilmesi için 31 Aralık 2020 tarihine kadar BK'ya yerleşmiş olmak zorundadır.[69] 31 Mayıs 2021 tarihi itibari ile BK'da 5,6 milyon göçmen Avrupa Uzlaşma Planı'na başvuruda bulunmuştur. Şu ana kadar başvuruda bulunanların %52'si kalıcı yerleşik statüsü alırken ve %43'ü geçici yerleşim statüsü aldı %2 oranında başvuru reddedildi.[70]

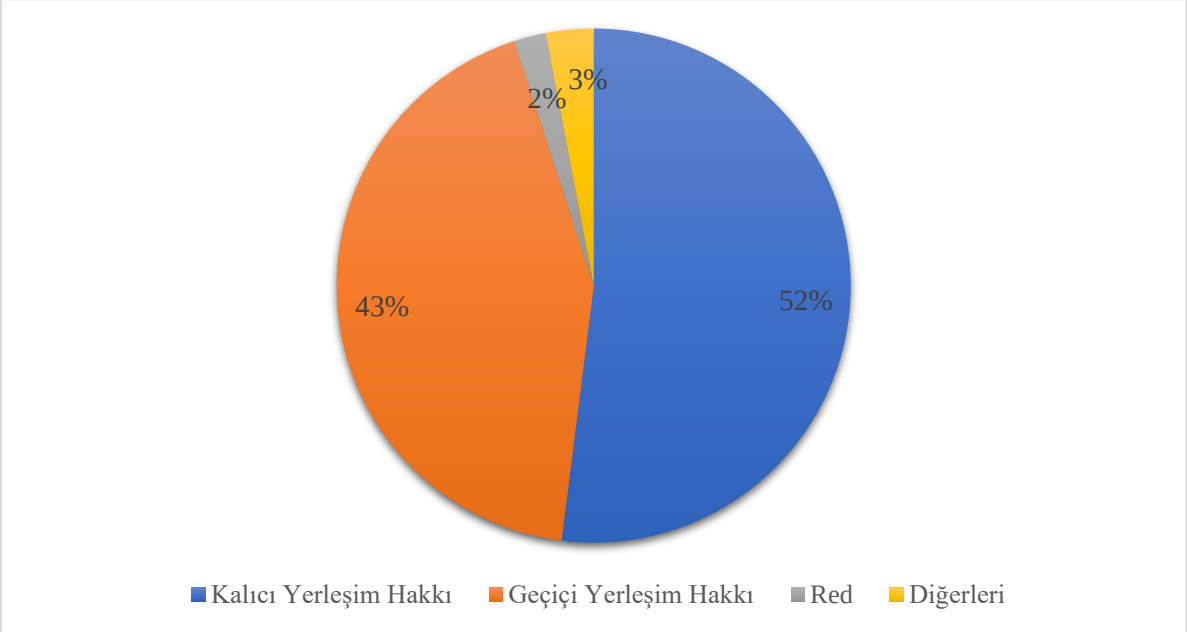

Şekil 14: Avrupa Uzlaşma Planı (EUSS) Başvuru Sonuçları (%)

Kaynak: UK in a Changing Europe, THE EU Settlement Scheme

[69] Apply to the EU Settlement Scheme (settled and pre-settled status), https://www.gov.uk/settled-status-eu-citizensfamilies/what-settled-and-presettled-status-means (22 Ekim 2020).
[70] UK in a Changing Europe, THE EU Settlement Scheme, catherine Barnard and Anand menon, s.9, (17 Ekim 2021)

Grafikte %3 ile gösterilen ‘diğerleri’ ise başvuruları eksik yapan veya başvuruları daha sonra geri çeken kısmı ifade etmektedir. Şimdiye kadar geçici yerleşim statüsü almış olan 2 milyonu aşkı kişi BK’da beşinci yıllarını doldurduktan sonra kalıcı yerleşim hakkı için bir daha başvuru yapmaları gerekmektedir. Başvuruları sırasında BK’da ikametlerinin ‘sürekli’ olduğunu yani bir takvim yılının en az 6 ayını BK’da geçirdiklerini ispatlamak durumundadırlar.

BK’da Puan Temelli Göç Sistemi tüm vize türleri beş farklı vize türü altında toplanırken doğrudan vasıfsız göçmenlere yönelik bir vize türü bulunmamaktadır. Beş farklı vize türünden tier 2 ve tier 5 işçi vizeleri ile ilgilidir. Bunlardan Tier 5 (kademe 5) geçici/dönemsel işçiler için verilen vize türü iken Tier 2 (kademe 2) ise doğrudan BK’daki vasıflı göçmen işçi açığının karşılandığı vize türüdür. Bu vize türünün altında genel vasıflı işçi vizesi, sağlık çalışanlarına yönelik sağlık ve bakım vizesi, din adamlarına yönelik vize, sporcu vizesi, şirket-içi transfer vizesi gibi vize çeşitleri bulunmaktadır. Kademe 2 vizesinin herhangi bir çeşidinden yararlanabilmek için göçmenin ‘Birleşik Krallık Vize ve Göç Dairesi’ (UKIV) tarafından lisans verilmiş bir firmadan iş teklifi yani sponsorluk sertifikası (Certificate of Sponsorship) almış olması gerekmektedir. İkinci koşul ise ‘Standart Mesleki Sınıflandırma’ (SOC) ile işin gerektirdiği beceri ve içerikleri doğrultusunda belirlenen maaş tutarının sponsor işveren tarafından ödenmesidir. Belirli sağlık veya eğitim işlerinde çalışanlar için ve kariyerlerinin başında “yeni başlayanlar” için farklı asgari maaş kuralları olmakla beraber yeni başlayanlar için maaş şartı, herhangi bir meslekte deneyimli çalışanların oranından %30 daha düşük olabilmektedir. Bununla birlikte, minimum 20,480 Pound her zaman karşılanmalıdır. Bu rakamlar asgari tutarı belirtmekle beraber SOC kodu daha yüksek bir maaşı işaret ediyorsa o tutar ödenmek zorundadır. Üçüncü karşılanması zorunlu kriter ise dil kriteridir. Kademe 2 olarak adlandırılan Genel vasıflı işçi vizesine başvurmak için en az 70 puan gerekmektedir. [71]

[71]The UK’s Points-Based Immigration System Further Details, https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/899755/UK_Points-Based_System_Further_Details_Web_Accessible.pdf (22 Ekim 2020).

Tablo 6: Yeni Puan Temelli Göç Sisteminde Temel Kriterler ve Puanlandırma Yöntemi

Uygunluk Kriterleri	Puan	Zorunluluk
Geçerli bir sponsorluk sertifikasına sahip olmak (COS)	20	Evet
Söz konusu iş için uygun maaş almak	20	Evet
İngiliz dili kriterini sağlamak (en az B1 CEFR)	10	Evet
£20,480 ve daha düşük bir maaş	0	Hayır
£23,040 ve yukarı maaş	10	Hayır
£25,600 ve yukarı maaş	20	Hayır
Eğitim yeterliliği: İşle ilgili bir STEM konusunda doktora	20	Hayır
Söz konusu iş eksik meslek listesinde (shortage occupation) ise	20	Hayır

Kaynak: The UK's Points-Based Immigration System Further Details, 2020. https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/899755/UK_Points-Based_System_Further_Details_Web_Accessible.pdf (25 Ekim 2020).

Haziran 2019'da Boris Johnson ve ekibi liderlik kampanyası sürecinde Avustralya tarzı puan temelli bir göçmenlik sistemi istediğini ve bunu gerçekleştirmek istediklerini belirtmiştir[72] ve nitekim böyle bir sistem 1 Ocak 2021'den itibari ile uygulanmaya başlanmıştır fakat BK'nın uygulamaya başlayacağı yeni puan temelli göç sistemi birçok

72 Jessica Elgot, 'Boris Johnson Vows Push on Immigration Points System', The Guardian, 27 Haziran 2019, https://www.theguardian.com/politics/2019/jun/27/boris-johnson-vows-push-on-immigration-points-system (24 Ekim 2020).

kritik noktadan Avustralya'nın puan temelli göç sisteminden ayrılmaktadır. İki sistem arasındaki temel fark ise sistemin işleyiş biçimidir. Avustralya'da daha fazla hükümet etkin ve karar verici rolündeyken, BK'da ise hükümetin bazı yönlendirmeleri olmakla beraber talebe dayalı ve karar verici rolünde işverenin olduğu bir sistem söz konusudur.

Tablo 7: Puan Temelli Göç Sistemlerinin Karşılaştırılması (Birleşik Krallık-Avustralya)

Birleşik Krallık	**Avustralya**
İşverenin Rolü	
İşveren, işçiye sponsor olmak zorundadır. Evrak işlerinin çoğundan işveren sorumludur ve göçmen işçi başvuruda belirtilen işte çalışmak zorundadır.	Avustralya'da da işveren tarafından desteklenen vizeleri vardır, ancak puan testli rotaları işveren sponsorluğu gerektirmez.
Her ne kadar hükümet bazı iş türlerinde işçileri öncelik veriyor olsa da kimin kabul edilip işe alınacağı nihai olarak işveren kararına bağlı olduğu için talebe dayalı bir sistem söz konusudur.	Her meslek grubundan kaç işçi alınacağı, öncelikli kriterlerin neler olacağını belirleyen ve kabulü yapan hükümettir.
Göçmen İşçinin Statüsü	
Göçmenlerin kalıcı vize için en az 5 yıl çalışmış olmaları gerekmektedir. İş değiştirmek isteyen işçiler onlara sponsor olacak yeni bir işveren bulmalıdırlar.	Göçmenler direkt kalıcı vize alabilirler, spesifik bir işverene bağlı değillerdir. İş bulamazlarsa vasıfsız işler de dahil herhangi bir işte çalışabilme hakları vardır.

Tablo 7: Puan Temelli Göç Sistemlerinin Karşılaştırılması (Birleşik Krallık-Avustralya) (Tablonun devamı)

Geçerlilik	
İskoçya için ayrı eksik meslek (shortage occupations) listeleri gibi bazı küçük istisnalar dışında, aynı kurallar Birleşik Krallık'ın tüm bölgelerinde geçerlidir.	Eyaletler ve bölgeler, işçileri kendi geliştirdikleri kriterlere göre aday gösterebilirler.
Diğer	
Yaş sınırlaması yoktur.	Puanla test edilen başvuru sahipleri 45 yaşın altında olmalıdır. En yüksek puan ise 25-32 yaş arasına verilmektedir.

Kaynak: Report: The Australian Points-Based System: What Is It and What Would Its Impact Be in the UK? The Migration Observatory 2019. https://migrationobservatory.ox.ac.uk/wp-content/uploads/2019/07/Report-The-Australian-points-based-system-what-is-it-and-what-would-its-impact-be-in-the-UK.pdf (26 Ekim 2020).

BK'da yeni göç sisteminin, net göçmen sayısını hükümetin belirttiği 100 bin ve altı düzeye getirip getiremeyeceği merak konusu olmasına rağmen bu konuda henüz belirgin bir görüş bulunmamaktadır. Öte yandan bazı uzmanlar vasıfsız işçilerin artık ülkeye giremeyecek olması nedeniyle başta tarım, gıda, inşaat, servis, turizm ve konaklama gibi birçok alanda özellikle vasıfsız işçi açığının ortaya çıkabileceğini belirtmektedir. Yeni göç sisteminde her ne kadar sağlık çalışanlarına yönelik kolaylaştırıcı bir vize çeşidi bulunsa da sağlık ve sosyal bakım alanında da işçi açıklığı yaşanacağına dair bazı endişeler bulunmaktadır.

1 Ocak 2021'den itibaren uygulanan yeni kurallar 20.480£ tutarında bir minimum maaş eşiği gerektirmektedir. Bakım çalışanları için ortalama ücret ise yılda 16.500£ civarındadır, bu durum hali hazırda sektörde %8 çalışan açığı varken yeni göçmen bakım çalışanlarının Birleşik Krallık'a girmesini etkili bir şekilde önleyecektir.[73] Buna karşın İçişleri Bakanlığı'nın Politika Belgesi (Policy Paper) açık pozisyonların doldurulması ve düşük vasıflı işlerin yapılması için halen uygun bazı göçmen işçilerin bulunduğu belirtmiştir. Politika belgesine göre; Geçiş döneminin bitiminden önce Birleşik Krallık'a taşınan ve AB Uzlaşma Planı (EUSS) aracılığıyla "önceden yerleşmiş" veya "yerleşik" statüsüne sahip AB vatandaşları, Daha düşük vasıflı mesleklerde çalışan (vasıflı göçmenlerin bakmakla yükümlü olduğu kişiler de dahil) mevcut AB vatandaşı olmayanlar havuzu, Hali hazırda yılda yaklaşık 20.000 boş yeri olan (yalnızca belirli milletlere açık) Kademe 5 Gençlik Hareketliliği Programı aracılığıyla 18-30 yaşlarındaki işçilerin sürekli arzı yoluyla düşük vasıflı göçmen işçi açığı karşılanabileceğini vurgulanmıştır fakat birçok yorumcu bu gruptaki kişilerin bu işleri isteyip istemeyeceğinin bilinemeyeceği ve bu işlerin bu yöntemlerle doldurulmasının doğru olmayacağını belirtmektedir.[74]

Bunların yanı sıra yeni sistem maaş eşiklerinde bölgesel farklılık gözetmemesi, işletmelerin kırsal ve ekonomik canlılığa ihtiyaç duyan alanları tercih etmemeleri için bir sebep oluştururken bölgesel eşitsizliklerin de artmasına neden olacağı vurgulanmaktadır. Ayrıca bir diğer eleştiri ise sponsorluk uygulamasının işverenler üzerindeki yüküdür. Özellikle küçük ve orta ölçekteki işletmeler için mali yükümlülüklerin asgari düzeyde tutulması gerektiği belirtilmektedir.

Son olarak bir 'thinkthank' olan 'Kamu Politikası Araştırma Enstitüsü' (The Institute for Public Policy Research) eğer yeni göç sistemi şu an ki mevcut göçmenler için

[73] Clint Witchalls, '**New Points-Based Immigration System will Lead to Care Crisis',** The Conservation, **https://theconversation.com/new-points-based-immigration-system-will-lead-to-care-crisis-143299** (25 Ekim 2020).
[74] Melanie Gower, 'The new points-based immigration system', Briefing Paper, House of Commons Library, 2020 https://commonslibrary.parliament.uk/research-briefings/cbp-8911/ (27 Ekim 2020). s.38.

uygulanmış olsaydı BK'da vasıflı çalışma vizesi almaya uygun görülecek olan AB'li göçmen işçilerinin payını araştırmıştır.

Tablo 8: Yeni Göç Sistemini Kilit Sektörlerdeki Mevcut AB Göçmenlerine Uygulanması

- **Sağlık ve Sosyal Hizmet**- %66 uygun değil
- **Taşıma ve Depolama**-%90 uygun değil
- **İnşaat**- %59 uygun değil
- **Oteller ve restoranlar**- %85 uygun değil
- **Finansal Hizmetler**- %38 uygun değil
- **Toptan ve Perakende**- %90 uygun değil
- **Tarım**- %75 uygun değil
- **İmalat**- %74 uygun değil
- **Eğitim**- %55 uygun değil
- **Finansal Hizmetler**- %38 uygun değil
- **İş Hizmetleri**- %58 uygun değil

Kaynak: Immigration Plans Analysis: Two Thirds of Current EU Migrants in Health and Care Sector Would Have Been Found Ineligible, The Institute for Public Policy Research, 2020. https://www.ippr.org/news-and-media/press-releases/immigration-plans-analysis-two-thirds-of-current-eu-migrants-in-health-and-care-sector-would-have-been-found-ineligible (28 Ekim 2020).

Yeni göç sisteminin özellikle yıllık kazanç ve mesleki yeterlilik gereksinimleri karşılayamadıkları için analizin yapıldığı sektörlerdeki AB'li göçmenlerin %69'u göç vizesini almaya uygun olmayacaktır. [75]

Göç ve göçmenler her ne kadar Birleşik Krallık kamuoyunda çoğunluk tarafından olumsuz olarak algılansa da Birleşik Krallık gibi gelişmiş ülkeler, özellikle de yaşlanan nüfusla beraber göçmenlere giderek daha fazla ihtiyaç duymaktadır. Göçmenler, Birleşik Krallık için dün olduğu gibi yarın da olmaya devam edecektir, burada önemli olan göçmenler üzerindeki kontrol algısıdır. Serbest Dolaşım Hakkının bir sonucu olarak milyonlarca AB'li göçmen herhangi bir yasal denetlemeye veya otorite kontrolüne maruz kalmadan serbestçe göç etmiştir. Bu doğrultuda Yeni göç sisteminin kamuoyundaki istenmeyen göçmen algısını terse çevirmek adına daha etkili, şeffaf ve göç ülkesini adına daha fazla fayda gözetilerek bir göç süreci yönetilmesi durumunda yerlilerin de göçmenlere karşı bakışı ve algısı olumlu olarak değişebilir.

[75] Marley Morris, David Wastell, Robin Harvey, 'Immigration Plans Analysis: Two Thirds of Current EU Migrants in Health and Care Sector Would Have Been Found Ineligible', The Institute for Public Policy Research (IPPR) 2020, https://www.ippr.org/news-and-media/press-releases/immigration-plans-analysis-two-thirds-of-current-eu-migrants-in-health-and-care-sector-would-have-been-found-ineligible (28 Ekim 2020).

4. BREXİT'İN VE GÖÇMENLERİN MAKROEKONOMİK GÖSTERGELER ÜZERİNDEKİ ETKİSİ

4.1. GÖÇMENLERİN TEMEL FİYATLARA ETKİSİ

Göçmenler ve mülteciler göç ettikleri ülkeye birçok açıdan değişiklik ve katkı sağlayabilme potansiyeline sahiptir. Bugüne kadar yapılan çalışmalarda göçmenlerin, göç ettikleri (ev sahibi ülke) ülkeler üzerinde olası etkileri saptanmıştır. Bu etkiler taraf ülkeler arasındaki etnik ve coğrafi yakınlık, dil, din, kültürel bağ gibi etmenlerle değişiklik gösterebilmektedir. Bu alanda yapılan çalışmalarda göç veren ülkeye (kaynak ülke), göç alan ülkeye de (ev sahibi ülke) denilmektedir. Göçmenler, göç ettikleri ülkeler üzerinde ikame etkisi, tamamlayıcılık etkisi, dış ticareti artırıcı etki (kaynak ülke ile ev sahibi ülke arasında) gibi bazı etkiler göstermektedir.

Tezin bu bölümünde, göçmenlerin; ürün, hizmet ve Birleşik Krallıktaki konut fiyatları üzerindeki etkisini incelecektir.

Göçün teorik olarak üç farklı şekilde fiyatlara etki ettiği bilinmektedir.[76] Bunlardan ikisi talep yanlı etkilerden oluşurken biri ise arz yanlı fiyat etkisinden oluşmaktadır. Birincisi eğer arz tarafından tam esnek tedarik hattı söz konusu değilse (çoğu zaman mümkün değildir), göçmenlerin taleplerindeki genel olarak bir yükseliş ürünün ya da hizmetin fiyatını yükseltecektir. İkincisi, göçmen işçilerin göç ettikleri, tipik olarak daha yoksul olan ülkeye göre öznel olarak algılanan ücret karşılaştırmalarıyla ilgili daha düşük fırsat maliyeti nedeniyle, belirli verimlilik seviyelerinde daha düşük ücret almaları beklenmektedir. Bu noktada ürün veya hizmetin üretiminde veya sunulmasında göçmen işgücünün yoğun olarak kullanılması maliyetlerin düşmesine ve fiyatların aşağıya çekilmesine neden olacaktır. Üçüncüsü ise göçmen bireylerin, yerel halkla kıyasla daha düşük fırsat maliyeti olması ve fiyat aralık değerinin yerlilere kıyasla yüksek olması sebebiyle bir satın alma öncesinde çok daha fazla fiyat araştırması yapıp en ucuzu bulmaya çalışmaktadırlar. Göçmen işçilerin

[76] Marios Zachariadis, "Immigration and International Prices", 2010, Journal of International Economics, https://ideas.repec.org/a/eee/inecon/v87y2012i2p298-311.html (2 Kasım 2020), s.299

özellikle göç ettikleri ilk zamanlarda işgücüne katılamadıkları dönem boyunca yerli halkla arasında belirgin bir fırsat maliyet ve refah düzeyi farkı bulunmaktadır. Göçmenler, bu dönemde herhangi bir perakende ürünü için birden fazla perakendeci dolaşıp içlerinden en uygun fiyatlı olanı bulup satın alma eğilimindedirler. Bu durum ise düşük/ucuz fiyatlı ürünlere ve hizmetlere yönelik talep artışını anlamına gelmektedir. Göçmenler gibi sıfır arama maliyetine sahip tüketicilerin sayısı yükseldikçe perakendeciler bu tip tüketicileri çekebilmek için fiyatlarını düşürerek daha sıkı bir rekabetin içine girmektedirler. Bu durumun ise ürün ve hizmetlerin fiyatlarında düşüşe neden olacağını belirtirmiştir.[77]

Göçmenlerin daha düşük fırsat maliyetine sahip olması ve alışverişte geçirilen süre bakımından yapılan bir çalışmada ise 1990 İş gücü Anketi sırasında, İsrail'e 1990 yılında gelen Rus göçmenlerden işgücü çağında olanların yüzde 53'ü işsizdi. Bu nedenle yeni göçmenler için daha düşük arama maliyetine sahiptiler. 1991'in sonlarında ve 1992'nin başlarında yapılan Zaman Bütçesi Anketine göre göçmenler için alışverişte harcanan süre ortalama 26 dakika iken bu süre yerliler için sadece 15 dakika olarak gözlemlenmiştir. Yine aynı çalışmaya göre göçmenlerin yerli nüfus içindeki oranında %1'lik bir artış fiyatları %0,5 düşürmektedir.[78] Aguiar ve Hurst (2007) tarafından göçmenlerden bağımsız olarak yapılan çalışmada hanelerin zaman ve parayı nasıl ikame ettiğini göstermektedir. Yılda 70.000 $ 'dan fazla kazanan hanelerin, yıllık 30.000$'dan daha az kazanan hane halklarından aynı ürün sepeti için yüzde 2,1 daha yüksek ücret ödediğini saptanmıştır.[79]

Kısacası işgücüne dahil olmayan bireylerin, orta yaş üstü bireylerin (çoğu zaman) ve göçmenlerin fırsat maliyetinin daha düşük olduğu belirlenmiş ve yapılan çalışmalarla da zamanın fırsat maliyeti ile mal ve hizmet için ödenen ücret arasında bir ilişkinin var olduğu bulunmuştur.

---

[77] Stahl Dale O. 'Oligopolistic Pricing with Sequential Consumer Search', The American Economic Review, 1989, Vol. 79, No. 4, https://www.jstor.org/stable/1827927?seq=1 (4 Kasım 2020), s.700-712.

[78] Saul Lach, 'Immigration and Prices', Journal of Political Economy, 2007, Vol. 115, No.4, https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=1076574 (5 Kasım 2020), s.577.

[79] Mark Aguiar, Erik Hurst, 'Life-Cycle Prices and Production', The American Economic Review, 2006, Vol.97, No.5, https://www.aeaweb.org/articles?id=10.1257/aer.97.5.1533 (9 Kasım 2020), s.1542.

Göç, söz konusu üretimde veya hizmette hangi üretim faktörünün daha yoğun kullanıldığına ve göçün her bir üretim faktörünün fiyatına olan etkisi doğrultusunda üretim maliyetine azaltabilir ya da artırabilir. Bu noktada özellikle göçün emek faktörünün fiyatı üzerindeki etkisi önem arz etmektedir. Göçmenlere arz yönlü bakılırsa; düşük ücretli ve emek yoğun bir teknoloji ile üretilen ürün veya hizmet söz konusu ise o ürünün veya hizmetin fiyatında bir düşüş gerçekleşmesi olasıdır fakat teknoloji yoğun ve orta-üst ücretli emek kullanılarak üretilen bir ürün ve hizmet söz konusu ise o ürünün veya hizmetin fiyatında yükseliş beklenilmektedir. Diğer yandan göçmenler de tüketicidir ve eğer göçmenlere talep yönlü bakılırsa; toplam talebi artıracaklardır. Göçmenlerin etkisiyle artan toplam talep, arz tarafında esnek ve hızlı bir şekilde karşılanırsa fiyatlarda bir yükselme söz konusu olmayacaktır. Özellikle yerli halkın taleplerinden daha farklı eğilimde olan ve arz tarafında hızlıca karşılanamayan göçmen talepleri fiyatları yukarı çekebilme potansiyeline sahiptir. Peki göçün, Birleşik Krallıkta fiyatlara etkisi nasıldır, bununla ilgili bazı çalışmalar;

1990-2006 yılları arasında birçok ülkede (Birleşik Krallık dahil) göç ve fiyatlar arasındaki ilişkiyi incelemiş ve göçün uluslararası göreli fiyatlar üzerinde fiyatları düşürücü etkisinin olduğunu tespit etmiştir. Göçmenlerin, istihdam içindeki payı %10 artarsa nihai ürünlerin fiyatlarında %3 düşüş beklenmektedir. Düşük vasıflı göçmenlerin işgücü piyasasındaki payında meydana gelen %10'luk bir artış, göçmen yoğun hizmetlerin fiyatlarında %2'lik bir düşüşe sebep olur. Göçmenlerin tükettiği temel gıda maddelerinin fiyatları üzerindeki toplam göçün etkisinin, göçmenlerin ürettikleri hizmetlerin fiyatları üzerindeki toplam etkisinden önemli ölçüde daha yüksek olduğunu bulunmuştur.[80]

Göçmenlerin, yerli nüfusa oranında %1'lik bir artış fiyatların %0,15 düzeyinde düşürecektir. Çalışmanın yapıldığı 1997-2007 yılları arasında tüm bölgelerde göçmen/yerli nüfus oranındaki yıllık artış ortalama %0,58 olarak gerçekleşmiştir. Bu dönemde tüm bölgelerde ve hizmetlerde ortalama fiyat artışı yıllık olarak %4,4 olarak gerçekleşmiştir. Bu

[80] Marios Zachariadis, 'Immigration and International Prices. Journal of International Economics', 87(2), https://ideas.repec.org/a/eee/inecon/v87y2012i2p298-311.html, (2 Kasım 2020), s. 298-311.

on yıllık inceleme dönemi boyunca göçmenlerin hizmetlerdeki fiyat artışını %0,87 aşağıya çekmiştir, bu da toplam fiyat atışının %2'sine tekabül etmektedir. Göç, özellikle düşük işgücünü yoğun olarak kullanan; yer ve duvar kaplama, gel al tarzı fast food dükkanları (take-away food), kuru temizleme-yıkama ve kuaförlük gibi sektörlerin fiyatlarında negatif etki yaratırken, düşük işgücünü yoğun olarak kullanmayan sektörlerde fiyat artışlarını etkilememiştir.[81]

ABD'deki göçmen fraksiyonundaki yüzde 10'luk bir artışın, ev bakımı, bahçıvanlık, çocuk bakıcılığı ve kuru temizleme gibi göçmen yoğun hizmetlerin fiyatlarında yüzde 2'lik bir düşüşe neden olduğunu belirlemiştir. Bu düşüşün sebebi olarak ise düşük vasıflı göçmen arzındaki artışın, düşük vasıflı işçiler için maaşları düşürdüğünü, bunun da göçmen yoğun sektörlerde maliyet avantajı yarattığını ve fiyatlarda bir düşüşe yol açtığını belirtmiştir.[82] Türkiye'de de TCMB tarafından Suriyeli mülteciler üzerinden benzer bir çalışma yapılmıştır. Çalışmada Suriyeli mültecilerin göçünün, Türkiye'deki mal ve hizmetlerin fiyatlarını %2,5 oranında düşürdüğü bulunmuştur. Mültecilerin kayıt dışı istihdam arzı sonrası kayıt dışı yoğun emek istihdam eden sektörlerin fiyatlarında %4 oranın düşüş gerçekleşirken bu oran kayıtlı emek istihdam eden sektörlerde sabit kalmıştır.[83] Göçün düşük emek gücünü kullanan sektörlerde, istihdam maliyetini düşürmek suretiyle ürün veya hizmetin fiyatında düşüşe neden olabilmektedir veya fiyat yükselişlerini azaltma, bir miktarını emme yetisine sahiptir.

Göçmenlerin, göç ettikleri ülkelerde konut fiyatlarına etkilerine dair yapılan çalışmalar da yine ücretler başlığı altında incelenecektir.

Yerel nüfusun %1'ine eşit bir göçmen girişi ev fiyatlarını %1,7 oranında düşürmektedir. Bu olumsuz tepkinin belirgin etmenlerinde biri yerlilerin hareketlilik

---

[81] Tommaso Frattini, 'Impact of Migration on UK Consumer Prices' https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/328006/Impact_of_migration_on_UK_consumer_prices__2014.pdf, 13 Nisan 2020, s. 4-31.

[82] Patricia Cortes, "The Effect of Low-Skilled Immigration on U.S. Prices: Evidence from CPI Data", Journal of Political Economy, 2008, Vol. 116, No. 3, https://www.jstor.org/stable/10.1086/589756?seq=1 (19 Kasım 2020), s.382.

[83] Central Bank of the Republic of Turkey, 'Immigration and Prices: Quasi-Experimental Evidence from Syrian Refugees in Turkey', 2016, https://bit.ly/38tfjKN (24 Kasım 2020), s.5.

tepkisidir. Yani yerlilerin, göçmen girişlerine tepki olarak göçmenlerin geldiği bölgeyi terk etmesi gösterilmiştir. Hareketlilik tahminleri, göçmen nüfustaki yerel nüfusun%1'ine eşit bir artışın, yerel net dış göç oranını (dış göç ve iç göç oranları arasındaki fark) %0,048 puan artırdığını göstermektedir. Yüksek göç alan bölgeler, yerel nüfusun ücret dağılımında en altta yer alan bölgelerdir. Bunu iki sebebi olabilir, birincisi; göçün, ücret dağılımın en altındaki yerliler için negatif bir etkisi söz konusudur ve göçmenlerin yoğun olduğu bölgede yerliler de daha düşük maaş alır. İkincisi ise göçmenlerin bölgeye girişi ile bölgeden ayrılan yerlilerin ücret dağılımın en üstünde yer almaktadır ve bu durum konut talebinde negatif bir gelir etkisi yaratır ve göçmenlerin kümelendiği bir bölgede konut fiyatları aşağıya çeker. Konut fiyatlarını ile düşük eğitimli göçmen arasında da bir ilişki vardır[84].

2003 ile 2010 yılları arasında 8 yıla yayılan 170 yerel otoritenin birleşik bir veri setini kullanılarak yapılan çalışmada, istihdam yoğunluğu ve sosyoekonomik özellikler dikkate alınarak alanlar dört kategoriye ayrılmıştır; düşük iş yoğunluğu yüksek vasıf, yüksek iş yoğunluğu ve yüksek vasıf, düşük iş yoğunluğu ve düşük vasıf ve yüksek iş yoğunluğu ve yüksek vasıf. Özellikle, konut fiyatlarında düşüş sadece yüksek iş yoğunluğu düşük vasıf alanlarında gerçekleşmiştir. Göçmen stoklarındaki artış, yerel konut fiyatlarında %0,8'lik bir düşüşe yol açmıştır. Göçmen düzeyinin yükselmesi, sahibi tarafından kullanılan konutların miktarın azalmasına dört kategoride de etki etmez ancak beceri seviyesi göz ardı edilerek yüksek iş yoğunluklu alanlarda, yüksek becerikli alanlarda %0,8 ve düşük vasıflı alanlarda %0,5 kiralama artışı görülmektedir. Düşük becerili alanlardaki göçmen stoklarında meydana gelen %1'lik bir artış, kira bedelsiz kullanım biçiminde yaklaşık %0,1'lik bir artışa neden olmuştur ve bu durum yüksek beceri gerektiren alanlarda görülmemektedir.[85]

2001- 2011 yılları arasında BK Tapu Sicilinden alınan emlak fiyatı verileriyle, BK nüfus sayımlarından alınan sayım verilerini kullanarak sabit ve değişken regresyon

[84] Filipina Sá, Immigration and House Prices in the UK. The Economic Journal, 125(587), https://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/ecoj.12158, 18 Ekim 2020, s. 1406-1422.

[85] Zhu, J., Brown, S., & Pryce, G. (2019). Immigration and House Prices under various Labour Market Structures in England and Wales.UrbanStudies,56(9), http://eprints.whiterose.ac.uk/130437/9/immigration_house_prices_zhu%20%281%29.pdf, 19 Ekim 2020, s. 1801-1817.

verilerinde elde edilen kanıtlara göre; Bölgesel göçte net artışın mevcut/kullanılabilir mülklerin sayısını artırdığını, emlak işlemlerinin sayısını azalttığını ve spesifikasyona bağlı olarak dağılımın alt ucundaki fiyatları ya medyana kadar düşürdüğünü ya da herhangi bir etki yaratmadığını açıklamıştır. Yerliler, göç arttıkça bölgelerin dışına taşınırlar. Göç nüfus artışına yol açmaya devam etse de mevcut göçmenler odalarını diğer göçmenlerle paylaşır, oda başına düşen kişi sayısı artar ve mevcut mülkler daha kalabalıklaşır.[86]

Göçmenler, göç ettikleri ülkelerde ve bölgelerde konut fiyatlarına farklı niteliklerde ve farklı şekillerde etki etmektedir. BK üzerine yapılan çalışmalarda ise göçün konut fiyatları üzerinde fiyatları düşürücü bir etkisinin olduğunu ortaya koymuştur. Göçmenlerin konut fiyatları üzerindeki olumsuz etkisinin göçmenlerin özellikle bir yerde kümelenmeleri sonucunda oluşmaktadır. Bu kümelenmenin sosyal ağ teorilerinden '**homophily**' kavramıyla açıklanabilir. Kavrama göre bireylerin, kendilerine benzer özelliklere (ırk, din, sosyal statü vb.) sahip kişilerle bir araya gelmek istemektedir. Bu göçmenler arasında da oldukça yaygındır ve bu durum bölgesel kümelenmeye yol açar. Bu kümelenme yerli halk tarafından hoş karşılanmamakta ve söz konusu bölgenin konut fiyatlarını belirgin bir şekilde aşağıya çekebilir. Bu noktada göçmenin eğitim seviyesi belirgin bir ölçüttür çünkü kümelenmenin eğitim seviyesi düşük olan göçmen gruplar arasında daha yaygın olduğunu da belirtmek gerekmektedir.

Tablo 9: Doğum Yerine Göre Sahip Olunan Konut Tipi Dağılımı, 2015

Ev	Birleşik Krallık Doğumlular	Yabancı Ülke Doğumlular	AB Doğumlular	Katılım Ülkesi Doğumlular	AB Dışı Doğumlular
Ev Sahibi	%68	%40	%45	%23	%44

[86] Nils Braakmann, Immigration and the Property Market: Evidence from England and Wales.47(2), https://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/1540-6229.12151, 21 Ekim 2020, s.509-533.

Tablo 10: Doğum Yerine Göre Sahip Olunan Konut Tipi Dağılımı, 2015 (Devamı)					
Özel Kiralık Konutta	%16	%42	%42	%62	%35
Sosyal Konutta	%16	%18	%14	%15	%20
Toplam	%100	%100	%100	%100	%100

Kaynak: Labour Force Survey (Workforce Survey), 1-4 quarters, 2015.

Göçmenlerin ev sahibi olma oranları BK vatandaşlarına kıyasla çok düşüktür, kiralık konutta olma oranları ise BK vatandaşlarına kıyasla çok yüksektir. BK'da yaşayan göçmenleri sadece %40'ı ev sahibi iken diğer %42'lik bir çoğunluk ise kiralık evlerde hayatlarını idame ettirmektedirler. Dikkat çeken bir nokta ise yaşamlarını sosyal konutta sürdüren bireylerin yüzdesi her iki tarafta da birbirine çok yakındır.

BK içinde en çok göçmene ev sahipliği yapan bölge 'Londra' bölgesidir. Bölge yaklaşık 3,5 milyon göçmeni barındırmaktadır. Bölge, AB üyesi olmayan göçmenlerin %40'ına, AB'li göçmenlerin ise %29'una ev sahipliği yapmaktadır.[87] Londra bölgesindeki konut fiyatlarında 2008 finansal krizi sonrası dönemde Ağustos 2009'daki %7'lik büyük düşüşten sonra en büyük ikinci düşüş 2019 yılında gerçekleşti. Mayıs 2019'da Londra bölgesindeki ev fiyatları bir önceki yılın aynı dönemine göre %4,4 oranında düştü.[88] Bölgedeki bu düşüş İngiltere'de bölgeler arasında en büyük düşüştür ve bu düşüş Londra

[87] Zovanga Kone, Briefing: Where do migrants live in the UK?', 2018The Migration Observatory, 2018, Migration Observatory at the University of Oxford, https://migrationobservatory.ox.ac.uk/wp-content/uploads/2018/12/Briefing-Where-do-migrants-live-in-the-UK-1.pdf, (1 Aralık 2020).

[88] Larry Elliott, "London House Prices Fall at Fastest Rate in 10 Years", The Guardian, 17 Temmuz 2019, **https://www.theguardian.com/money/2019/jul/17/london-house-prices-fall-at-fastest-rate-in-10-years-ons** (2 Aralık 2020).

bölgesinin en fazla göçmen barındıran bölge olması ve ‘homophily’ (kümelenme) olgusunun sonucu ile açıklanabilir.

4.2GÖÇMENLERİN KAMU HARCAMALARI ÜZERİNE ETKİSİ

Kamu hizmeti, hükümet tarafından bir kamu kurumu aracılığıyla belirli koşullara haiz bireylere doğrudan ya da hizmet sunumunun finansmanı yoluyla dolaylı olarak hizmet sağlanmasını ifade etmektedir. BK’da kamu hizmetleri; sağlık, eğitim, sosyal ve yetişkin bakımı ve ulaşım dahil olmak üzere, devlet tarafından finanse edilen geniş ve karmaşık bir dizi hizmet ve kurum anlamına gelmektedir. (Göç Danışma Komitesi, 2012). Kamu maliyesi ise vatandaşların devletle ekonomik açıdan ilişkisinin ifade etmek için kullanılmaktadır. Bu noktada devlet tarafından bireylerden çeşitli vergiler ve kesintiler yoluyla para toplayarak kamu geliri/kaynak elde edilirken, belirli koşulları taşımakta olan bireylere ise kamu hizmeti ve sosyal yardımlar yoluyla devlet tarafından kamu harcaması yapılmaktadır. Bireylerin çeşitli vergi ve kesinti yoluyla ödemiş oldukları para ile çeşitli hizmet ve sosyal yardım yoluyla aldıkları faydanın değerlendirilmesi ‘net mali katkı’ üzerinden yapılmaktadır. BK’da göçmenler üzerinden ‘net mali katkı’ sorunu birçok kez gündeme gelmiştir. Göçün net mali etkisi, tipik olarak, vergiler ile göçmenlerin kamu maliyesine yaptıkları diğer katkılar ve aldıkları kamu yararları ve hizmetlerinin maliyetleri arasındaki fark olarak değerlendirilmektedir.

Göçmen karşıtları tarafından, göçmenlerin ücretlere ve yerlilerin istihdamı üzerinden olası etkisi sık sık tartışma konusu olmuştur. Konu göçmen karşıtı siyasi partiler vasıtasıyla siyasi arenada da yer almıştır. Göçmenlerin ekonomik etkileri söz konusu olduğunda ücretler, istihdam ve kamu maliyesi en çok ses getiren konulardır. Bazı Avrupa ülkelerinde yapılan çalışmalar göstermiştir ki; göçmenlere yönelik ekonomik anlamdaki

düşmanlığının sebebi göçmenlerin işgücü piyasasındaki olası etkilerinin yanı sıra kamu maliyesi üzerindeki etkilerden de kaynakladığını göstermiştir.[89]

Literatürde göçmenlerin (ekonomi üzerindeki) mali etkileri değerlendiren iki temel yaklaşım vardır, bunlardan birisi statik analiz diğeri ise dinamik analizdir. Statik analiz göçmenlerin (veya herhangi bir değerlendirme grubunun) kamu maliyesine katkısını ve göçmenlere yapılan yardım/hizmet harcamalarını değerlendiren nitelikte olup genellikle belirli bir vergi dönemini kapsamaktadır. Dinamik analiz ise daha kapsamlı bir boyutta yapılan çalışmalarda kullanılmaktadır. Dinamik analiz birleşik maliyetler ve çok uzun zaman dilimlerinin içerebilir. Dinamik analizde göçmenlerin kamu katkılarının ve göçmenlere yapılan kamu harcamalarının belirli bir vergi yılları içinde analizinden ziyade göçmenlerin ve dahil edilmesi durumunda soylarından gelen ikinci hatta üçüncü kuşak göçmenlerin de tahminen yapacakları kamu katkıların ve kendilerine yapılacak olan kamu harcamalarının net bugünkü değeri bulunur. Böylece gelecekte ne tür ve ne sayıda göçmenlerin ülke üzerindeki nasıl bir net mali etkisi olacağına dair öngörülerde bulunmaktadır. Kısacası geleceğe yönelik kullanım amacıyla, kamu maliyesinde ve politikalarında stratejiler geliştirmek için yapılması gereken dinamik analizli çalışmalar iken kamu maliyesinin bir anlık güncel veya geçmişe yönelik durumunu görebilmek için yapılması gereken statik analizli çalışmalardır.[90]

Göçmenlerin net mali katkısına dair yapılan çalışmalar, 2000'li yılların başından itibaren daha hızlı bir büyüme yakalayan dünya göçmen stoku ile ivme kazanmıştır. BK'da 1999-2000 döneminde göçmenlerin vergilere 31,2 milyar £ katkıda bulunduğunu buna karşın 28,2 milyar £ kamu hizmetlerinden faydalandığını belirtilmiştir. Göçmenlerin net mali

[89] Boeri, T., 2010, Immigration to the Land of Redistribution, Economica, Dustmann, C. and I. Preston, 2006, Is Immigration Good or Bad for the Economy? Analysis of Attitudinal Responses, Research in Labor Economics, Dustmann, C. and I. Preston, 2007, Raial and Economic Factors in Attitudes to Immigration, Berkekely Electronic Journal of Economic Analysis and Policy 7.

[90] The National Academy of Sciences, Engineering and Medicine 'The Economic and Fiscal Consequences of Immigration' Washington: 2017, https://www.nap.edu/catalog/23550/the-economic-and-fiscal-consequences-of-immigration (3 Aralık 2020), s.7-8.

katkısının ise yaklaşık 2,5 milyar £ olduğu saptanmıştır. 1999-2000 dönemi için göçmenlerin net mali katkısı %10'un biraz altında kalırken bu yerliler için %5 olarak gerçekleşmiştir.[91]

Göçmenler, 2003/2004 dönemi için devletin vergi gelirlerinin %10'nu, kamu harcamalarının ise %9,1'ini oluşturmuştur. 2003-2004 döneminde göçmenlerden elde edilen vergiler %22'lik bir artışla 41,2 milyar sterline çıkmıştır. Aynı dönemde yerliler için vergi artışındaki oran ise %6'da kalmıştır. 2003-2004 döneminde ise yıllık net mali etki göçmenler için 0.99, yerliler için 0,88 olarak gerçekleşmiştir. 1999/2000 döneminde göçmen başına net mali katkı 381 sterlin iken yerli nüfus için kişi başına 70 sterlindir.[92]

2001-2011 yılları arasında (2000 ve sonrası gelen göçmenler) A10 ülkelerinden gelen göçmenlerin ne mali katkısı 5 milyar £, A10 ülkelerin dışında diğer AEA ülkelerinden gelen göçmenlerin net mali katkısı 15 milyar £, AEA dışından gelen göçmenlerin 5 milyar £ pozitif net mali katkıda bulunurken bu süreçte yerliler 616 milyar £ negatif net katkıda bulunmuştur. 2008 finansal krizini kapsayan 2007-2011 yıllarında bile A10 ülkelerinden gelen göçmenler 2 milyar £, diğer AEA ülkelerinden gelen göçmenler 8,6 milyar £ pozitif net katkıda bulunmuştur. 2000 sonrası gelen göçmenlerin genel olarak %17, aynı yaş aralığındaki yerlilerle karşılaştırıldığında ise %15,5 oranında çok daha az kamu hizmetlerinden ve vergi kredisinden faydalanmaktadır.[93]

2013-14 vergi yılı için (6 Nisan 2013-5 Nisan 2014), yakın zamanda gelen AEA vatandaşlarının 566 milyon £ değerinde aldıkları vergi kredisi veya Çocuk Yardımı miktarını karşın 3,11 milyar £ gelir vergisi ve Ulusal Sigorta Katkısına (NIC) ödeme yapmıştır. 6 Nisan

[91] Ceri Gott, Karl Johnston , The Migrant Population in the UK: Fiscal Effects, 9 Kasım 2020, s. 11-16.
[92] Danny Sriskandarajah, Laurence Cooley, Howard Reed, Paying Their Way: The Fiscal Contribution of Immigrants in the UK.Institute forPublicPolicyResearch,https://www.ippr.org/files/images/media/files/publication/2011/05/Paying% 20Their %20Way_1352.pdf, 18 Mart 2020, s. 1-15.
[93] Christian Dustmann, & Tommaso Frattini. (2014). The Fiscal Effects of Immigration to the UK. 124(580), https://onlinelibrary.wiley.com/toc/14680297/2014/124/580, 14 Kasım 2020, s. 593-643.

2013-5 Nisan 2014 döneminde AEA göçmenleri BK kamu maliyesine 2,54 milyar £ net mali katkı yapmıştır.[94]

2016 yılında yapılan çalışmada ise net borçlanma ve net borcun GSYİH'ya oranı, merkezi, yüksek ve düşük net göç olarak alternatif göç senaryoları ile değerlendirilmiştir. Merkezi tahmin senaryosunda net göç 2021'de 185 bin, Yüksek göç senaryosunda 2021'de net göç 265 bin, düşük göç senaryosunda ise 2021 yılı net göç 105 bin olarak değerlendirilmiştir. OBR'nin tahminlerine göre 2020-2021 yıllarında hükümet bütçe fazlası elde edecek ve bu fazlalık yüksek net göç senaryosunda 16,9 milyar £ olarak gerçekleşirken, düşük göç senaryosunda ise 5,2 milyar £ ile çok daha düşük bir bütçe fazlalığı tahmin edilmiştir. [95]

Tablo 11: Alternatif Net Göç Senaryoları Altında Mali Toplamların OBR Tahmini Sonuçları

Sonuç	2015-16	2016-17	2017-18	2018-19	2019-20	2020-21
	Merkezi Tahmin					
Net borçlanma (milyar £)	72.2	55.5	38.8	21.4	-10.4	-11
Net borç (%GSYİH)	83.7	82.6	81.3	79.9	77.2	74.7
	Yüksek Net Göç					
Net borçlanma (milyar £)	72.2	54.7	36.9	18.4	-14.8	-16.9
Net borç (%GSYİH)	83.7	82.5	81	79.3	76.2	73.3

[94] HM Revenue and Customs. (2016). Statistics on recently arrived non-UK EEA nationals subject to income tax and National Insurance contributions or receiving HMRC administered benefits. https://bit.ly/3GyUDBi, 7 Mayıs 2020.

[95] Vargas-Silva, C, The Fiscal Impact of Immigration in the UK. The Migration Observatory,https://migrationobservatory.ox.ac.uk/wp-content/uploads/2020/11/Briefing-The-Fiscal-Impact-of-Immigration-in-the-UK.pdf, 13 Kasım 2020, s. 1-8.

Tablo 12: Alternatif Net Göç Senaryoları Altında Mali Toplamların OBR Tahmini Sonuçları (Devamı)

	Düşük Net Göç					
Net borçlanma (milyar £)	72.2	56.3	40.6	24.5	-6.1	-5.2
Net borç (%GSYİH)	83.7	83	40.6	80.8	78.3	76.1

Kaynak: OBR, 2016

2016/2017 döneminde AEA vatandaşları Gelir Vergisi olarak 11,7 milyar £ ve Ulusal Sigorta Katkıları olarak 9,6 milyar £ olmak üzere toplam 21,3 milyar £ ödedi. Aynı dönemde AEA vatandaşları 2 milyar £ vergi kredisi ve 1 milyar £ Çocuk Ödeneği ile toplam 3 milyar £ ödenek aldı. AEA ülkeleri dışındaki vatandaşlar 11,8 milyar £ Gelir Vergisi ve 8,3 milyar £ Ulusal Sigorta Katkıları ödeyerek toplamda 20,1 milyar £ öderken 3,2 milyar £ vergi kredisi ve 1 milyar £ Çocuk Ödeneğinden toplam 4,3 milyar £ ödenek aldı. AEA göçmenleri 18,3 milyar £, AEA dışındaki göçmenler ise 15,8 milyar £ net mali katkı gerçekleşmiştir.[96]

[96] HM Revenue and Customs. (2019). Income Tax , National Insurance Contributions , Tax Credits and Child Benefit StatisticsforNon-UKNationals, https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/856984/Income_Tax_NICs_tax_credits_and_Child_Benefit_statistics_for_non-UK_nationals_2016-2017.pdf, 6 Mayıs 2020, s. 1-36.

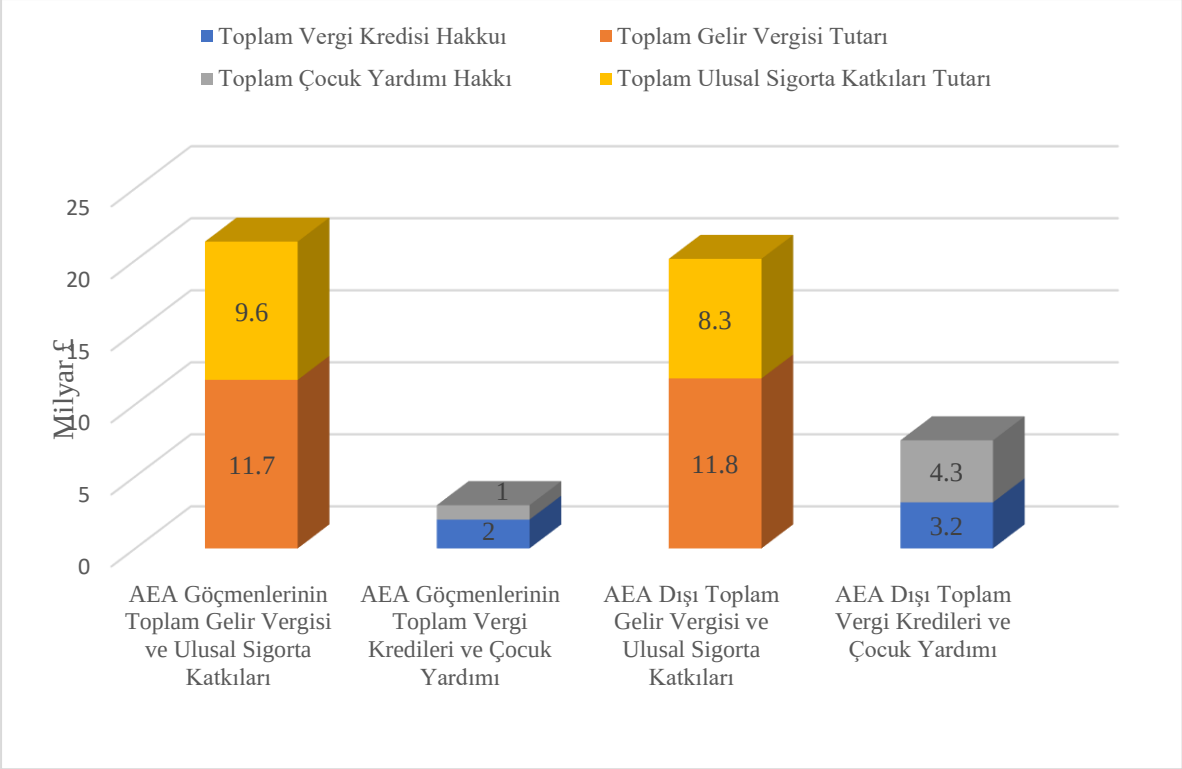

Şekil 15: 2016-2017 Döneminde Birleşik Krallık Vatandaşı Olmayanlar İçin Gelir Vergisi, Ulusal Sigorta Katkıları, Vergi Kredileri ve Çocuk Yardımı Ödemeleri (Milyar Sterlin)

Kaynak: Income Tax, National Insurance Contributions, Tax Credits and Child Benefit Statistics for Non-UK Nationals, HM Revenue and Customs KAI Benefits and Credits, 2019. https://bit.ly/3mTpUDY (3 Kasım 2020).

2016-17 dönemi için yapılan çalışmaya göre, AEA'dan gelen yetişkin ortalama bir göçmen, BK'da ortalama yetişkin bir bireyden yaklaşık 2,300 £ daha fazla mali katkı yaparken AEA dışından gelen göçmen BK'daki ortalama bir yetişkinden 800£ daha az katkıda bulunmuştur. AEA'ya göre de göçmenler OMS (Older Member States- 2004 öncesi birliğe katılan eski üye devletler) ve NMS (New Member States- 2004 sonrası birliğe katılan yeni üye devletler) olmak üzere iki gruba ayrılmıştır. OMS göçmenleri, kamu maliyesine

2016-17'de ortalama bir yetişkinden yaklaşık 3,700 £ daha fazla katkıda bulunurken, NMS göçmenleri ulusal ortalamanın sadece1,000 £ üzerindeydi.[97]

Şekil 16: Ortalama Bir Bireye Göre Birleşik Krallık'taki Her Bir Göçmenin ve Yerlinin Ortalama Net Mali Katkısı, 2016-2017 (Sorumlu Yetişkin Başına Sterlin)

Kaynak: The Fiscal Impact of Immigration on the UK, Oxford Economics, 2018. https://bit.ly/3rmuy0D (17 Kasım 2020).

AEA göçmenlerinin belirgin pozitif mali katkısı sebebi, kısmen yüksek gelir vergisi ve ulusal sigorta katkı payları (NIC'ler) ile açıklanmaktadır. OMS göçmenleri, ortalama NMS göçmenine göre gelir vergisi ve ulusal sigorta katkılarında (NIC'lerde) yaklaşık yüzde 50 daha fazla, AEA dışı göçmenler ve yerlilerden ise yaklaşık yüzde 30 daha fazla mali katkı sağlamaktadır.

2016 yılında gelen (515 bin) göçmenler (AEA ve AEA dışı) BK'nın kamu maliyesine ömür boyu net 26,9 milyar £ değerinde net katkı sağlayacağı tahmin edilmiştir. [98]

[97] Oxford Economics. (2018). The Fiscal Impact of Immigration on the UK. Londra, 9 Kasım 2020, s. 1-59.

[98] Oxford Economics, a.g.e., s.22.

2016/17 mali döneminde BK yaklaşık 46 milyar £ bütçe açığı verdi. Bütçe açığının en belirgin sebebi ise yerli İngilizlerdir. Yerliler, 2016/17 mali döneminde 41,4 milyar £ kamunun borçlanmasına sebep olurken AEA dışından gelen göçmenlerin ise 9 milyar £ kamu borcuna katkısı olduğu bulunmuştur. Bu dönemde eski AEA üyesi devletlerden (EEA-Older Member States) gelen göçmenler 4,4 milyar £, yeni AEA üyesi devletlerden gelen göçmenler ise 0,3 milyar £ kamu borcunu azaltmıştır. [99]

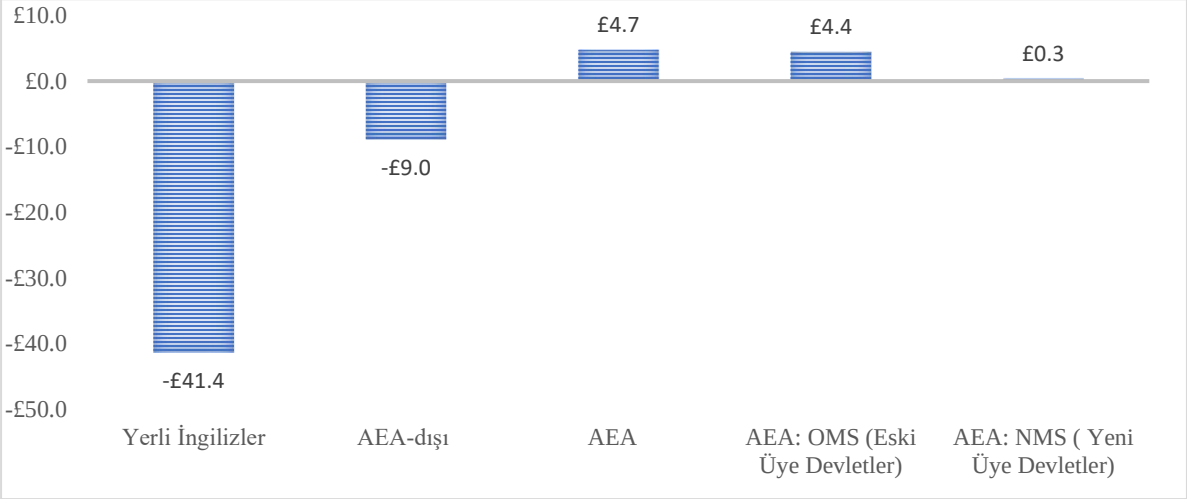

Şekil 17: Kamu Kesiminin Net Borçlanmasına Bireyin Kökeni Bazında Katkısı, 2016-2017

Kaynak: The Fiscal Impact of Immigration on the UK, Oxford Economics, 2018. https://bit.ly/3rmuy0D (17 Kasım 20202).

BK'da özellikle son otuz yıl içinde giderek artan bir göçmen nüfusu ortaya çıkmıştır ve bununla beraber göçmenlerin kamu maliyesi üzerine etkileri özellikle 2005 yılından sonra yapılmaya başlanan geliştirilmiş ve genişletilmiş detaylı analizler üzerinden tartışılmaktadır. Göçmenlerin mali etkilerinin daha çok gündeme gelmesi ve üzerine daha fazla çalışılmaya başlanması en temel sebeplerinden biri AB'nin 2004 yılındaki genişleme politikasının neticesinde AB'ye on yeni üye devletin katılımı olmuştur.

[99] Oxford Economics a.g.e., s.22-23.

BK'da göçmenlerin kamu maliyesi üzerine etkisini hakkında 2005 öncesi yapılan çalışmaların nispeten daha yüzeysel ve statik bir çerçeve içerdiği görülmektedir, sonrasındaki süreçte çalışmalar dinamik temelli, kapsamlı ve geleceğe yönelik perspektifler de sunan çalışmalar yapılmıştır. 2005 sonrası yapılan çalışmalarda önceki çalışmaların aksine göçmenleri sınıflandırmışlardır. Burada iki tür sınıflandırma dikkat çekmektedir, birincisi; göçmenlerin geliş ülkelerine göre AEA, AEA dışı ve BK'ya geliş tarihine göre 2000 yılı öncesi gelenler ve sonrası gelenler olarak sınıflandırmalar yapılmıştır. Bu konuda çalışmaların birçoğunun ortak sonucu olarak göçmenlerin BK'ya net mali katkısının pozitiftir olduğu belirtilmektedir.

Genel olarak son gelen göçmenlerin öncekilere kıyasla BK kamu maliyesine daha olumlu etkileri olduğu belirtilmektedir. Göçmenlerin geliş ülkesi ve tarihinden bağımsız olarak kamu maliyesi üzerinde yerlilere kıyasla daha olumlu bir etkisi bulunmaktadır.

Yerlilerin mali katkısının negatif olmasının belirgin sebeplerinden biri sosyal bakım harcamalarının büyük yer kaplamasıdır. Yerli nüfusun yaş ortalaması göçmenlere kıyasla daha yüksektir ve bu da sosyal bakım harcamalarına daha çok ihtiyaç duydukları anlamına gelmektedir.

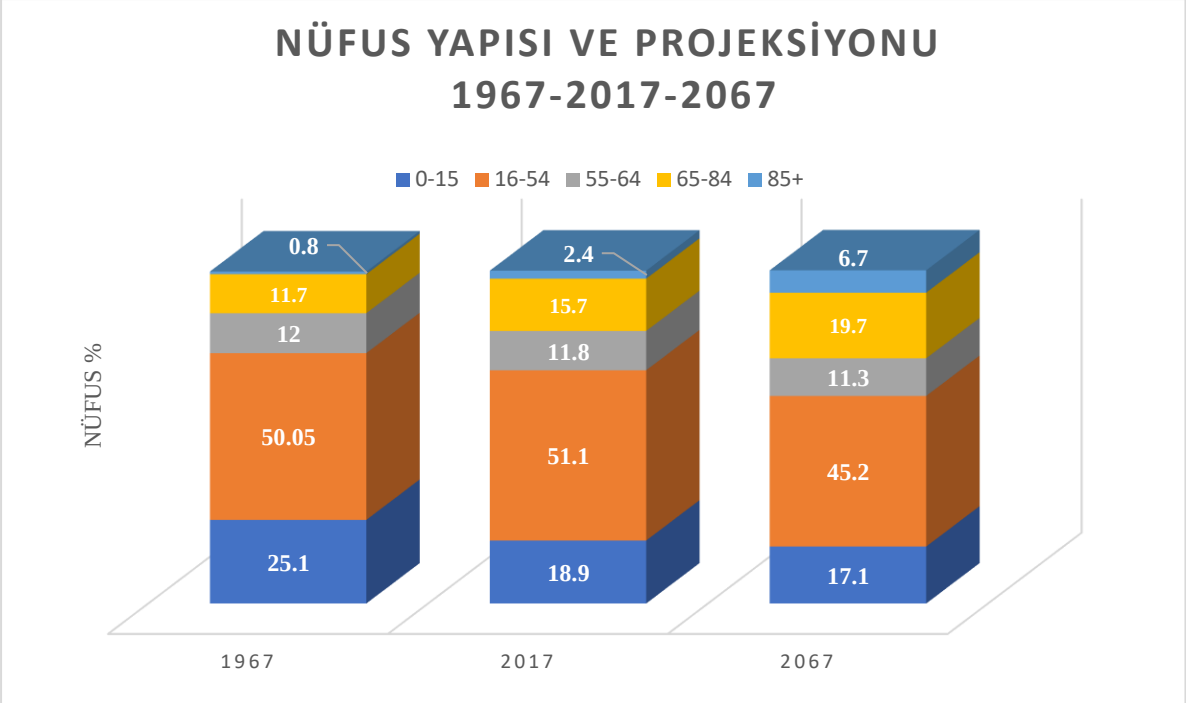

Şekil 18: Birleşik Krallık Nüfus Yapısı ve Projeksiyonu (1967-2017-2067)

Kaynak: Fiscal Sustainability Report, Office for Budget Responsibility, July 2018.* https://obr.uk/fsr/fiscal-sustainability-report-july-2018/ (1 Aralık 2020). (ONS, National Population Projections: 2016-based Statistical Bulletin, October 2017.

Nüfus projeksiyonları 2017 yılında nüfusun %18,1'ini oluşturan 65 yaş ve üstü bireylerin 2067 yılına gelindiğinden nüfusun %26,4'ünü oluşturacağını tahmin etmektedir. Bunun neticesi olarak yaşlılık bağımlılık oranının (yaşlı nüfusun çalışma çağındaki nüfusa oranı) artacağı bilinmektedir. Nüfus yaşlandıkça sağlık harcamaları artacaktır. Sağlık harcamaları, nüfus yaşlandıkça ve demografik olmayan maliyet baskıları arttıkça 2022-2023'te GSYİH'nın %7,6'sından 2067-2068'de GSYİH'nın %13,8'e ve yetişkin sosyal bakım maliyetinin ise 2022-2023'te GSYİH'nın %1,3'ünden 2067-2068'de %1,9'a yükseleceği

tahmin edilmektedir.[100] Yerlilerin ilerleyen süreçlerde de net mali katkısı katlanarak negatif olmaya devam edecektir.

Bu doğrultuda BK'nın, daha da yükselecek olan yaşlılık bağımlılık oranı sebebi ile hem işgücü sektöründe olası bir emek arzı kıtlığı ile karşılaşmamak hem de yerlilerin kamu maliyesi üzerindeki net negatif etkilerinin bir kısmını elemine etmek adına göçmenlere ve göçmenlerin net mali katkısına ihtiyacı vardır.

4.3GÖÇMENLERİN ÜCRET VE GAYRİSAFİ YURTİÇİ HASILA'YA ETKİSİ

Göçmenlerin GSYİH, kişi başı GSYİH ve ücretlere etkisi BK'da önemli bir konudur. Özellikle yerlilerin ücretlerini düşürdüklerine dair görüş göçmen karşıtlarının önemli bir argümanıdır. Göçmenlerin, yerli işçilerin kazançlarını düşürebileceğine dair düşünce göçmenlerin BK'daki toplam işgücü arzını artırdığı fikrine dayanmaktadır, bu durumun hem BK doğumlu yerlileri hem de göçmen işçileri etkileyerek ücret seviyelerinde bir düşüşe yol açtığı savunulmaktadır. Yerliler içinde oldukça büyük bir kesim, göçmenlerin işlerini aldıkları ve/veya daha ucuza çalışmayı kabul ettikleri için ücretlerinde düşüşe neden oldukları düşünmektedir. Öncelikle söz konusu bu endişeyi daha somut ifade gerekirse; 2010 yılında yapılan bir anket çalışmasına göre İngilizlerin %58'i göçmenlerin işlerini almakta olduğunu ve %52'si de göçmenlerin ücretleri düşürdüğünü söylemiştir. Anket sonuçlarına göre BK, AB içinde belirgin bir şekilde ayrışmakla beraber ABD ile çok benzer sonuçlar elde etmiştir.

[100] Office for Budget Responsibility, **Fiscal Sustainability Report**, 2018, https://obr.uk/fsr/fiscal-sustainability-report-july-2018/ (1 Aralık 2020), s.10.

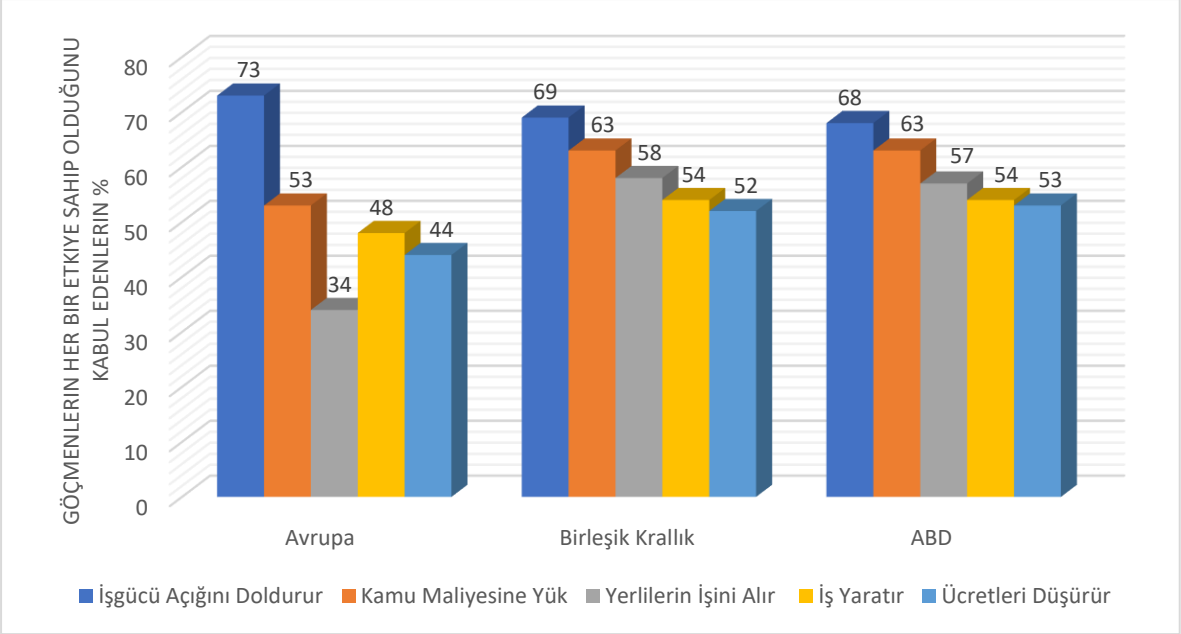

Şekil 19: Yerlilerin İşgücü Piyasasındaki Göçmenlerle Rekabetine Yönelik Farklı Görüşler

Kaynak: Transatlantic Trends: Immigration, The German Marshall Fund of the United States (GMF), 2011. https://bit.ly/38Pnz9t (17 Ocak 2021).

Literatürde hem Brexit öncesi hem de Brexit sonrası göçmenlerin GSYİH'ya, kişi başı GSYİH'ya ve ücrete etkileri üzerine yapılan çalışmalar bulunmaktadır. Bu çalışmaların birçoğunda farklı ekonomik modelleme yöntemleri kullanılmıştır. Özellikle Brexit ile beraber AB'de kalma, AB'den ayrılma ve/veya DTÖ modeli, İsviçre modeli, Norveç modeli ve STA modeli başta olmak üzere birçok AB'den ayrılma modeli ve senaryosu üstünde durulmuş, kısa ve uzun vadeli etkileri analiz edilmiştir.

Konu ile ilgili ilk analizlerden biri 2009 yılında yapılmıştır. 'BK'da, çalışma çağındaki nüfus içinde göçmenlerin payındaki %1 puanlık bir artışın ücretleri yaklaşık %0,3 oranında azaltacağı öne sürmüştür. Örnek olarak; saat başı 6 sterlin bir ücretle (o dönem için asgari ücretinin hemen üstünde) haftada 40 saat çalışan birinin, göçmenlerin payındaki %1

puanlık olası bir artış sonrası, haftalık brüt ücretinin yaklaşık 70 peni (cent) azalacağını varsayılmaktadır. [101]

Göç Danışma Kurulu (Migration Advisory Committee) ise göçmenlerin etkilerini AB içinde gerçekleşen genişlemeler çerçevesinde incelemiştir. AB-8 katılımından sonra BK GSYİH'sı %1,2 oranında artarken, kişi başına GSYİH sadece yüzde 0,2 oranında artmıştır. (2004-2009 döneminde kişi başına yaklaşık 50 £.) 2007-2009 yılları arasında Bulgaristan ve Romanya'nın katılımı ile beraber BK'nın GSYİH'sı %0,2 oranında artarken kişi başına GSYİH'deki artış belirgin bir şekilde sıfırdı. EU8 katılımından sonra en büyük toplam GSYİH kazancı %3 İrlanda'da gerçekleşirken ancak kişi başına GSYİH etkisi burada da sıfırdı. Kısacası Merkezi ve Doğu Avrupa'dan (CEE) gelen göçmenler, BK GSYİH'na olumlu katkı sağlarken kişi başı GSYİH üzerinde belirgin bir etki yaratmadığı belirtmiştir.[102]

Göçmenler yarı vasıflı/vasıfsız hizmet sektöründe çalışan (bakım evlerinde, barlarda, restoranlarda, temizlik alanlarında vb.) göçmenlerin oranında %10'luk bir artış ücretlerde bu sektörlerdeki %1,88'lik bir azalmaya neden olmaktadır. En belirgin yarı vasıflı ve vasıfsız sektörlerde çalışanların ücretleri üzerinde etki yaratmaktadır.[103]

2065'e kadar AB'den ayrılma senaryosu altında GSYİH ile kişi başı GSYİH, AB'de kalma senaryosuna kıyasla sırasıyla %9 ve %1 daha küçüktür. Net ücret ise yine ayrılma senaryosunda 2065'e kadar kalma senaryosuna kıyasla %2 daha küçük belirtilmiştir. Net göçteki önemli düşüşün ekonomi üzerinde önemli negatif etkisi bulunduğunu belirtmiştir. [104]

---

[101] Howard Reed., Maria Latorre, The Economic Impacts of Migration on the UK Labour Market. Institute for Public Policy Research http://adapt.it/adapt-indice-a-z/wp-content/uploads/2014/05/reed_latorre_2012.pdf, 11 Kasım 2020s. 1-38.

[102] Migration Advisory Committee, Migrants in Low-Skilled Work: The growth of EU and non-EU labour in low-skilled jobs and its impact on the UK. Londra. https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/333084/MAC-_Migrants_in_low-skilled_work_Summary_2014.pdf, 17 Mart 2020, s. 1-45.

[103] Stephen Nickell, Jumana Saleheen,, The Impact of Immigration on Occupational Wages: Evidence from Britain. Londra: Bank of England, 20 Aralık 2019, s. 1-44.

[104] Katerina Lisenkova., & Miguel Sanchez Martinez, The Long-Term Macroeconomic Effects of Lower Migration to The UK. Londra: National Institute of Economic and Social Research, NIESR DiscussionPaperNo.460. https://www.niesr.ac.uk/sites/default/filespublicatio ns/dp460.pdf, 22 Aralık 2019, s. 1-38.

BK ekonomisine üzerine tahminlerini STA (Serbest Ticaret Anlaşması) ve DTÖ (Dünya Ticaret Örgütü) olmak üzere iki farklı senaryo altında yapmıştır ve tahminlerine göre, 2025 yılında BK GSYİH'nın STA ve DTÖ senaryoları altında AB'de kalma durumuna kıyasla sırasıyla %1,1 ve %4,1 oranında daha düşük olacağını belirtmiştir. Eğer AB'den ayrılma gerçekleşirse 2030'da toplam BK GSYİH'sının, STA senaryosuna göre %5,5, DTÖ senaryosuna göre ise %3,5 daha düşük olmasıyla sonuçlanabileceğini tahmin etmektedir. 2030 yılında Kişi Başı GSYİH'da iki farklı senaryoda sırasıyla %5,4 ve %2,7 düşüş beklenmektedir. [105]

Tablo 13: STA VE DTÖ Senaryosu Altında GSYİH Tahminleri

	STA Senaryosu			**DTÖ Senaryosu**		
	2020	**2025**	**2030**	**2020**	**2025**	**2030**
Toplam GSYİH Etkisi	-3.1%	-1.1%	-5.5%	-5.5%	-4.1%	-3.5%
Göçün GSYİH Etkideki Payı	-0.8%	-0.8%	-1.3%	-1.3%	-1.6%	-1.6%
Kişi Başı GSYİH Etkisi	-3.0%	-0.8%	-5.4%	-5.4%	-3.6%	-2.7%

Kaynak: Leaving the EU: Implications for The UK Economy, Pwc, 2016. https://www.pwc.co.uk/economic-services/assets/leaving-the-eu-implications-for-the-uk-economy.pdf (14 Aralık 2020).

2025 yılı için hane halkı başına gelirde ise STA senaryosu altında 600£ azalış beklenirken DTÖ (WTO) senaryosu altında 2500£ bir azalış beklenilmektedir.

[105] PricewaterhouseCoopers, Leaving the EU: Implications for The UK Economy. PricewaterhouseCoopers. https://www.pwc.co.uk/economic-services/assets/leaving-the-eu-implications-for-the-uk-economy.pdf, 25 Mart 2020, s. 70-76.

Tablo 14: STA VE DTÖ Senaryosu Altında Hane Başına GSYİH Etkisi Dair Beklentiler

	2020	**2025**	**2030**
STA Senaryosu	-2100£	-600£	-600£
DTÖ Senaryosu	-3700£	-2500£	-1800£

Kaynak: Leaving the EU: Implications for The UK Economy, Pwc, 2016. https://www.pwc.co.uk/economic-services/assets/leaving-the-eu-implications-for-the-uk-economy.pdf (14 Aralık 2020).

Göçün özellikle yarı vasıflı ve vasıfsız sektörlerde ücretlere olumsuz etki yaptığını belirtilmiştir. Göçmenlerin yerli çalışma çağı nüfusu içindeki payının %1 yükselmesi en düşük ücretli çalışanların %5'inin ücretinde %0,6 azalışa neden olduğu belirtilmiştir. Ayrıca göçmen akışında %1'lik bir yükselişin medyan ücrette %0,7'lik bir yükselişe ve en yüksek ücretle çalışanların %10'nunun ücretlerinde %0,5 yükselişe neden olacağı bulunmuştur. [106]

2030 yılında BK GSYİH'sının, AB'nde kaldığı temel tahminden %1,5 ile %3,7 daha düşük olacağını öngörmektedir. Reel Tüketici Ücretinde ise %2,2 ile %6,3 arasında bir düşüş olacağı beklenmektedir. [107]

Tablo 15: Norveç, İsviçre ve DTÖ Senaryosu Altında GSYİH ve Reel Tüketici Ücretleri Tahminleri

		2020		**2025**		**2030**	
	MODEL	**İYİMSER**	**KÖTÜMSER**	**İYİMSER**	**KÖTÜMSER**	**İYİMSER**	**KÖTÜMSER**
GSYİH	NORVEÇ	–1.7	-2.1	-1.6	-2.1	-1.5	-2.1

[106] PricewaterhouseCoopers, a.g.e., s. 70-76.
[107] Monique Ebell, James Warren, The Long-Term Economic Impact of Leaving the EU. NationalInstituteEconomicReview236https://journals.sagepub.com/doi/full/10.1177/002795011623600115, 26 Mart 2020, s. 121-138.

Tablo 16: Norveç, İsviçre ve DTÖ Senaryosu Altında GSYİH ve Reel Tüketici Ücretleri Tahminleri (Devamı)

	İSVİÇRE	-1.9	–2.2	–1.9	–2.3	-1.9	-2.3
	DTÖ	-2.5	-3.3	-2.6	-3.4	-2.7	-3.7
Reel Tüketici Ücreti	NORVEÇ	-1.8	-2.7	-2.1	-3.1	-2.2	-3.2
	İSVİÇRE	-2.3	-2.9	-2.8	-3.5	-3.1	-3.8
	DTÖ	–3.5	–4.9	–4.2	–5.8	–4.6	–6.3

Kaynak: The Long-Term Economic Impact of Leaving the EU, National Institute Economic Review,2016.https://www.niesr.ac.uk/sites/default/files/publications/National%20Institute%20Economic%20Review-2016-Ebell-121-38.pdf (16 Aralık 2020).

Merkezi senaryoya göre 2020 yılında GSYİH %0,63 ile %1,19 arasında, kişi başı GSYİH ise %0,22 ile %0,78 arasında azalması öngörülmüştür.[108]

Tablo 17: İki Farklı Model Altında GSYİH, Kişi Başı GSYİH ve Ücretlere Etkisinin Tahmini

		2030		
	SENARYO	**GSYİH (%)**	**KİŞİ BAŞI GSYİH (%)**	**ÜCRETLER (%)**
MODEL 1	Merkezi	-2.73	-0.92	0.51
	Uç	-4.35	-1.53	0.82
MODEL 2	Merkezi	-5.19	-3.38	0.51
	Uç	-8.18	-5.36	0.82

[108] Jonathan Portes, Forte Giuseppe. (2017). The Economic Impact of Brexit-Induced Reductions in Migration. Oxford Review of Economic Policy, s.38-41.

Kaynak: The Economic Impact of Brexit-Induced Reductions in Migration, Oxford Review of Economic Policy, 2017. https://bit.ly/34DBgpn (17 Aralık 2020).

Göçmenler, ücret dağılımın alt kısmında yer alan çalışanların ücretlerini olumsuz etkilerken, üst kısmında yer alan çalışanların ücretlerini olumlu etkilemektedir. AB doğumlu çalışma çağındaki nüfus oranında %1 puanlık bir artış için olası etkileri tabloda belirtilmiştir.[109]

Tablo 18: Göçmelerin Yerlilerin Ücretlerine Etkisi (% Elde Edilen Kazanç Bazında Yüzdelik Dilim Olarak)

Kazanılan Ücretin Yer Aldığı Dilim	Tüm	AB
%5'lik Dilim	-0.287	-0.780
%10'luk Dilim	-0.252	-0.780
%25'lik Dilim	-0.045	-0.233
%50'lik Dilim	0.122	0.236
%75'lik Dilim	0.154	0.322
%90'lık Dilim	0.274	0.656
%95'lik Dilim	0.211	0.469

Kaynak: EEA Migration in The UK: Final Report, Migration Advisory Committee, 2018. https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/741926/Final_EEA_report.PDF (17 Aralık 2020).

AB doğumlu çalışma çağındaki nüfus oranında %1 puanlık bir artış yerlilerin ücretlerinde yüzde 5'lik dilim için %0,8'lik, yüzde 10'luk dilim için %0,7 ve yüzde 25'lik dilim için %0,2 bir azalma meydana getirirken, yüzde 50'lik dilim için %0,2 yüzde 75'lik dilim için %0,3 artış ve sırasıyla 90. ve 95. yüzdelik dilimlerde %0,7 ve %0,5 artış meydana getirmiştir.[110]

[109] Migration Advisory Committee, EEA Migration in The UK: Final Report. Londra. https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/741926/Final_EEA_report.PDF, 15 Haziran 2020, s. 31-32.
[110] Migration Advisory Committee, a.g.e. s. 31-32.

BK eğer en kısıtlayıcı olan (Tüm AB göçmenleri) politikayı uygularsa GSYİH'sı %4,71 azalır (113,690,41 milyon $) Göçteki kısıtlamalar işgücü arzında azalmaya ve sonuç olarak da GSYİH'de bir düşüşe yol açacağı varsayılmaktadır. Emek daha az bol hale gelmesi sebebiyle, 'Tüm AB göçmenleri' senaryosunda ücretler %2,50 artacaktır. Önemli sayıda işçinin BK'dan ayrılması ile beraber refah kaybı yaşanacaktır. [111]

Tablo 19: Tüm AB Göçmenleri ve OECD Modelleri Bağlamında GSYİH, Refah ve Ücretler Temelli Kötümser, Merkezi ve İyimser Senaryolar

	Tüm AB Göçmenleri		***OECD Kötümser***	
	Birleşik Krallık	**AB**	**Birleşik Krallık**	**AB**
GSYİH	−4.71	−0.003	−0.17	−0.0001
Refah (milyar $)	−114112.41	−1950.17	−4116.89	−71.31
Refah (%GSYİH)	−4.63	−0.0001	−0.17	−0.0005
Ücretler	2.44	−0.045	0.09	−0.002
	Net Göçmen		**OECD Merkezi**	
	Birleşik Krallık	**AB**	**Birleşik Krallık**	**AB**
GSYİH	−2.50	0.36	−0.13	−0.0001
Refah (milyar $)	−60278.02	54209.08	−3049.89	−52.82

[111] Gabriela Ortiz Valverde, Maria Latorre, The Economic Impact of Potential Migration Policies in The UK After Brexit. Contemporary Social Science Journal, 14(2), https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/21582041.2018.1558278, 7 Haziran 2020, s. 208-225.

Tablo 16: Tüm AB Göçmenleri ve OECD Modelleri Bağlamında GSYİH, Refah ve Ücretler Temelli Kötümser, Merkezi ve İyimser Senaryolar (Tablonun devamı)

Refah (%GSYİH)	−2.45	0.36	−0.12	−0.0003
Ücretler	1.31	−0.22	0.06	−0.001
	5 Yıllık Politika		**OECD İyimser**	
	Birleşik Krallık	**AB**	**Birleşik Krallık**	**AB**
GSYİH	−1.90	−0.001	−0.08	−0.00005
Refah (milyar $)	-45832.84	−789.45	−1982.65	−34.33
Refah (%GSYİH)	−1.86	−0.01	−0.08	−0.0002
Ücretler	0.96	−0.02	0.04	−0.0002

Kaynak: The Economic Impact of Potential Migration Policies in The UK After Brexit, Contemporary Social Science Journal, 2019. https://www.researchgate.net/publication/329777871_The_economic_impact_of_potential_migration_policies_in_the_UK_after_Brexit (20 Aralık 2020).

Göç ev sahibi ülkedeki işgücü üretkenliğini artırarak ekonomiye olumlu katkı sağlamaktadır. Göçün ev sahibi ülkenin GSYİH ve kişi başı GSYİH'nı belirgin bir şekilde yükselterek bir refah getirdiği açıktır. Sadece gelişmiş ülkeleri baz alınarak yapılan bir araştırmanın sonucuna göre ise ortalama olarak erişkin nüfus içindeki göçmen payının %1 artışının uzun vadede kişi başı GSYİH'yı %2'ye kadar artırabildiği saptanmıştır.[112] Bu nedenle Brexit sonrası azalacak olan göçmen sayısının BK ekonomisi üzerinde negatif

[112] Florence Jaumotte, Ksenia Koloskova ve Sweta Chaman Saxena, **Impact of Migration on Income Levels in Advanced Economies**, Washington International Monetary Fund- Spillover Notes, 2016, https://www.imf.org/en/Publications/SPROLLs/Spillover-Notes (15 Aralık 2020). s.11.

etkileri olacağı söylenebilir. Bu etki kendini GSYİH'da ve kişi başı GSYİH'da belirgin bir şekilde hissettirirken ücretler konusunda ise daha belirsiz olacaktır.

Göçmenler, sadece vasıfsız işgücünün çalıştığı sektörlerdeki yerlilerin ücretleri üzerinde belirgin olmamakla beraber bir miktar azaltıcı etki yaratması söz konu olabilir bunun yanı sıra çıktı ve verimlilik artışı sağlayarak GSYİH ve kişi başı GSYİH büyümesine belirgin bir katkı sağlamaktadırlar. Ekonomideki büyümeyi hızlandırdıklarını ve perçinledikleri söylenebilir.

4.4 GÖÇMENLERİN İSTİHDAM ÜZERİNE ETKİSİ

Göçmeler, çalışan veya iş arayan bireylerin sayısını artırdığı için rekabet artar ve bu rekabet yerlileri hem ücret açısından hem de istihdam açısından zarara uğratır düşüncesi Brexit yanlılarının sıkça dile getirdikleri bir düşüncedir. İş piyasasında toplam iş miktarı sabitlenir veya göçmenler sadece belirli bir iş alanı için rekabet ederlerse bu düşünce doğru olabilir. Teoride şöyledir; herhangi bir yerde iş miktarı sabit ve o işe talip olan işçi sayısı artarsa burada rekabet oluşacak ve bu rekabetten zararlı çıkanlar da yine işçiler olacaktır. Fakat göçmenler aynı zamanda göç ettikleri ülkelerdeki mal ve hizmet satın almaları ile toplam talebi artırır ve artan talebi karşılayama yönelik yeni bir işgücü gereksinimi ortaya çıkarmaktadır. Bu noktada göçmenler sadece üreten değil aynı zamanda tüketen pozisyonunda da yer almaktadır. Bu bakımdan göçmenleri hem istihdam hem de ücret noktasında direkt yerlilerin aleyhine olarak algılanmaması gerekmektedir.

BK'da AB'li göçmenlerin, genel olarak yerlilerden daha yüksek istihdam oranına sahip olması yerlilerin ve göçmen karşıtlarının tepkisini çekmektedir. Hem AB'nin eski üyelerden hem de AB'nin yeni üyelerinden gelen göçmenlerin istihdamda olma oranı yerlilere kıyasla daha yüksektir. AB dışından gelen göçmenlerin istihdamda olma oranları ise yerlilere kıyasla belirgin bir şekilde daha düşüktür. Yerlilerin yüksek nitelikte olma oranları hem AB üyelerinden hem de AB dışı ülkelerden daha düşüktür.

Tablo 20: Menşe Ülke Bazında Birleşik Krallık İşgücü Piyasası Özellikleri

	Birleşik Krallık	AB 15	Son AB Üyesi Ülkeler	AB Dışı
İstihdam Oranı	%77	%79	%82	%68
Yüksek Nitelik	%25	%51	%38	%49
Orta Nitelik	%29	%29	%51	%30
Düşük Nitelik	%46	%19	%11	%21

Kaynak: The Long-Term Macroeconomic Effects of Lower Migration to The UK, 2016.

AB'nin özellikle beşinci genişleme politikasının sonucu olarak BK'ya göç 2004 yılından itibaren hızlı bir şekilde artmıştır. BK'da göçmenlerin zaman içinde işgücü piyasasındaki varlığı ve bunun yansıması olarak da istihdam oranlarında payı giderek yükseldiği görülmüştür. Göçmenlerin BK istihdam içindeki oranı 2004'te %10 iken 2019'da bu oran %18'e yükselmiştir. 2020 yılında salgın döneminde, göçmenlerin salgından en çok etkilenen sektörlerdeki varlıkları sebebiyle bu dönemde daha belirgin bir olumsuzluk yaşadıklarını düşünülmekte, göçmenlerin 2020 yılında toplam istihdam içindeki payı %16'ya gerilemiştir. 2004 yılında göçmenlerin istihdam içindeki payı (%10) düşünüldüğünde, 2020 yılında kadar 16 yıllık dönemde göçmenlerin istihdam içindeki payı %60 oranında artmıştır.

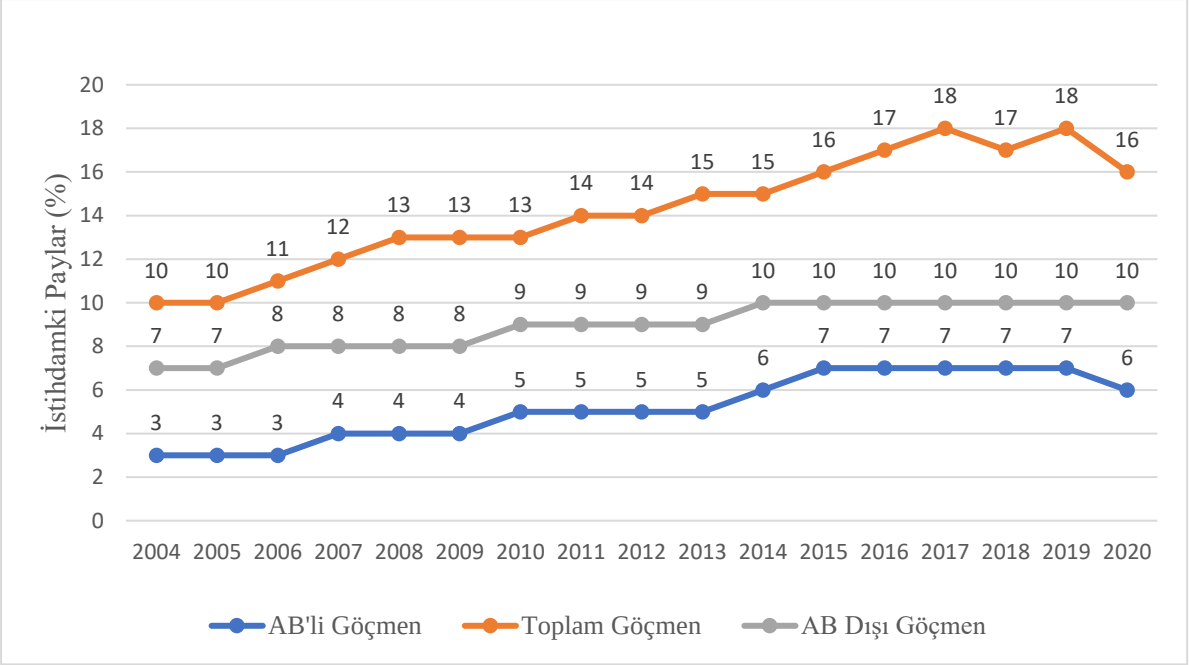

***** Sadece 3. Çeyrek verileri kullanılmıştır.

Şekil 20: İstihdam Oranlarında Göçmenlerin Payı, 2004-2020

Kaynak: Briefing: Migrants in the UK Labor Market: An Overview, The Migration Observatory, 2021. https://bit.ly/3pozj8V (18 Ocak 2021).

Brexit taraftarı göçmen karşıtlarına göre, göçmenler toplam istihdam içindeki paylarının yükseltirken bunu yerli halkın işlerini elinden alarak yapmaktadırlar. Göçmenlerin işgücü arzını artırdığı ve sabit sayıdaki işin daha fazla işçi tarafından talep edildiği düşüncesinde doğru olsa dahi göçmenlerin ayrıca talep artırma durumu vardır çünkü her göçmen aynı zamanda bir tüketicidir. Aşağıda yer alan anketin sonuçlarına göre ise BK'da göçmenlerin yerlilerin işini aldığını düşünenler kadar göçmenlerin yeni işler yarattıkları ve göçmenlerin işgücü piyasasındaki açıkları doldurduğunu savunan BK vatandaşları da bulunmaktadır.

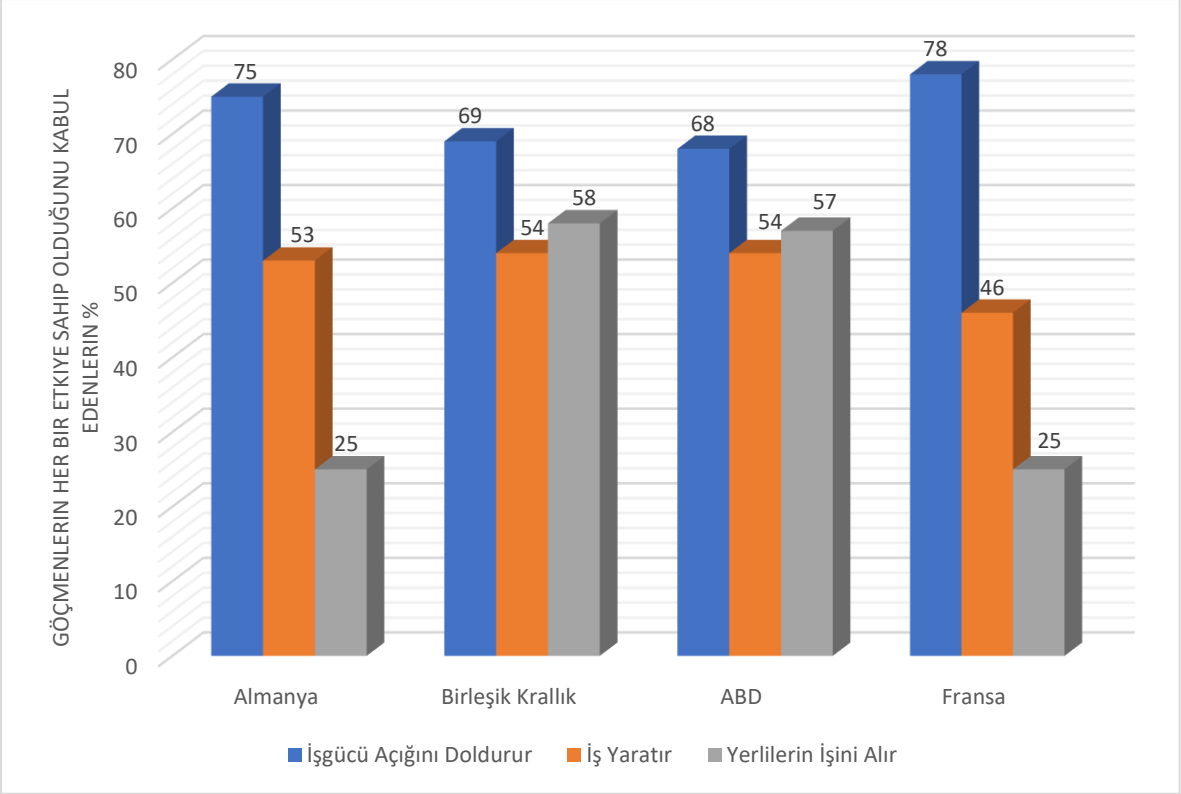

Şekil 21: Emek Piyasasında Göçmenlere Bakış

Kaynak: Do Migrants Take the Jobs of Native Workers? 2011. https://www.econstor.eu/handle/10419/125235 (24 Şubat 2021).

Almanya ve Fransa'da göçmenler işimizi alıyor diyenlerin oranı sadece %25 iken Birleşik Krallıkta bu oran %58'dir ve bu oran BK'daki göçmen karşıtlığının hangi ölçülerde olduğunun göstergesidir. BK'da geniş bir kitle, göçmenlerin yerlilerin işini elinden aldığını düşüyor olsa da buna karşılık BK vatandaşlarının %69'u göçmenlerin emek piyasasındaki açıkları doldurduğunu ve %54'ü göçmenlerin göç ettikleri (ev sahibi) ülkede yeni işler yarattıklarını düşünmektedir. İşgücündeki göçmen sayısındaki artış aslında istihdam fırsatlarının artmasına yardımcı olabilir. Artan istihdam, mal ve hizmetlere daha fazla talep anlamına gelir. Arz bu talebi karşılayacak şekilde arttıkça, daha da fazla iş yaratılabilir.[113]

[113] Dean Hochlaf, Ben Franklin, Immigration: Encourage or Deter?, The International Longevity Centre, ILC-UK, Londra, 2016, s.14. https://www.bl.uk/collection-items/immigration-encourage-or-deter (18 Ocak 2021).

Göçmenlerin, BK'da yeni iş fırsatları yarattıklarını diğer bir deyişle yerlilerin işlerini alıp almadıklarını anlamaya yardımcı olacak asıl gösterge ise işsizlik oranlarıdır. Özellikle AB'nin beşinci genişlemesi ile BK'ya yoğun bir göçmen girişi olmuştur ama bu durum yerlilerin işsizlik oranında herhangi belirgin bir artışa yol açmamıştır. Göçmenler, hem BK toplam istihdamı içindeki paylarını artırmışlar hem de yerlilerin işsizlik oranında bir artışa neden olmamışlardır. Bu durum ancak iki şekilde söz konusu olabilir. Birincisi göçmenlerin yeni iş fırsatları yaratmaları ve o işlerde istihdam edilmeleri durumunda, ikincisi ise göçmenlerin işgücü piyasasında var olan açıkları dolduracak şekilde istihdam edilmeleri durumunda söz konusu olabilir.

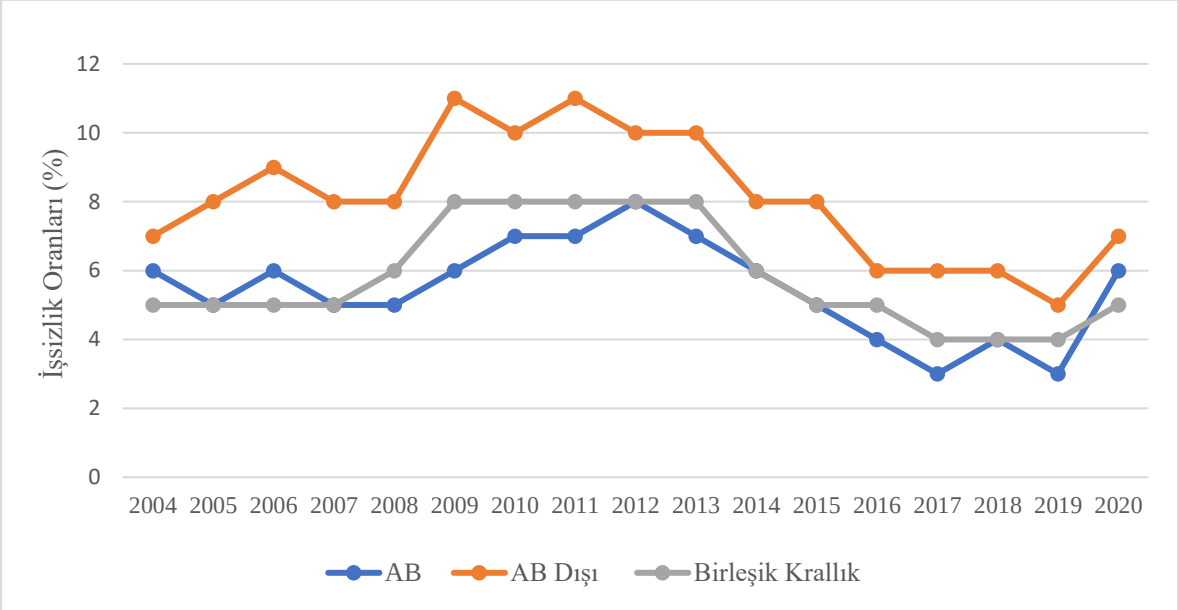

Şekil 22: İşsizlik Oranları, 16-64 Yaş Arası, 2004-2020

Kaynak: Briefing: Migrants in the UK Labor Market: An Overview, The Migration Observatory, 2021. https://bit.ly/3pozj8V (18 Ocak 2020).

2008 finansal krizi BK vatandaşları yanı sıra hem AB'li göçmenler hem de AB dışından gelen göçmenlerin işsizlik oranını keskin bir şekilde yükseltti. Finansal krizin yukarıya çektiği işsizlik oranları 2012'ye kadar etkisini göstermiştir. 2012'den sonra 2019'a kadar hem BK vatandaşları hem de göçmenler için işsizlik oranları belirgin bir şekilde düşmüştür. Grafikte de görüldüğü üzere BK'da, AB doğumlu göçmenler 2008 yılından

itibaren BK vatandaşlarından genel olarak daha düşük bir işsizlik oranına sahiptir, bu oran 2019 yılında AB'li göçmenler için %3 olurken BK vatandaşları için %4 olmuştur. AB dışından gelen göçmenler ise her zaman BK vatandaşlarından daha yüksek bir işsizlik oranına sahip olmuştur. Bu oran 2019 yılında %5 olarak gerçekleşmiştir. 2012'den 2019'a kadar sürekli şekilde azalan işsizlik oranları ilk defa 2020 yılında salgının etkisiyle yükselmiştir. Öyle ki 2020 yılında AB göçmenleri arasındaki işsizlik oranı 2012'den sonra ilk kez yerli işsizlik oranını geçmiştir. Bunun sebebi göçmenlerin salgından en çok etkilenen sektörlerde daha fazla yer almalarından kaynaklanmaktadır.

Grafiklerden anlaşıldığı üzere yoğun göç akışı yerlilerin istihdam veya işsizlik oranında doğrudan bir etkide bulunmamıştır. Peki göçmen girişinde sıkı bir azalma, net göçmen miktarının yüz bin altı seviyeye indirilmesi istihdamı ve işsizliği nasıl etkileyecek?

Ayrılma (brexit) senaryosunda, 2065 yılına kadar üretkenliğe göre ayarlanmış işgücü arzı seviyesi (yani istihdam oranları, verimlilik profilleri ve yeterlilik dağılımları dikkate alınarak) Kalma (bremain) senaryosuna göre yaklaşık%9 daha düşüktür. [114]

2030'da toplam Birleşik Krallık istihdamı, AB'de kalmaya kıyasla STA senaryosuna göre 350.000, DTÖ senaryosuna göre 600.000 kişi daha düşük olacaktır. Bu, büyük ölçüde işçilerin daha düşük içe doğru göçüne bağlı olarak, AB'de kalmaya göre bu iki çıkış senaryosunda 2030'da öngörülen toplam Birleşik Krallık istihdamında sırasıyla yaklaşık %1 ile %1,8'lik bir azalmaya eşittir. Kısa vadede, AB'yi terk ederse, işsizlik önümüzdeki 3-4 yıl içinde%7-8'e yükselebilirken, ancak işsizlik oranı, işgücü piyasası alıştıkça, AB'de kalma durumundaki orana yani %5 işsizlik oranına dönmelidir.[115]

[114] Lisenkova., Martinez, a.g.e., s. 1-38.
[115] PricewaterhouseCoopers, a.g.e., s. 70-76.

Ayarlama döneminde kısa vadeli bir işsizlik artışına rağmen, İngiltere modelindeki uzun vadeli ücret esnekliğinin derecesi, hiçbir senaryoda işsizlikteki uzun vadeli artışın %0,2'yi geçmemesini sağlıyor.[116]

Yapılan çalışmalarda, göçmen girişlerinin azaltılması, uzun vadede işgücü arzında ve genel istihdamda azalmaya neden olacağı belirtilmiştir. Göçmen girişlerindeki net azalma ise Ulusal Sigorta Numarası (NINo) kayıtlarından takip edilebilir. Ulusal Sigorta Numarası, İngiliz vatandaşı olmayanların, BK'da işe girmeleri, sigorta ve sosyal güvenlik kayıtlarının yapılması ve vergi sisteminde de kullanılan bir numaradır. Her göçmenin almak zorunda olduğu bu numara ayrıca birçok yerde adres kaydı olarak da geçebilmektedir.

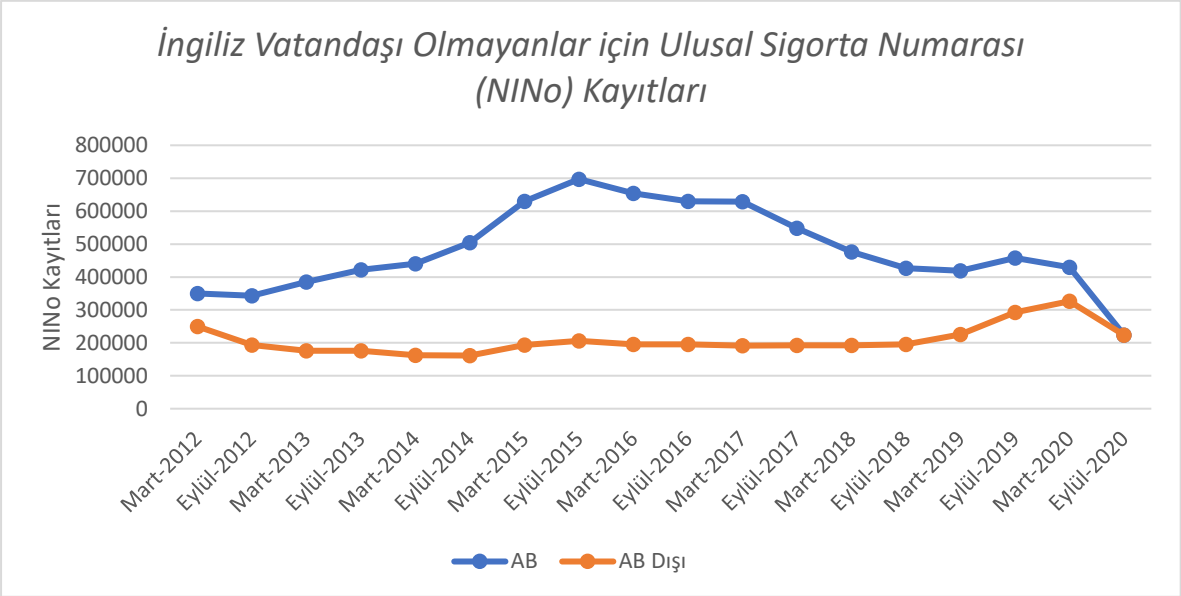

Şekil 23: İngiliz Vatandaşı Olmayanlar için Ulusal Sigorta Numarası (NINo) Kayıtları

Kaynak: ONS/DWP National Insurance Number Registrations to Adult Overseas Nationals, (19 Ocak 2021)

https://www.personneltoday.com/hr/immigration-nino-registrations-skills-shortage-cipd/

116 Monique Ebell, James Warren, The Long-Term Economic Impact of Leaving the EU. NationalInstituteEconomicReview236https://journals.sagepub.com/doi/full/10.1177/002795011623600115, 26 Mart 2020, s. 121-138.

Ulusal Sigorta Numarası kayıtlarına göre, ülkeye giren göçmen sayısındaki şiddetli bir azalma söz konusudur. Sadece 2019 Eylül ile 2020 Eylül arası dönemde ülkeye giren AB'li göçmen sayısı %49 oranında azalmıştır, aynı dönem için ülkeye giren AB dışı göçmen oranı ise %24 azalmıştır.

Göçmen girişlerindeki azalmayı anlamanın bir diğer yolu da göçmenlere verilen iş vizesi sayılarına bakmaktır. Mart 2021 ile sona eren yılda çalışma ile ilgili verilen vizelerin toplam sayısı bir önceki döneme (Mart 2020 ile sona eren yıl) kıyasla ortalama %37 azalarak 122,512 olmuştur. Mart 2020 ile sona eren yılda ise göçmenlere çalışma ile ilgili verilen vizelerin toplam sayısı 193.777 idi.

Tablo 21: BK'da Verilen İş Vizelerinin Sayısı

Vize tipi	Mart 2020 ile sona eren yıl	Mart 2021 ile sona eren yıl	Değişim	Değişim (%)
Vasıflı işçiler (kademe 2)	115,086	76,638	-38,448	-33
Geçici işçiler (kademe 5)	43,035	24,579	-18,456	-43
Diğer çalışma vizeleri ve muafiyetler	30,184	17,557	-12,627	-42
Yüksek değer (kademe 1)	5,572	3,738	-1,734	-32
Toplam	193,777	122,512	-71,265	-37

Kaynak: National Statistics, Why Do People Come to the UK? To Work

Bu dönende vasıflı işçiler için verilen çalışma vizesi (kademe 2) bu dönemde %33 oranında azalmıştır. Vasıflı işçiler vize türünde en büyük azalma ise şirket içi transferlerde gerçekleşmiştir. Mart 2021'de sona eren yılda şirket içi transfer vizeleri %72 azalarak 13.691'e düşmüştür. Yüksek Değer (high value) vize türünde (kademe 1, BK'ya 2 milyon sterlin değerinde yatırım yapan yatırımcı göçmenlere verilen vize türüdür) ise bir önceki döneme kıyasla %32'lik bir düşüş yaşanmıştır. Kademe 5 olarak adlandırılan, geçici olarak verilen vize türünde de bir önceki döneme kıyasla %43'lük bir düşüş gerçekleşmiştir. Bu vize türü içindeki en büyük düşüş ise %65'lik düşüş ile Gençlik Hareketliliği (Youth Mobility)

vizesinde gerçekleşmiştir. Çalışma vizeleri arasında bir önceki döneme kıyasla daha çok verilen tek vize Geçici vize türünde (kademe 5) verilen Mevsimlik İşçiler (Seasonal Workers) vizesi olmuştur, 2.861'den 10.659'a çıkmıştır.[117]

Hem Ulusal Sigorta Numarası kayıtlarından hem de verilen çalışma vizelerine bakarak BK'ya göçmen işçi girişinde büyük bir azalma olduğunu söyleyebiliriz. Bu azalmanın sonucu olarak da BK açık pozisyon sayısında ciddi artışlar gözlemlenmiştir. Brexit sürecine bir de salgın eklenince işçi kıtlığı yani bir diğer anlama ile açık kalan iş sayısı tarihi rekor seviyelerine ulaşmıştır. BK'da Temmuz-Eylül 2021 döneminde açık kalan iş sayısı, salgının hemen öncesi Ocak-Mart 2020 dönemine kıyasla 318.000 artışla 1.102.000 seviyesine ulaşarak bugüne kadar ki en yüksek seviyesini görmüştür.

Şekil 24:Birleşik Krallık'taki Açık Pozisyon Sayısı, Mevsimsellikten Arındırılmış

Kaynak: Vacancies and jobs in the UK: October 2021

Temmuz-Eylül 2021 döneminde sadece madencilik ve taş ocakçılığı sektöründe açık pozisyon sayısında, Ocak-Mart 2020 dönemine göre artış yaşanmadı ve salgın öncesi seviyesinde kalan tek sektör oldu. Bu dönemde toptan ve perakende ticaret sektörü, 35.100 (%32,4) açık pozisyon artışıyla açık pozisyonun en fazla artış gösterdiği sektör olmuştur.

[117] National Statistics, Why Do People Come to the UK? To Work, https://www.gov.uk/government/statistics/immigration-statistics-year-ending-march-2021/why-do-people-come-to-the-uk-to-work, (28 Ağustos 2021)

Ortalama olarak her 100 pozisyon için 3.7 işçi açığı bulunurken, konaklama ve yemek hizmet sektöründe bu rakam her 100 pozisyon için 5.9 işçi açığıdır.[118]

BK'da uzun vadede işgücü arzında ve genel istihdamda azalma beklenmektedir. Göçmelerin işgücü arzındaki azalma ise özellikle bazı alanlarda beceri eksikliklerine yol açnası beklenmektedir. BK'da vasıfsız sektörlerde özellikle A8 ve A2 ülkelerin gelen çok sayıda göçmenin yer aldıkları bilinmektedir. Vasıfsız göçe yönelik vizenin kalkmasıyla beraber başta tarım ve gıda endüstrisi olmakla beraber, inşaat, perakendecilik, servis, konaklama, turizm ve sosyal bakım gibi vasıfsız işçilerin çalıştıkları meslek gruplarında işgücü kıtlığı olması beklenilmektedir.

BK, 1 Ocak 2021 itibari ile uygulanmaya başlanan Puan Temelli Göç Sisteminde vasıfsız göçmenlerin doğrudan ülkeye uzun süreli girişine olanak sağlayan bir vize türü bulunmamaktadır. Vasıfsız göçmen işçilerin geçici olarak BK'da çalışmalarına izin veren tek program olan Mevsimlik Tarım İşçileri Programı (Seasonal Agricultural Workers Pilot) adı altında ilk defa 2019 yılında duyuruldu. İlk etapta bu program için vize üst sınırı olarak 2.500 olarak belirlenmişti. Süreç içerisinde artan düşük vasıflı işçi açığını karşılayabilmek adına 2020 yılında üst sınırı 10.000 göçmen olarak belirlenirken son olarak 2021 yılı için üst sınır 30.000 göçmen olarak belirlendi. Bu yeni üst sınırında yeterli olup olmadığına dair endişeler bulunmaktadır. Ulusal Çiftçiler Birliği (National Farmers Union)'ne göre işçilerin tüm sezon kalıp kalmamasına ve yapacakları mevsimlik iş türünde esnek olup olmadıklarına bağlı olarak sezonluk 40.000 ile 70.000 arası bir mevsimlik işçiye ihtiyaç olduğunu belirtiyor.[119] Öyle ki 2020 yılında BK meyve, sebze ve çiçek çiftliklerinin hasadı için 60.000 işçi çalıştı ve bunların sade %1'ini yerliler oluşturmaktaydı, bu alandaki neredeyse bütün işgücü ihtiyacı Doğu Avrupa ülkelerinden karşılanmaktadır.[120]

---

[118] Office for National Statistics, **Vacancies and Jobs in the UK: October 2021**, https://www.ons.gov.uk/employmentandlabourmarket/peopleinwork/employmentandemployeetypes/bulletins/jobsandvacanciesintheuk/october2021, (15 Ekim 2021)

[119] Burcu Oana, Gardner Alison, Gray Charlotte, https://www.nottingham.ac.uk/vision/evaluating-the-risk-of-labour-exploitation, (28 Eylül 2021)

[120] Clarke Willmott, **'Employing Low Skilled Workers Post Brexit'**, 26 Şubat 2020, https://www.clarkewillmott.com/news/employing-low-skilled-workers-post-brexit/ (20 Ocak 2020).

BK'da işçi açığını sadece tarım alanında mevsimlik işçilerde değil birçok sektörde yaşamaktadır. Bu sektörlerden biri de ağır vasıta şoförlüğüdür (HGV drivers). Öyle ki sadece geçtiğimiz yılda BK'da ağır vasıta sürücüsü olarak istihdam edilen İngiliz sayısı %7 oranında (20.000 kişi), aynı dönemde sektörde istihdam edilen AB'li göçmen sayısı %30 oranında (12.000 kişi) azalmıştır.[121] Ülkede tedarik zincirindeki yaşanan bu aksaklıklardan dolayı bazı bölgelerde akaryakıt ve bazı temel yaşam maddelerinin bulunmasında güçlük yaşandığı belirtilmektedir. BK hükümeti yaklaşan Noel tatilini de göz önüne alarak 4.700 ağır vasıta sürücüsüne ve 5.500 kümes hayvanı işçisine üç aylık süre ile geçici işçi vize verileceğini duyurdu.[122]

Sonuç olarak, BK'da Brexit'e kadar devam eden yoğun göçmen girişinde, göçmenlerin 2004 yılında işgücü piyasasındaki %10'luk oranını, 2019'da %18'a kadar yükseltirken yerlilerin işsizlik oranında belirgin bir düşüş gerçekleşmemiştir bu durum göçmenlerin işgücü piyasasında yerlilerin işini elinde almadığını göstergesidir. Bu durumda göçmenlerin hem yeni iş fırsatları yarattıkları hem de işgücü piyasasındaki var olan işçi açığını doldurduğu söylenebilir. Özellikle Temmuz-Eylül 2021 döneminde açık iş pozisyonu sayısı salgın önceki dönemden bile daha yüksek olması göçmenlerin BK iş piyasasındaki açık pozisyonları doldurduğunun bir göstergesidir. Dolayısıyla BK'ya göçmen girişlerinin azalması, işgücü arzının düşmesine, istihdam kaybına (dolayısıyla çıktı ve büyüme kaybı), kısa vadede işsizlik oranlarında kısıtlı bir miktar yükselmeye ve en önemlisi de vasıfsız işçiihtiyacının karşılanamaması sebebiyle iş piyasasındaki açık pozisyonlar doldurulamamasına bazı sektörlerde işgücü kıtlığının artarak devam etmesine neden olması beklenmektedir.

[121] UK in a Changing Europe, Covid or Brexit?, https://ukandeu.ac.uk/research-papers/covid-or-brexit/, 17 Ekim 2021
[122] Recruit a Poultry Worker or HGV Food Driver with a Temporary Visa, https://www.gov.uk/guidance/recruit-a-poultry-worker-or-hgv-food-driver-with-a-temporary-visa,17 Ekim 2021.

SONUÇ

Günümüzde göç alma, belirli bir yaşlı nüfus ve düşük doğum oranına sahip ülkeler için sıklıkla karşılaşılan bir durumdur. Birleşik Krallık, AB içinde Almanya'dan sonra en çok göçmene ev sahipliği yapan ikinci ülke konumundadır. Birleşik Krallık'ta her dört doğumdan biri göçmen kadınlar tarafından gerçekleştirilmektedir. Göçmen karşıtlığı ile gelinen bu noktada dahi Birleşik Krallık'ın sınırlarını göçe tamamen kapatması söz konusu değildir, öyle ki BK'da çalışma çağındaki nüfusun yaklaşık yüzde on sekizi, istihdam piyasasının da 2020 yılı itibari ile yüzde on altısını göçmenler oluşturmaktadır.

Birleşik Krallık kapılarını tamamen göçmenlere kapatmak yerine son yıllarda göçmenlere karşı politika değişikliği gitmiştir. Burada BK ihtiyacı olduğu kadar göçmenin, ihtiyacı olduğu süre boyunca ülkesinde kalmasını ve daha sonra göçmenlerin anavatanına dönmesini istemektedir. Bu politika değişikliğinin en belirgin göstergesi ise 1995-2011 döneminde göçmenlerin BK'da kalış süreleri yüzde yirmi dörtten yüzde on ikiye düşmüştür, aynı şekilde Birleşik Krallık'ta beş yıldan az kalan göçmenlerin oranı 1995 yılında yüzde on altı iken bu oran 2011 yılında yüzde yirmi dörde yükselmiştir. Bu durum BK'nın zaman içinde göçmen politikasında yapmış olduğu sıkılaştırmalara işaret etmektedir.

AB'nin genişleme politikaları, Birleşik Krallık'taki göçmen oranını çok hızlı bir şekilde artırmıştır. Çalışmada Birleşik Krallık'a gerçekleşen bu göçün teorik nedenleri de araştırılmış ve bu göç hem emek talebi hem de emek arzı bakımından çift yönlü olarak değerlendirilmiştir. Birleşik Krallık'a göç emek talebi noktasında Dünya Sistemi göç kuramı, emek arzı noktasında ise Neo-klasik ekonominin mikro göç kuramı ile ilişkilendirilmiştir. Diğer taraftan Brexit neticesinde bugün gelinen noktada ise Birleşik Krallık yıllık net göç miktarını yüz bin seviyesine indirmek istemektedir. Brexit ile beraber göçmen girişinde yoğun bir azalış emek piyasasında işgücü arzını düşürecektir. Bu kapsamda çalışmada, emek piyasasındaki bu değişiklikle beraber göçmenlerin fiyatlar, kamu maliyesi, büyüme ve istihdam gibi makroekonomik göstergelere etkisini incelenmiş ve Brexit sonrası için olası sonuçlar değerlendirilmiştir.

Tezin son bölümünde incelenenen makroekonomik göstergelerden ilki temel fiyatlardır burada göçmenlerin ürün-hizmet ve konut fiyatları üzerindeki etkisine bakılmıştır. Öncellikle yapılan çalışmalarda zamanın fırsat maliyeti ile mal ve hizmet için ödenen ücret arasında bir ilişkinin var olduğu bulunmuştur. Yerlilere kıyasla göçmenlerin alım gücünün ve zamanın fırsat maliyetinin daha düşük olması diğer bir anlamı ile sıfır arama maliyetine sahip olması sebebiyle göçmenlerin daha ucuz fiyatlı ürün ve hizmetlere olan yoğun miktardaki talebi hem söz konusu ürün ve hizmetlerde üretim rekabetini artırmakta hem de emek yoğun olarak kullanılan sektörlerde sundukları yüksek işgücü arzı ile üretim maliyetlerini aşağıya çekerek özellikle temel gıda ve hizmet sektörlerinde fiyatları düşürmektedir. Göçmenler konut fiyatları üzerinde de düşürücü bir etki yaratmaktadır ki bunu da en iyi açıklayan kavram 'homophily' kavramıdır. Kelime anlamı olarak, bireylerin kendilerine benzer kişiler ile ilişki kurma eğiliminde olduğunu vurgulayan kavram aynı zamanda kümelenme olarak da geçmektedir. Herhangi bir bölgede göçmenler tarafından oluşturulan kümelenmeye karşın söz konusu bölgenin gelir dağılımın nispeten üst kısmındaki yerliler ise 'hareketlilik tepkisi' vererek o bölgeyi terk etmektedir. Böylece bölgenin görece alım gücü daha düşük olan göçmenler tarafından tercih edilmesine ve bölgenin konut fiyatlarında düşüşlerin neden olmasına sebebiyet vermektedir. Diğer yandan göçmen girişlerinde azalmanın uzun vadede kümelenme etkisinin (Homophiliy) sınırlanması neticesinde konut fiyatlarındaki düşürücü etkisinin ortadan kaybolması beklenmektedir.

Kamu maliyesinde göçmenlerin etkisi değerlendirildiğinde ise öncelikle nüfus projeksiyonlarına göre 2067 yılında BK'da çalışma çağının dışında kalan nüfus BK'daki nüfusun yüzde yirmi altısını oluşturması beklenmektedir. Bu diğer bir anlamı ile BK'daki yaşlı nüfusun çalışma çağındaki nüfusa oranı olan 'yaşlı bağımlılık oranının' artacağını işaret etmektedir. BK'da çalışma çağındaki nüfus giderek azalmakta ve yaşlanmaktadır. Çalışma çağındaki BK vatandaşlarının yaş ortalaması kırk yaş olurken AB-8 ülkelerinde gelen göçmenlerin yaş ortalaması otuz dört yaş olmuştur. BK'da göçmenler genç istihdam kaynağı noktasında çok önemli bir yer tutmaktadır. Göçmenler genel olarak aldıkları kamu harcamalarından daha fazla vergi ödemesi yaparak belirgin bir şekilde BK kamu maliyesine olumlu net mali katkı yapmaktadır. Göçmenlerin hem yıllık vergi artış oranı hem de yıllık

net mali etki oranı giderek yükselmekte ve göçmenlerin net mali katkısının boyutları artmaktadır. Öyle ki göçmenlerin net mali katkıları, yerlilerin net negatif mali katkısını bir kısmını elemine etmektedir. Giderek yaşlanan ve sağlık temelli bir birçok kamu hizmetinin temel alıcısı olan yerlilerin sağlık harcamalarının 2067 yılında gsyih'nın yaklaşık yüzde on dördüne, sosyal bakım harcamalarının da gsyih'nın yaklaşık yüzde ikisini oluşturarak daha da büyüyeceği düşünüldüğünde, yerlilerin kamu maliyesi üzerindeki net negatif mali katkısını sınırlandırmak için göçmenlerin mali katkısı Birleşik Krallık için gelecekte daha önemli bir hal alacaktır.

Göçmenlerin GSYİH üzerindeki etkisi ise Birleşik Krallık'a göç miktarındaki kısıtlama seviyesi ile aynı oranda hareket edecektir. Puan Temelli Göç Sistemi ile hedeflendiği doğrultuda yıllık net yüz bin kişi ile sınırlı sıkı bir göç kısıtlaması, daha az yeni çalışan ve istihdam piyasasının genişlememesi anlamına gelmektedir ki bu da daha az çıktı ve daha az kapasite kullanımını ortaya çıkaracak ve GSYİH üzerinde önemli bir küçülmeye sebebiyet verecektedir. Ücretlerde ise emek talebinin aynı seviyede olması ve emek arzının kısıtlanması nedeniyle özellikle vasıfsız işçilerin yoğun olarak çalıştığı sektörlerde ücretlerin yükselmesi beklenmektedir. Birleşik Krallık'ın Puan Temelli Göç Sistemi'nde vasıfsız işçiler için herhangi bir çalışma vizesi türünün bulunmaması BK'da vasıfsız işçi ihtiyacının karşılanması noktasında endişeleri artırmaktadır öyle ki işgücü kıtlığının en belirgin yaşandığı ağır vasıta şoförlerinde yıllık ücretlerin yetmiş ben bin sterlin gibi hiç olmadığı kadar yüksek rakamlara çıkmaya başlamıştır. Bu sebeple özellikle vasıfsız işçilerin ücretlerin belirgin bir artışın söz konusu olması beklenmektedir.

İstihdam açısından ise göçmenler, yerlilerin işsizlik ve istihdam oranı üzerinde belirgin olumsuz bir etki oluşturmamaktadır. 2004-2019 yılları arasında göçmenler BK istihdam piyasasında paylarını yüzde seksen artırırken aynı dönem için yerli işsizlik oranında yükselme gerçekleşmemiş ve sabit kalmıştır. Burada göçmenlerin yerlilerin işini almasından ziyade işsizlik bir kısım yerliler için tercih olarak ortaya çıkabileceği gibi gönüllü işsizlik kavramını da göz önünde bulundurulmalıdır. Göçmenler kendi istihdamlarını, hem tüketimi artırmaları ile beraber artan talep sayesinde ortaya çıkan yeni iş fırsatlarıyla hem de işgücü

piyasasındaki var olan açık iş pozisyonlarını doldurarak sağlamaktadırlar. Salgının etkisi ile beraber göçmen girişinin belirgin bir azalma göstermesi sonrasında BK'da kapanan ekonomin tekrar açılması ile beraber Temmuz-Eylül 2021 döneminde BK'da açık iş pozisyonlarının sayısı bugüne kadar ki en yüksek rakam olan bir milyon yüz bin seviyesinin üzerine çıkmıştır. Bazı mesleklerde işgücü kıtlığı yaşanmaya başlanmıştır, öyle ki BK yaklaşan Noel döneminin de etkisi ile beş bin ağır vasıta şoförü ve beş bin beş yüz kümes hayvanı işçisi için üç ay süreli geçici göçmen işçi vizesi açmak durumunda kalmıştır. Göçmen girişinin sıkı bir şekilde kısıtlanarak net göçmen girişinin yıllık yüz bin seviyesine indirilmesi istihdam kaybına ve özellikle vasıfsız işçi ihtiyacının karşılanamaması sebebiyle bazı sektörlerde hali hazırda yaşanan işgücü kıtlığının artarak devam etmesi ve diğer sektörlerde de işgücü kıtlığının yaşanmasına neden olması beklenmektedir.

Sonuç olarak, 2019 yılında her dört göçmenden üçü çalışma çağındaki göçmenlerden oluşmuştur bu da göçmenlerin göç ülkelerindeki istihdam piyasasının büyümesi üzerine yapabilecekleri katkıyı göz ardı edilmemesi gerektiğini göstermektedir. Daha gelişmiş bir istihdam piyasası daha büyük bir çıktı ve daha büyük bir ekonomik aktivite anlamına gelmektedir. Göçmenlerin Birleşik Krallık için çok önemli bir ekonomik aktör olduğu değerlendirilen makroekonomik göstergeler temelinde ortaya çıkmıştır. Brexit sonrası Birleşik Krallık, özellikle emek faktörünün yoğun olarak kullanıldığı ürün ve hizmet fiyatlarında artışlara, kısıtlayıcı göç politikası neticesinde istihdam kaybına dolayısıyla çıktı ve büyüme kaybına, GSYİH'da daralmaya, kamu maliyesinde hem yaşlı nüfusun GSYİH içinde sağlık harcamalarının payının arttırması hem de göçmenlerin giderek artan kamuya net katkılarının sınırlandırılması ile artan bütçe açıklarına, özellikle vasıfsız işçi gerektiren bazı sektörlerde işgücü kıtlığına ve açık iş pozisyonlarının sayısının artmasına hazır olmalıdır. Bütün bulgular toplanması neticesinde Birleşik Krallık'ın Brexit ile beraber daha dar bir ekonomik patikaya girebileceği söylenebilir.

KAYNAKÇA

Kitaplar

Castles, S., Haas, H. d., & Miller, M. J. 'The Age of Migration: International Population Movements in the Modern World' (5th b.). Londra: Palgrave Macmillan, 2014.

Ekholm, K, Friedman, J. Der. Andre.G. Frank, Barry K. Gills. 'Dünya Sistemi- Beş Yüzyıllık mı, Beş Bin Yıllık mı?'. İmge kitabevi, 2003.

Erdoğan, T. Kavramsal ve Kuramsal Açıdan Göç Olgusu. A. Aköz, D. Yörük, & H. Karpuz, Geçmişten Günümüze Göçler. Konya: Anadolu Ofset, cilt 1, 2019.

M. Kritz, L. L. LlM, & H. Zlotnik International Migration Systems: A Global Approach Oxford: Clarendon Press, 1992.

Lee, E. S. 'A Theory of Migration. Demography', 3(1), 1966.

Özyakışır, D. 'Göç- Kuram ve Bölgesel Bir Uygulama'. Nobel Akademik Yayıncılık, 2013.

Toksöz, G. 'Uluslararası Emek Göçü'. İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.

Unat, N. A. 'Bitmeyen Göç: Konuk İşçilikten Ulus-Ötesi Yurttaşlığa'. İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, 2017.

Wallerstein, I. 'Dünya Sistemleri Analizi- Bir Giriş, bgst yayınları, 2014.

Williams, E. 'Capitalism and Slavery' Virginia: The William Byrd Press,1944.

Yalçın, C. 'Göç Sosyolojisi'. Anı Yayıncılık, 2004.

Süreli Yayınlar

Aguiar, M., Life-Cycle Prices and Production. The American Economic Review, 97(5), https://www.aeaweb.org/articles?id=10.1257/aer.97.5.1533-1559, 9 Kasım 2020

Balkan Konuk, B., & TÜMEN, S. (2016). Immigration and Prices: Quasi-Experimental Evidence from Syrian Refugees in Turkey. Working Paper No: 16/01, 19 Kasım 2020

Braakmann, N., Immigration and the Property Market: Evidence from England and Wales.47(2), https://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/1540-6229.12151, s.509-533, 21 Ekim 2020

Championing Better Work and Working Lives- National Institute of Economic and Social Research. (2017). Facing the Future: Tackling Post-Brexit Labour and Skills Shortages.https://www.cipd.co.uk/Images/facing-the-future_2017-tackling-post-Brexit-labour-and-skills-shortages_tcm18-24417.pdf, 19 Temmuz 2020

Cortes, P. (2008). The Effect of Low-Skilled Immigration on U.S. Prices: Evidence from CPI Data.116(3), https://www.jstor.org/stable/10.1086/589756?seq=1, s.381-422, 19 Kasım 2020

Critical Workers and Vulnerable Children Who Can Access Schools or Educational Settings. https://www.gov.uk/government/publications/coronavirus-covid-19-maintaining-educational-provision/guidance-for-schools-colleges-and-local-authorities-on-maintaining-educational-provision, 14 Eylül 2020

Curtice, J., & Ormston, R. (2015). British Social Attitudes 32. NatCen Social Research. https://www.bsa.natcen.ac.uk/media/38972/bsa32_fullreport.pdf, 4 Ekim 2020

Çağlayan, S. (2006). Göç Kuramları, Göç ve Göçmen İlişkisi. Muğla Üniversitesi Sosyal (117), https://dergipark.org.tr/tr/pub/musbed/issue/23522/250638, s. 67-91, 9 Şubat 2021

Dempster, H., & Hargrave, K. (2017). Understanding Public Attitudes Towards Refugees and Migrants. Overseas Development Institute. Londra: Chatham House. https://euagenda.eu/upload/publications/untitled-92767-ea.pdf, 2 Haziran 2020

Duffy, B. (2020). Life under lockdown: coronavirus in the UK. The Policy Institute, Londra. https://www.kcl.ac.uk/policy-institute/assets/coronavirus-in-the-uk.pdf, 9 Temmuz 2020

Dustmann, C., & Frattini, T. (2013). The Fiscal Effects of Immigration to the UK. Centre for Research and Analysis of Migration, Londra. https://www.cream-migration.org/publ_uploads/CDP_22_13.pdf, s. 1-32, 27 Aralık 2019

Dustmann, C., & Frattini, T. (2014). The Fiscal Effects of Immigration to the UK. 124(580), https://onlinelibrary.wiley.com/toc/14680297/2014/124/580, s. 593-643, 14 Kasım 2020

Ebell, M., & Warren, J. (2016). The Long-Term Economic Impact of Leaving the EU. NationalInstituteEconomicReview236https://journals.sagepub.com/doi/full/10.1177/002795011623600115, s. 121-138, 26 Mart 2020

European Commission. (2019). Standard Eurobarometer 91 "Public opinion in the EuropeanUnion",https://ec.europa.eu/commfrontoffice/publicopinion/index.cfm/survey/getsurveydetail/instruments/standard/surveyky/2253, 13 Haziran 2020

European Social Survey. (2014). Attitudes towards Immigration and their Antecedents: Topline Results from Round 7 of the European Social Survey. European Social Survey ERIC.https://www.europeansocialsurvey.org/docs/findings/ESS7_toplines_issue_7_immigration.pdf, 7 Şubat 2020

Fernández-Reino, M., & Rienzo, D. (2021). Migrants in the UK Labour Market : An Overview. The Migration Observatory. The Migration Observatory, https://migrationobservatory.ox.ac.uk/resources/briefings/migrants-in-the-uk-lab our-market/#:~:text=The%20share%20of%%20in%20the%20UK%20who %20were%20born,to%202017%20(Figure%201, 18 Ocak 2021

Fernández-Reino, M., Sumption, M., & Vargas-Silva, C. (2020). From Low-Skilled to Key Workers: The Implications of Emergencies for Immigration Policy. Oxford Review of EconomicPolicy.https://pdfs.semanticscholar.org/a793/.pdf?_ga=2.190077353.3095 43690.1609067128-1281230445, 11 Mayıs 2021

Frattini, T., Immigration and Prices in the UK. Job Market Paper, http://www.homepages.ucl.ac.uk/~uctptfr/JMP_Frattini.pdf, s. 1-40, 12 Nisan 2020

Frattini, T. Impact of Migration on UK Consumer Prices. https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachm ent_data/file/328006/Impact_of_migration_on_UK_consumer_prices__2014.pdf, s. 4-31, 13 Nisan 2020

F. Güllüpınar, 'Göç Olgusunun Ekonomiği-Politiği ve Uluslararası Göç Kuramları Üzerine Bir Değerlendirme', Yalova Sosyal Bilimler Dergisi, 2012, No:4, https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/800901 (10 Şubat 2021) s. 71-72

Gezgin, M. İşgücü Göçü Teorileri. Sosyoloji Konferansları(23), https://dergipark.org.tr/tr/pub/iusoskon/issue/9545/119207, s. 31-50, 9 Şubat 2021

Gott, C., & Johnston, K., The Migrant Population in the UK: Fiscal Effects, s. 11-16, 9 Kasım 2020

Gower, M., The New Points-Based Immigration System. House of Commons Library. https://commonslibrary.parliament.uk/research-briefings/cbp-8911, s. 1-36, 27 Ekim 2020

M.Kritz,L.L.Lim,&H.Gug,Oxford:ClarendonPress.https://www.researchgate.net/publication/200820361_Migration_networks_and_the_shaping_of_migration_systems, s.150-176

HM Government, The UK's Points-Based Immigration System Further Details., 13 Temmuz 2020

HM Government., Apply to the EU Settlement Scheme (settled and pre-settled status). Londra. https://www.gov.uk/settled-status-eu-citizens-families/what-settled-and-presettled-status-means, 22 Ekim 2020

HM Revenue and Customs, Statistics on recently arrived non-UK EEA nationals subject to income tax and National Insurance contributions or receiving HMRC administeredbenefits. https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/522811/HMRC-Ad_Hoc_Stats_Release-EEA_Nationals_net_contribution_2013-2014.pdf, s. 1-6, 7 Mayıs 2020

Hochlaf, D., & Franklin, B., Immigration: Encourage or Deter?, The International Longevity Centre, ILC-UK. Londra: The International Longevity Centre, ILC-UK. https://www.bl.uk/collection-items/immigration-encourage-or-deter, 18 Ocak 2021

U.K. Net Migration Rate 1950-2020, 2 https://www.macrotrends.net/countries/GBR/united-kingdom/net-migration, 2 Nisan 2020

İnce, C., Göç Kuramları ve Suriye Göçü Üzerine Bir Değerlendirme. OPUS Uluslararası ToplumAraştırmalarıDergisi,11(8), https://dergipark.org.tr/tr/pub/opus/article/546737, s. 2579- 2615, 14 Mart 2020

International Organization for Migration, World Migration Report 2013. Cenevre: International OrganizationforMigration. https://publications.iom.int/system/files/pdf/wmr2013_en.pdf, 8 Şubat 2020

International Organization for Migration, World Migration Report 2020. Cenevre. https://publications.iom.int/system/files/pdf/wmr_2020.pdf, 14 Nisan 2020

Ipsos MORI/King's College London. Immigration 2017 Poll. https://www.ipsos.com/sites/default/files/2017-04/kings-college-polling-club-immigration-2017.pdf, 2 Ekim 2020

John Bellamy Foster, Robert W. Mcchesney, R. JamiI Jonna, 'The Global Reserve Army of Labor and the New Imperialism', Monthly Review 2011, https://monthlyreview.org/2011/11/01/the-global-reserve-army-of-labor-and-the-new-impe rialism/, 26 Kasım 2021.

Kone, Z., Where do migrants live in the UK? Briefing. migrationobservatory.ox.ac.uk/wp-content/uploads/2018/12/Briefing-Where-do-migrants-live-in-the-UK-1.pdf, 1 Aralık 2020

Lach, S., Immigration and Prices. Journal of Political Economy, 115(4), https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=1076574, s. 548-587, 5 Kasım 2020

Lisenkova, K., & Martinez, M. S., The Long-Term Macroeconomic Effects of Lower Migration to The UK. Londra: National Institute of Economic and Social Research, NIESR DiscussionPaperNo.460. https://www.niesr.ac.uk/sites/default/filespublications/dp460.pdf, s. 1-38, 22 Aralık 2019

Massey, D., Arango, J., Hugo, G., Kouaouci, A., Pellegrino, A., & Taylor, J. (1993). Theories of International Migration: A Review and Appraisal. Population and Development Review,19(3),researchgate.net/publication/270203247_Theories_of_ International_ Migration_A_Review_and_Appraisal, s. 431-466, 8 Mart 2021

McCarthy, N., Lebanon Has By Far The Most Refugees Per 1,000 Population. Statista: https://www.statista.com/chart/8800/lebanon-has-by-far-the-most-refugees-per-capita, 19 Haziran 2019

MacKellar, F., COVID-19: Demography, Economics, Migration and the Way Forward.MigrationPolicyPractice,X(2), https://publications.iom.int/system/files/pdf/mpp-41.pdf, s. 1-72, 2 Nisan 2020

McKinsey Global Institute, People on the Move: Global Migration's Impact and Opportunity, s. 1-124, 18 Nisan 2020

Migration Advisory Committee, Migrants in Low-Skilled Work: The growth of EU and non-EU labour in low-skilled jobs and its impact on the UK. Londra. https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/333084/MAC-_Migrants_in_low-skilled_work_Summary_2014.pdf, s. 1-45, 17 Mart 2020

Migration Advisory Committee, EEA Migration in The UK : Final Report. Londra. https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/741926/Final_EEA_report.PDF, s. 1-133, 15 Haziran 2020

Migration Watch UK, An Assessment of the Fiscal Effects of Immigration to the UK, 14 Mart 2014

Morris, M., Wastell, D., & Harvey, R. The Institute for Public Policy Research: https://www.ippr.org/news-and-media/press-releases/immigration-plans-analysis-two-thirds-of-current-eu-migrants-in-health-and-care-sector-would-have-been-found-ineligible, 22 Ekim 2020

Murat, S., Doğum Yerlerine Göre İstanbul Nüfusu ve İç Göçler. Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi (53), https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/9281, s. 83-140, 7 Nisan 2020

National Academies of Sciences, Engineering, and Medicine, The Economic and Fiscal Consequences of Immigration. Washington: National Academies Press https://www.nap.edu/catalog/23550/the-economic-and-fiscal-consequences-of-immigration, 3 Aralık 2020

Nickell, S., & Saleheen, J., The Impact of Immigration on Occupational Wages: Evidence from Britain. Londra: Bank of England, s. 1-44, 20 Aralık 2019

Office for Budget Responsibility, Fiscal Sustainability Report. Londra https://obr.uk/fsr/fiscal-sustainability-report-july-2018, 1 Aralık 2020

Office for National Statistics, International Migration and the Healthcare Workforce. https://www.ons.gov.uk/peoplepopulationandcommunity/populationandmigration/internationalmigration/articles/internationalmigrationandthehealthcareworkforce/2019-08-15, 7 Ekim 2020

Office for National Statistics, Migration Statistics Quarterly Report: August 2020, s. 1-22, 6 Nisan 2020

Ong, R., World Bank Predicts Sharpest Decline of Remittances in Recent History. https://www.worldbank.org/:https://www.worldbank.org/en/news/press-release/2020 /04/22/world-bank-predicts-sharpest-decline-of-remittances-in-recent-history, 5 Haziran 2020

Ortiz Valverde, G., & C. Latorre, M. (2019). The Economic Impact of Potential Migration Policies in The UK After Brexit. Contemporary Social Science Journal, 14(2), https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/21582041.2018.1558278, s. 208-225, 7 Haziran 2020

Oxford Economics. (2018). The Fiscal Impact of Immigration on the UK. Londra, s. 1-59, 9 Kasım 2020

Özcan, E. Çağdaş Göç Teorileri Üzerine Bir Değerlendirme. İş ve Hayat, 2(4), https://dergipark.org.tr/tr/pub/isvehayat/issue/29036/310477, s. 183-215, 8 Şubat 2021

Ö. Selçuk Esmen, Kapitalist Kentleşme ve Marksist Yedek Sanayi Ordusu: Analitik Bir Bakış, İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, Cilt: 13, Haziran 1999, https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/29889. 26 Kasım 2021.

Palmer, D; Bermingham, F., U.S. Policymakers Worry about China 'Weaponizing' Drug Exports. https://www.politico.com/news/2019/12/20/policymakers-worry-china-drug-exports-088126, 9 Mayıs 2020.

Pazarlıoğlu, V., İzmir Örneğinde İç Göçün Ekonometrik Analizi. Yönetim ve Ekonomi: Celal Bayar Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 14(1), https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/145941, s. 121-135, 8 Şubat 2020

PBS News Hour. UK Employers Fear New Immigration Rules will Create Labor Shortages. (J. Lawless, Dü.) https://www.pbs.org/newshour/world/uk-employers-fear-new-immigration-rules-will-create-labor-shortages, 25 Ekim 2020

Personnel Today, Dramatic Fall in Immigration Could Spark Skills Shortage. (R. Moss, Dü.) https://www.personneltoday.com/hr/immigration-nino-registrations-skills-shortage-cipd, 6 Kasım 2020

Petersen, W., A General Typology of Migration. American Sociological Review, 23(3), https://www.jstor.org/stable/2089239?seq=1, s. 256-266, 9 Mart 2020

Portes, J., Forte, & Giuseppe. (2017). The Economic Impact of Brexit-Induced Reductions in Migration. Oxford Review of Economic Policy, s.31-44.

PricewaterhouseCoopers, Leaving the EU: Implications for The UK Economy. PricewaterhouseCoopers. https://www.pwc.co.uk/economic-services/assets/leaving-the-eu-implications-for-the-uk-economy.pdf, s. 1-79, 25 Mart 2020

Reed, H., & Latorre, M., The Economic Impacts of Migration on the UK Labour Market. Institute for Public Policy Research http://adapt.it/adapt-indice-a-z/wp-content/uploads/2014/05/reed_latorre_2012.pdf, s. 1-38, 11 Kasım 2020

Robinson, R., Transnational Migrant Communities: Their Potential Contributiın to Canada's Leadership Role and Influence in a Globalized World. The North-South Institute, Ottava, 17 Mart 2020

Rowthorn, R., The Costs and Benefits of Large-scale Immigration. London: Civitas, s. 44-69

Sá, F., Immigration and House Prices in the UK. The Economic Journal, 125(587), https://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/ecoj.12158, s. 1406-1422, 18 Ekim 2020

Şahin, A., & Elma, F., Suriye'den Türkiye'ye Göç ve Açığa Çıkan Temel Sorun Alanları. F. Elma, A. Şahin, G. Şeker, A. Tilbe, M. Ökmen, P. Yazgan, D. Eroğlu, & İ. Sirkeciiçinde, Turkish Migration Conference 2015-Selected Proceedings Londra: Transnational Press London, s. 430-439, 11 Haziran 2020

Sharma, S., Immigrants in Britain: A Study of the Indian Diaspora. Diaspora Studies, 5(1), https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/09739572.2013.764123, s.14-43, 3 Nisan 2020

Spiering, M., British Euroscepticism. S. Menno, & R. Harmsen içinde, Euroscepticism: Party Politics, National Identity and European Integration. Amsterdam: Rodopi Press. https://books.google.com.tr/books/about/Euroscepticism.html?id=q7y5W8svwh0C&redir_esc=y, 20 Temmuz 2020

Spiering, M., A Cultural History of British Euroscepticism. Hampshire: Palgrave Macmillan https://www.palgrave.com/gp/book/9781137447548, 10 Ekim 2020

Spillover Task Force-International Monetary Fund, Impact of Migration on Income Levels in Advanced Economies. (F. Jaumotte, K. Koloskova, & S. C. Saxena, Washington. https://www.imf.org/en/Publications/Spillover-of-Migration-on-Income-Levels-in-Advanced-Economies-44343, 15 Aralık 2020

Sriskandarajah, D., Cooley, L., & Reed, H., Paying Their Way: The Fiscal Contribution of Immigrants in the UK. Institute for Public Policy Research, 1-15. https://www.ippr.org/files/images/media/files/publication/2011/05/Paying%20Their%20Way_1352.pdf, s. 1-15, 18 Mart 2020

Stahl, D., Oligopolistic Pricing with Sequential Consumer Search. The American Economic Review, 79(4), https://www.jstor.org/stable/1827927?seq=1, s. 700-712, 14 Kasım 2020

Startin, N., Have We Reached A Tipping Point? The Mainstreaming of Euroscepticism in the UK. International Political Science Review, 36(3), https://www.researchgate.net/publication/277908724_Have_we_reached_a_tipping_point_The_mainstreaming_of_Euroscepticism_in_the_UK, s. 311-323, 30 Mayıs 2020

Swales, K., Understanding the Leave Vote. NatCen Social Research, Londra. https://whatukthinks.org/eu/wp-content/uploads/2016/12/NatCen_Brexplanations-report-FINAL-WEB2.pdf, s. 1-29, 28 Mayıs 2020

The Conversation, New points-based immigration system will lead to care crisis. (D. M. Maddy Thompson, Dü.) https://theconversation.com/new-points-based-immigration-system-will-lead-to-care-crisis-143299, 25 Ekim 2020

The German Marshall Fund of United States, Transatlantic Trends: Immigration. The German Marshall Fund of United States https://www.gmfus.org/publications/transatlantic-trends-immigration-2011, 17 Ocak 2021

The German Marshall Fund of United States. (2014). Transatlantic Trends: Mobility, Migration, and Integration. https://www.gmfus.org/publications/transatlantic-trends-mobility-migration-and-integration, 5 Kasım 2020

Uluslararası Göç Örgütü. (2013). Göç Terimleri Sözlüğü https://publications.iom.int/system/files/pdf/iml31_turkish_2ndedition.pdf, 3 Kasım 2019

United Nations Department of Economic and Social Affairs. (2019). International Migration 2019.NewYork:UnitedNations. https://www.un.org/en/development/desa/population/migration/publications/migrationreport/docs/InternationalMigration2019_Report.pdf, s. 3-5, 29 Aralık 2020

Uyanık, Y. (1999). Dualist (İkili) İşgücü Piyasası Teorisi. Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari BilimlerFakültesiDergisi,1(3), https://dergipark.org.tr/tr/pub/gaziuiibfd/issue/28357/301517, s. 1-8, 8 Şubat 2021

Vargas-Silva, C. (2017). The Fiscal Impact of Immigration in the UK. The Migration Observatory,https://migrationobservatory.ox.ac.uk/wp-content/uploads/2020/11/Briefing-The-Fiscal-Impact-of-Immigration-in-the-UK.pdf, s. 1-8, 13 Kasım 2020

Wadsworth, J. (2017). Immigration and the UK Economy. The London School of Economics and Political Science (CEP https://cep.lse.ac.uk/pubs/download/ea039.pdf, 26 Ekim 2020

Willmott, C. (2020). Employing Low Skilled Workers Post Brexit https://www.clarkewillmott.com/news/employing-low-skilled-workers-post-brexit, 20 Ocak 2020

Yılmaz, A. (2014). Uluslararası Göç: Çeşitleri, Nedenleri ve Etkileri. International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic, 9(2), https://turkishstudies.net/turkishstudies?mod=makale_tr_ozet&makale_id=17279, s. 1685-1704, 4 Mart 2020

Zachariadis, M. (2012). Immigration and International Prices. Journal of International Economics, 87(2), https://ideas.repec.org/a/eee/inecon/v87y2012i2p298-311.html, s. 298-311, 2 Kasım 2020

Zhu, J., Brown, S., & Pryce, G. (2019). Immigration and House Prices under various Labour Market Structures in England and Wales. Urban Studies, 56(9), http://eprints.whiterose.ac.uk/130437/9/immigration_house_prices_zhu%20%281%29.pdf, s. 1801-1817, 19 Ekim 2020

Diğer Yayınlar

Amnesty International UK. (2020). UK Among Highest COVID-19 Health Worker Deaths in the World. Londra, Amnesty International UK: https://www.amnesty.org.uk/press-releases/uk-among-highest-covid-19-health-worker-deaths-world, 13 Ekim 2021

Baker, C. (2021). NHS Staff from Overseas: Statistics. House of Commons Library, https://researchbriefings.files.parliament.uk/documents/CBP-7783/CBP-7783.pdf, 20 Eylül 2021

Burcu, O., Gardner, A., & Gray, C. (2021). Understanding Risks of Exploitation for Vulnerable Migrant Workers in the UK During Covid-19, University of Nottingham, https://www.nottingham.ac.uk/vision/evaluating-the-risk-of-labour-exploitation, 28 Eylül 2021

Financial Times, Pandemi Put UK Immigration Policy Under Pressure. https://www.ft.com/content/3da866dd-4ef1-4473-a8f5-a72ca31bee48

HM Government. (2020). Apply to the EU Settlement Scheme (settled and pre-settled status). Londra, https://www.gov.uk/settled-status-eu-citizens-families/what-settled-and-presettled-status-means, 22 Ekim 2020

HM Goverment. (2020). The UK's Points-Based Immigration System Further Details, HM Goverment Web Site : https://assets.publishing.service.gov. uk/ government/ uploads/system/uploads/attachment_data/file/899755/UK_Points-Based_System_ Further_Details_Web_Accessi ble.pdf, 22 Ekim 2020

HM Revenue and Customs. (2016). Statistics on recently arrived non-UK EEA nationals subject to income tax and National Insurance contributions or receiving HMRC administered benefits. https://bit.ly/3GyUDBi, 7 Mayıs 2020

HM Revenue and Customs. (2019). Income Tax , National Insurance Contributions , Tax Credits and Child Benefit Statistics for Non-UK Nationals, https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/856984/Income_Tax_NICs_tax_credits_and_Child_Benefit_statistics_for_non-UK_nationals_2016-2017.pdf, 6 Mayıs 2020

Hochlaf, D., & Franklin, B. (2016). Immigration: Encourage or Deter? . The International Longevity Centre, ILC-UK. Londra: The International Longevity Centre, ILC-UK. https://www.bl.uk/collection-items/immigration-encourage-or-deter, 18 Ocak 2021

International Organization for Migration. (2013). World Migration Report 2013. Cenevre: International Organization for Migration, https://publications.iom.int/system/files/pdf/wmr2013_en.pdf, 8 Şubat 2020

International Organization for Migration. (2020). World Migration Report 2020. Cenevre, https://publications.iom.int/system/files/pdf/wmr_2020.pdf, 14 Nisan 2020

McKinsey Global Institute. (2016). People on the Move: Global Migration's Impact and Opportunity, https://mck.co/3vUShYv, 18 Nisan 2020

Office for Budget Responsibility. (2018). Fiscal Sustainability Report. Londra https://obr.uk/fsr/fiscal-sustainability-report-july-2018/, 1 Aralık 2020

Office for National Statistics. (2019). International Migration and the Healthcare Workforce, https://www.ons.gov.uk/peoplepopulationandcommunity/populationandmigration/internationalmigration/articles/internationalmigrationandthehealthcareworkforce/2019-08-15, 7 Ekim 2020

Office for National Statistics. (2020). Migration Statistics Quarterly Report: August 2020, https://www.ons.gov.uk/peoplepopulationandcommunity/populationandmigration/internationalmigration/bulletins/migrationstatisticsquarterlyreport/august2020, 6 Nisan 2020

Ong, R. (2020, Nisan 22). World Bank Predicts Sharpest Decline of Remittances in Recent History, https://bit.ly/3w2m4yM, 5 Haziran 2020

Spillover Task Force-International Monetary Fund. (2016). Impact of Migration on Income Levels in Advanced Economies. (F. Jaumotte, K. Koloskova, & S. C. Saxena) Washington,https://www.imf.org/en/Publications/Spillover-Notes/Issues/2016/ 12/31/Impact-of-Migration-on-Income-Levels-in-Advanced-Economies-44343, 15 Aralık 2020

T.C. İçişleri Bakanlığı Göç İdaresi Genel Müdürlüğü,. Türkiye'de Geçici Koruma, T.C. İçişleri Bakanlığı Göç İdaresi Genel Müdürlüğü: https://www.goc.gov.tr/turkiye-de-gecici-koruma, 23 Mayıs 2020

The Guardian. (2019, Haziran 27). Boris Johnson Vows push on Immigration Points System. (J. Elgot https://www.theguardian.com/politics/2019/jun/27/boris-johnson-vows-push-on-immigration-points-system, 24 Ekim 2020

The Guardian. (2019 London House Prices Fall at Fastest Rate in 10 Years. (L. Elliott https://www.theguardian.com/money/2019/jul/17/london-house-prices-fall-at-fastest-rate-in-10-years-ons, 2 Aralık 2020

The New York Times. (2020). Eight U.K. Doctors Died From Coronavirus. All Were Immigrants.www.nytimes.com/2020/04/08/world/europe/coronavirus-doctors-immigrants.html, 12 Mayıs 2020

Uluslararası Göç Örgütü. (2013). Göç Terimleri Sözlüğü, https://publications.iom.int/system/files/pdf/iml31_turkish_2ndedition.pdf,3 Kasım 2019